

โครงการวิจัยทางเภสัชศาสตร์

เรื่อง

การศึกษาความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร

Knowledge and attitude of emergency contraceptive pill in pharmacist

โดย

นสภ.พรชิตา	พุทธา	60210128
นสภ.พัชยา	บพิณนิติกุล	60210222
นสภ.กฤติมา	ใจสมุทร	60210225

โครงการวิจัยทางเภสัชศาสตร์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาบัณฑิต ปีการศึกษา 2563

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำนำ

โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร ศึกษาความรู้และทัศนคติต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองของเภสัชกร เนื่องจากเภสัชกรควรมีความรู้และทัศนคติในด้านยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเพียงพอเพราะจะส่งผลต่อการเลือกใช้ยาอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย การเลือกจ่ายหรือไม่จ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ได้ขึ้นกับความรู้ของเภสัชกรเพียงอย่างเดียว แต่มีเรื่องทัศนคติของเภสัชกรที่เข้ามามีอิทธิพลร่วมด้วย เนื่องจากข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินนั้นสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ได้เปิดกว้างในสังคมและวัฒนธรรมไทย

คณะผู้จัดทำ

นสภ.พรชิตา พุทธา รหัส 60210128

นสภ.พัชยา บพิธนิตกุล รหัส 60210222

นสภ.กฤติมา ใจสมุทร รหัส 60210225

โครงการวิจัยทางเภสัชศาสตร์ปีการศึกษา 2564

เรื่อง การศึกษาความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร

ผู้จัดทำโครงการวิจัยทางเภสัชศาสตร์

1. นสภ.พรชิตา พุทธา รหัส 60210128
2. นสภ.พัชยา บพิณนิติกุล รหัส 60210222
3. นสภ.กฤติมา ใจสมุทร รหัส 60210225

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัยทางเภสัชศาสตร์

ภก.ผศ.ดร.ณัฐวุฒิ ลีลาภานก

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นเภสัชกร ระดับการศึกษาขั้นต่ำปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 10 คน ช่วงระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่เดือนเมษายน 2564 - เมษายน 2565 การศึกษานี้เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ในแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ด้านความรู้และด้านทัศนคติ โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์แก่นสาระ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับยา, วิธีการจัดการหลังเกิดอาการคลื่นไส้อาเจียน, เปรียบเทียบประสิทธิภาพยาคุมกำเนิดฉุกเฉินกับยาคุมกำเนิดและใครบ้างที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน เภสัชกรและผู้ใช้ควรรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ด้านทัศนคติ มี 26 แก่นสาระ จัดกลุ่มได้ 12 กลุ่มหลัก ได้แก่ ความรู้, สังคมและวัฒนธรรม, ศาสนาและศีลธรรม, ภาพลักษณ์, การเข้าถึง, ความสะดวก, ครอบครั้ว, ทำแท้ง, เศรษฐกิจ, โรค, การคุมกำเนิดและการตั้งครรภ์และเภสัชกร จากการศึกษาพบว่าความรู้และทัศนคติของเภสัชกรมีผลต่อการจ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

Senior Project Academia Year 2021

: Pharmacist's knowledge and attitude of emergency contraceptive pill

By

Pronchita Puttha ID 60210128

Patchaya Borpitnitikun ID 60210222

Krittima Jaisamut ID 60210225

Advisor

Assist.prof. Nattawut Leelakanok, Ph.D.

ABSTRACT

This qualitative study aimed to study pharmacist's knowledge and attitude towards emergency contraceptive pill. The study was conducted from April 2021 to April 2022. Ten pharmacists with at least a bachelor's degree were recruited. We used a semi-structured interview consisted of two parts including knowledge and attitudes. Thematic analysis was used to analyze the data from the interview. We found four groups of knowledge including general drug information, management for nausea and vomiting, comparative efficacy of emergency contraceptive pills versus oral contraceptive pills and contraindication. pharmacist and patient should know about emergency contraceptive pills In addition, we found twenty-six themes which could be classified into twelve groups, including knowledge, society and culture, religion and morality, image, accessibility, convenience, family, abortion, economy, disease, contraception and pregnancy and pharmacist. We also found that knowledge and attitude of pharmacists affected the dispensing of emergency contraceptive pills.

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อyakumกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร ทางคณะผู้จัดทำสามารถดำเนินการทำงานโครงการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ณัฐวุฒิ สีสากนก ซึ่งเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี และให้กำลังใจสม่ำเสมอตลอดการดำเนินงาน ทำให้คณะผู้จัดทำประสบความสำเร็จในการจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อyakumกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร

นอกจากนี้ขอขอบคุณรุ่นพี่เภสัชกรทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความช่วยเหลือโดยตลอด หากไม่มีบุคคลทั้งหมดที่กล่าวมาโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อyakumกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกรคงไม่ออกมาเสร็จสมบูรณ์

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
ABSTRACT.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	1
1.3 สมมติฐาน.....	1
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1
1.5 กรอบแนวคิด	2
1.6 นิยามศัพท์.....	2
1.7 ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
2.1 การทบทวนวรรณกรรมพบประเภทความรู้ดังนี้	3
2.2 การทบทวนวรรณกรรมพบความเห็นด้านทัศนคติดังนี้	5
2.3 การทบทวนวรรณกรรมพบข้อมูลประชากรที่ส่งผลต่อความรู้และด้านทัศนคติดังนี้.....	8
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	9
3.1 รูปแบบงานวิจัย.....	9
3.2 แหล่งข้อมูล	9
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	9
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	10
3.5 วิธีการเก็บข้อมูล.....	11

เรื่อง	หน้า
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	11
3.7 การตรวจสอบข้อมูล.....	11
3.8 ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....	12
3.9 การนำเสนอข้อมูล.....	12
3.10 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	12
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	14
บทที่ 5 อภิปรายผลการวิจัย.....	31
ภาคผนวก.....	38
เอกสารอ้างอิง.....	78

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ 1 ความรู้ด้านยาคุมกำเนิดฉุกเฉินของเภสัชกรที่ให้สัมภาษณ์	14
ตารางที่ 2 ทักษะการให้คำปรึกษาด้านยาคุมกำเนิดฉุกเฉินของเภสัชกรที่ให้สัมภาษณ์.....	20

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความรู้และทัศนคติเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน อาจเป็นสิ่งที่มีความเฉพาะตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกัน¹ ความรู้เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตัวเองและถ่ายทอดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตัวเองอาจได้มาจากการสังเกต ประสบการณ์ การใช้ชีวิต รวมถึงแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง ส่วนความรู้ที่ได้รับมาจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาจได้มาจาก ครอบครัว ห้องเรียน สภาพแวดล้อมและบุคคลรอบตัวที่ได้ติดต่อสื่อสารกัน ความรู้สามารถสร้างภาพลักษณ์ ชื่อเสียง เงินทองได้ ขึ้นอยู่กับว่าจะนำความรู้ไปสร้างประโยชน์หรือโทษ สำหรับทัศนคติเป็นสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดความเชื่อ ความคิดและความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง^{2,3}

เภสัชกรควรมีความรู้และทัศนคติในด้านยาที่เพียงพอเพราะจะส่งผลต่อการเลือกใช้ยาอย่างมีประสิทธิภาพ หากมีความรู้และทัศนคติในด้านยาที่ไม่เพียงพออาจส่งผลต่อการเลือกใช้ยาอย่างจำกัด อีกทั้งยังทำให้ขาดโอกาสเพิ่มค่าใช้จ่ายด้านยาโดยไม่จำเป็น⁴ ในด้านของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเภสัชกรทุกคนควรมีความรู้ที่เพียงพอต่อการจ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเทียบเท่ากับการจ่ายยาทั่วไป แต่สิ่งที่แตกต่างไปจากการจ่ายยาทั่วไปคือ ทัศนคติของเภสัชกรที่เริ่มเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น เนื่องจากข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินนั้นสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์^{2,3} ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ได้เปิดกว้างในสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคนที่ยุ่ น้อยที่เข้ามาขอซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินกับเภสัชกรซึ่งอาจทำให้เภสัชกรบางคนมองคนที่มาซื้อยาคุมกำเนิด ฉุกเฉินในแง่ลบเนื่องจากเภสัชกรเติบโตมาในสังคมที่ปลูกฝังในด้านความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่าง กันในแต่ละพื้นที่ แต่มีความเชื่อหนึ่งที่มีความคล้ายคลึงกันคือเรื่องคบหาดูใจระหว่างชายหญิงที่มีข้อจำกัดและ ถูกปลูกฝังว่า ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานโดยเฉพาะสำหรับผู้หญิงควรรักษาวงศ์วงศ์ตระกูล หากใครที่มี เพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานจะถูกสังคมมองว่าเป็นผู้หญิงชู้สาวก่อนหาม⁵ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยในปัจจุบันที่ เริ่มรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามากขึ้น ทำให้ค่านิยมต่างเพศอย่างเปิดเผยและการมีเพศสัมพันธ์ถือได้ว่าเป็น เรื่องปกติ จึงอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรทำให้เกิดปัญหาตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์อาจมีสาเหตุ มาจากขาดความรู้ในเรื่องการป้องกันระหว่างมีเพศสัมพันธ์ เช่น การใช้ถุงยางอนามัย ยาเม็ดคุมกำเนิดและยา เม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน จึงนำไปสู่การทำแท้ง¹⁵ จากข้อมูลเฝ้าระวังการแท้ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2554 - 2562 พบว่า ผู้ป่วยทำแท้งมีสัดส่วนสูงขึ้นจากร้อยละ 32.7 ใน พ.ศ. 2554 เป็นร้อยละ 55.8 ใน พ.ศ. 2562¹⁶

จากการศึกษาค้นหาข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาที่เกี่ยวกับความรู้ และทัศนคติการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองของเภสัชกร ฉะนั้น คณะวิจัยจึงจัดทำวิจัยเรื่อง “การศึกษา ความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร” ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ทราบ ถึงความรู้และทัศนคติของเภสัชกรต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความรู้และทัศนคติการใช้ยาคุมฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร

1.3 สมมติฐาน

1.3.1. มีความรู้อะไรบ้างที่ส่งผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

1.3.2. มีทัศนคติอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 เพื่อทราบถึงความรู้เกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉินของเภสัชกร

1.4.2 เพื่อทราบถึงทัศนคติต่อการใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินของเภสัชกร

1.4.3 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการแก้ไขความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องของการใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

1.5 กรอบแนวคิด

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องต่อความรู้และทัศนคติของเภสัชกรที่มีต่ออยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ——> พิจารณาย่อยหรือไม่จ่ายอยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 การคุมกำเนิด (contraception) ความหมาย การป้องกันการปฏิสนธิหรือป้องกันการตั้งครรภ์¹⁷

1.6.2 ยาคุมกำเนิด (oral contraceptive pills) ยาเม็ดคุมกำเนิดเป็นยาที่มีส่วนผสมของฮอร์โมนเพศหญิง มีผลป้องกันการตั้งครรภ์ โดยยับยั้งการตกไข่ ทำให้เยื่อบุมดลูกมีสภาพไม่พร้อมฝังตัวของตัวอ่อน ทำให้มูกที่ปากมดลูกเหนียวข้น เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนที่ของอสุจิจึงไม่สามารถเข้าไปปฏิสนธิกับเซลล์สืบพันธุ์ของสตรีได้¹⁸

1.6.3 ยาคุมฉุกเฉินหรือยาคุมหลังร่วมเพศยาคุมฉุกเฉินหรือยาคุมหลังร่วมเพศ (emergency contraceptive pills or morning-after pills) ความหมาย ยาคุมฉุกเฉิน หรือ ยาคุมกำเนิดหลังมีเพศสัมพันธ์ (emergency contraception หรือ morning after pills) เป็นยาคุมกำเนิดที่มีข้อบ่งใช้ทางการแพทย์ในหญิงที่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์โดยไม่ต้องการเท่านั้น เช่น ถูกข่มขืน มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ ไม่เต็มใจ หรือมีความผิดพลาดจากวิธีคุมกำเนิดที่ใช้อยู่ โดยไม่แนะนำให้ใช้เป็นวิธีหลักในการคุมกำเนิด โดยยาคุมฉุกเฉินนั้นมีทั้งที่เป็นแบบฮอร์โมนผสมระหว่าง ethinyl estradiol กับ levonorgestrel และแบบที่มีฮอร์โมน levonorgestrel เป็นฮอร์โมนเดี่ยว¹⁹

1.6.4 ถุงยางอนามัย (condoms) ความหมาย เป็นผลิตภัณฑ์จากน้ำยางธรรมชาติ น้ำยางสังเคราะห์ หรือวัสดุอื่น ๆ ใช้สวมอวัยวะเพศชายในขณะร่วมเพศ เพื่อป้องกันน้ำอสุจิเข้าสู่ช่องคลอด ป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ไม่พร้อม²⁰

1.7 ขอบเขตของโครงการวิจัย

ความรู้และทัศนคติของการใช้อยาคุมฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การทบทวนวรรณกรรมพบประเภทความรู้ดังนี้

1. กลไก

มีงานวิจัยทั้งหมด 3 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของ Sujyoti Shakya และคณะ (2020)⁶ ศึกษาแบบภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นเภสัชกรชุมชนที่อยู่ในเมือง Kathmandu ประเทศเนปาล พบว่า เภสัชกรชุมชนทราบว่ากลไกของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือสามารถชะลอการตกไข่ งานวิจัยที่สองเป็นของ Umran Sevil และคณะ (2005)⁷ ศึกษาแบบภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นแพทย์ พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์ ทำในเมืองมานิชา ประเทศตุรกี พบว่า แพทย์ พยาบาลและพยาบาลผดุงครรภ์ทราบว่ากลไกของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ โดยขัดขวางการฝังตัวของตัวอ่อน งานวิจัยที่สามเป็นของโพธิ์สุยะ และคณะ (2549)⁸ ศึกษาแบบภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน นักศึกษาชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-25 ปี ทำในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชายและหญิงจำนวนน้อยที่ทราบว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินออกฤทธิ์โดยยับยั้งการตกไข่

2. ข้อบ่งใช้

มีงานวิจัยทั้งหมด 6 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของ Sujyoti Shakya และคณะ⁶ พบว่า เภสัชกรชุมชนทราบข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินว่าควรใช้หลังจากมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน นอกจากนี้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินนั้นไม่สามารถป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ งานวิจัยที่สองเป็นของ Umran Sevil และคณะ⁷ พบว่า แพทย์ พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์ทราบข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินว่าควรใช้หลังจากมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกันใช้หลังจากถูกข่มขืน มีเพศสัมพันธ์นาน ๆ ครั้ง การคุมกำเนิดผิดพลาด ถุงยางอนามัยแตก สัมผัสประถานยาคุมกำเนิด หมวกครอบปากมดลูกหลุด สัมผัสยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ห่วงอนามัยคุมกำเนิดหลุด คำนวณวันตกไข่ผิดและมีเพศสัมพันธ์โดยหลังภายใน งานวิจัยที่สามเป็นของ Florida Doci และคณะ (2018)⁹ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนและเภสัชกร ทำในเมืองตริานา วลอร่า คอร์คาและซโคตรา ประเทศแอลบาเนีย พบว่า เภสัชกรทราบข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินว่าช่วยลดความเสี่ยงของการตั้งครรภ์และไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้นาน งานวิจัยที่สี่เป็นของโพธิ์สุยะ และคณะ⁸ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชายและหญิงส่วนใหญ่ทราบว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถป้องกันปัญหาตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อไม่ได้คุมกำเนิดด้วยวิธีอื่นและไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ งานวิจัยที่ห้าเป็นของ Syed Ifran Karim และคณะ (2020)¹⁰ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ชายวัยเจริญพันธุ์อายุ 18-70 ปี ทำในมหาวิทยาลัย Medical City King Saud ประเทศซาอุดีอาระเบีย พบว่า ผู้ชายวัยเจริญพันธุ์ทราบข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินว่าใช้ป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ใช้เว้นระยะการเกิดและป้องกันการทำแท้ง งานวิจัยที่หกเป็นของ Sakineh Mohammad และคณะ (2012)¹¹ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรทางการแพทย์ ทำในเมืองทาบรีซ ประเทศอิหร่าน พบว่าบุคลากรทางการแพทย์ทราบว่าสถานการณ์ที่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ได้แก่ ไม่ป้องกันหลังจากมี

เพศสัมพันธ์ ภายใต้งานอนามัยแตก สัมผัสยาคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนรวม 3 เม็ดขึ้นไปและฉีดยาคุมกำเนิดล่าช้า กรณีที่มีเลือดออกภายในสองสามวันก่อนหรือหลังจากกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

3. ขนาดรับประทานและวิธีใช้

มีงานวิจัยทั้งหมด 5 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของ Sujyoti Shakya และคณะ⁶ พบว่า เกสเซอร์คุมชน ทราบขนาดรับประทานและวิธีใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินชนิดฮอร์โมนเดี่ยว levonorgestrel ขนาด 1.5 มิลลิกรัม โดยให้รับประทาน 1 เม็ด ครั้งเดียว หรือ 0.75 มิลลิกรัม ให้รับประทานทาน 2 เม็ด โดยให้ รับประทานยาคุมกำเนิดฉุกเฉินภายใน 72 ชั่วโมงหลังจากมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน งานวิจัยที่สองเป็นของ Umran Sevil และคณะ⁷ พบว่า แพทย์ พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์ทราบว่าประเทศตุรกี ใช้ยาคุมกำเนิด ฉุกเฉินชนิด Yuzpe regimen และชนิด progestin เดียว จำนวน 2 ขนาด โดยให้รับประทานห่างกัน 12 ชั่วโมง ภายใน 72 ชั่วโมงหลังมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน งานวิจัยที่สามเป็นของ Syed Ifran Karim และ คณะ¹⁰ พบว่าผู้ชายวัยเจริญพันธุ์ทราบวิธีใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินว่าให้รับประทานภายใน 72 ชั่วโมงหลังมี เพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน งานวิจัยที่สี่เป็นของ Abedi O. Harrison (2014)¹² ศึกษาเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นแพทย์ฝึกหัดในรัฐเดลาแวร์ ประเทศไนจีเรีย พบว่า แพทย์ฝึกหัดทราบข้อบ่งใช้ของยา คุมกำเนิดฉุกเฉินว่าให้รับประทานภายในช่วง 24-72 ชั่วโมงหลังมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน งานวิจัยที่ห้าเป็น ของณัฐยานี วิสารพันธ์ พย.ม และคณะ (2562)¹³ ศึกษาภาคตัดขวางโดยศึกษาในวัยรุ่นชายที่มีอายุ 13-19 ปี ในโรงเรียนรัฐบาลเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นชายส่วนใหญ่ทราบว่าไม่ควรรับประทานยาคุมกำเนิด ฉุกเฉินเกิน 2 ครั้งต่อเดือน แต่มีบางส่วนยังขาดความรู้และคิดว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ถูกต้องคือ รับประทานก่อนมีเพศสัมพันธ์และรับประทานได้ทุกวัน

4. ประสิทธิภาพ

มีงานวิจัยทั้งหมด 4 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของ Umran Sevil และคณะ⁷ พบว่า แพทย์ พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์ทราบว่า ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินชนิด Yuzpe regimen มีประสิทธิภาพป้องกันการตั้งครรภ์ ประมาณ 75% และยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบ progestin pill มีประสิทธิภาพป้องกันการตั้งครรภ์ 85% งานวิจัยที่สองเป็นของ Florida Doci และคณะ⁹ พบว่า ประชาชนทราบว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินจะมี ประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อใช้ทันทีหลังจากมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกันและสามารถลดความเสี่ยงของโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกันได้ นอกจากนี้ประชาชนบางส่วนเข้าใจว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ ป้องกันการตั้งครรภ์น้อยกว่ายาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน งานวิจัยที่สามเป็นของโพธิ์สุยะ และคณะ⁸ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชายและหญิงส่วนน้อยที่ทราบว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่สามารถใช้แทนยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ชนิดอื่นได้ในระยะยาว งานวิจัยที่สี่เป็นของณัฐยานี วิสารพันธ์ พย.ม และคณะ (2019)¹³ พบว่า วัยรุ่นชาย ทราบว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีประสิทธิภาพป้องกันการตั้งครรภ์ได้ดี ถ้าใช้ภายใน 72 ชั่วโมงหลังมีเพศสัมพันธ์

5. ความปลอดภัย

มีงานวิจัยทั้งหมด 4 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของ Sujyoti Shakya และคณะ⁶ พบว่า เกสเซอร์คุมชน ทราบผลข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือ ประจำเดือนมาไม่ตรงรอบ เลือดออกกะปริบกะปรอย คลื่นไส้ และอาเจียน งานวิจัยที่สองเป็นของ Florida Doci และคณะ⁹ พบว่า ประชาชนทราบว่าหากผู้ใช้ยาคุมกำเนิด

ฉุกเฉินและตั้งครุฑแล้วจะทำให้เกิดปัญหากับทารกในครรภ์ได้และมีบางส่วนเข้าใจว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินจะส่งผลกระทบยาว เช่น ภาวะมีบุตรยาก งานวิจัยที่สามเป็นของ โพธิ์สุยะ และคณะ⁵ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชาย และหญิงส่วนน้อยที่ทราบว่าการข้างเคียงที่พบได้บ่อยจากการรับประทานยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน คือ อาการคลื่นไส้ อาเจียน เลือดออกกะปริบกะปรอยที่ช่องคลอด หรือท้องนอกมดลูก งานวิจัยที่สี่เป็นของ Abedi O. Harrison และคณะ¹² พบว่า แพทย์ฝึกหัดทราบว่าผลข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่พบได้บ่อยคือ อาเจียน หลังจากรับประทานยาเม็ดแรก วิธีแนะนำคือให้รับประทานเม็ดที่สองหลังอาหารหรือก่อนนอน

6. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

มีงานวิจัยทั้งหมด 2 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของโพธิ์สุยะ และคณะ⁸ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชาย และหญิงส่วนใหญ่ทราบว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่สามารถป้องกันการติดต่อโรคทางเพศสัมพันธ์ได้ งานวิจัยที่สองเป็นของ Sujyoti Shakya และคณะ⁶ พบว่า เกสัชกรชุมชนทราบข้อบ่งชี้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินว่าควรใช้หลังจากมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน นอกจากนี้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินนั้นไม่สามารถป้องกันการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้

2.2 การทบทวนวรรณกรรมพบความเห็นด้านทัศนคติดังนี้

1. ศาสนาและวัฒนธรรม

มีงานวิจัยทั้งหมด 4 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของโตะกุบาฮา (2551)¹⁴ เป็นวิจัยเอกสารและภาคสนาม (documentary and field work research) โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีมุสลิมที่สมรสแล้วในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่า สตรีมุสลิมที่สมรสแล้วทราบว่า การคุมกำเนิดขัดกับหลักการอิสลาม เนื่องจากหลักการอิสลามสนับสนุนให้มุสลิมมีบุตรมาก งานวิจัยที่สองเป็นของ Syed Ifran Karim และคณะ (2020)¹⁰ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ชายวัยเจริญพันธุ์อายุ 18-70 ปี ทำในมหาวิทยาลัย Medical City King Saud ประเทศซาอุดีอาระเบีย พบว่า วัฒนธรรมและความไม่ยอมรับทางศาสนาของผู้ชายเป็นเหตุผลที่ทำให้ไม่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน งานวิจัยที่สามเป็นของ Abedi O. Harrison (2014)¹² ศึกษาเชิงพรรณนาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นแพทย์ฝึกหัดในรัฐเดลาแวร์ ประเทศไนจีเรีย พบว่า แพทย์ฝึกหัดไม่สนับสนุนออกติทางศาสนาต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน งานวิจัยที่สี่เป็นของณัฐธยาน์ วิสารพันธ์ และคณะ (2562)¹³ ศึกษาภาคตัดขวางโดยศึกษาในวัยรุ่นชายที่มีอายุ 13-19 ปี ในโรงเรียนรัฐบาลเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นชายระดับมัธยมตอนต้นเชื่อว่าการใช้ยาคุมกำเนิดผิดศีลธรรม

2. การรับรู้

มีงานวิจัยทั้งหมด 2 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของ Umran Sevil และคณะ (2005)⁷ ทำที่เมืองมานิลา ประเทศตุรกี ศึกษาแบบภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นแพทย์ พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์ พบว่า แพทย์ พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์ส่วนใหญ่เชื่อว่าหากประชาชนรู้จักยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเพิ่มขึ้น จะทำให้ใช้ยาคุมกำเนิดด้วยวิธีอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากกว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินลดลง งานวิจัยที่สองเป็นของ Sakineh Mohammad และคณะ (2012)¹¹ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างบุคลากรทางการแพทย์ ทำ

ในเมืองทาบรีซ ประเทศอิหร่าน พบว่า บุคลากรทางแพทย์เชื่อว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินทำให้ใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีอื่นลดลง เช่น การใช้ถุงยางอนามัยซึ่งมีประสิทธิภาพมากกว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

3. ความต้องการทางเพศ

มีงานวิจัยทั้งหมด 1 งานวิจัยเป็นงานวิจัยของณัฐธยาน์ วิสารพันธ์ และคณะ (2019)¹³ พบว่า ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินทำให้มีเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น

4. การทำแท้ง

มีงานวิจัยทั้งหมด 2 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของโพธิ์สุยะ และคณะ (2549)⁸ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน นักศึกษาชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-25 ปี ทำในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชายและหญิงส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินถือว่าทำแท้งทางอ้อม งานวิจัยที่สองเป็นของ Sakineh Mohammad และคณะ¹¹ พบว่า บุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่เชื่อว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินถือว่าทำแท้งทางอ้อม

5. การตั้งครรภ์ไม่พร้อม

มีงานวิจัยทั้งหมด 3 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของโพธิ์สุยะ และคณะ⁸ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชายและหญิงประมาณครึ่งหนึ่งของทั้งหมดเห็นด้วยกับการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินจะช่วยแก้ปัญหการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้ งานวิจัยที่สองเป็นของ Syed Ifran Karim และคณะ¹⁰ พบว่า ผู้ชายวัยเจริญพันธุ์เชื่อว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินจะช่วยลดโอกาสตั้งครรภ์ไม่พร้อมและแนะนำให้ผู้ชายที่มีความเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ไม่พร้อมควรซื้อและมีติดตัวไว้ก่อนเกิดความล้มเหลวในการคุมกำเนิด งานวิจัยที่สามเป็นของณัฐธยาน์ วิสารพันธ์ และคณะ¹³ พบว่า วัยรุ่นชายเชื่อว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้

6. การเข้าถึงยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

มีงานวิจัยทั้งหมด 4 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของ Sujyoti Shakya และคณะ (2020)⁶ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นเภสัชกรชุมชนที่อยู่ในเมือง Kathmandu ประเทศเนปาล พบว่า เภสัชกรชุมชนกล่าวว่าควรจ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินตามใบสั่งแพทย์เท่านั้นไม่ควรซื้อขายอย่างเสรี เนื่องจากถ้าหากซื้อขายได้อย่างเสรีจะทำให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ระมัดระวังมากขึ้นเพราะประชาชนจะคิดว่าหากมีเพศสัมพันธ์ที่ผิดพลาดก็สามารถไปซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินได้ตลอดเวลา แต่ถ้าหากจ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินตามใบสั่งแพทย์ก็จะทำให้ประชาชนเข้าถึงยาคุมกำเนิดฉุกเฉินได้ยากขึ้นเป็นผลให้ระมัดระวังการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น งานวิจัยที่สองเป็นของณัฐธยาน์ วิสารพันธ์ และคณะ¹³ พบว่าวัยรุ่นชายส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าอยากให้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถหาซื้อได้ในร้านค้าทั่วไป งานวิจัยที่สามเป็นของโพธิ์สุยะ และคณะ⁸ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชาย และหญิงคิดว่ายาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินควรจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อหรือร้านค้าปลีกทั่วไป งานวิจัยที่สี่เป็นของ Syed Ifran Karim และคณะ¹⁰ พบว่า ผู้ชายวัยเจริญพันธุ์คิดว่าควรให้เข้าถึงยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเสรีผ่านเคาน์เตอร์ร้านยาโดยไม่ต้องมีใบสั่งยาและค่าใช้จ่ายของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินควรมีความเหมาะสม

7. ความกลัว

มีงานวิจัยทั้งหมด 1 งานวิจัยเป็นของณัฐธยาน์ วิสารพันธ์ พย.ม และคณะ¹³ พบว่า วัยรุ่นชายส่วนใหญ่เชื่อว่าการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินกับเภสัชกรเพศชายทำให้ลดความกลัวหรือความวิตกกังวลได้

8. การเผยแพร่ความรู้

มีทั้งหมด 6 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของ Sujyoti Shakya และคณะ⁶ พบว่า เภสัชกรชุมชนกล่าวว่าควรสนับสนุนให้เผยแพร่ความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวิชาเพศศึกษาในโรงเรียน งานวิจัยที่สองเป็นของ Umran Sevil และคณะ⁷ พบว่า แพทย์ พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์คิดว่าควรให้ความรู้เกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเฉพาะผู้หญิงวัยรุ่นที่ต้องการจะทราบเท่านั้น งานวิจัยที่สามเป็นของโตร์สกุบฮา¹⁴ พบว่า สตรีมุสลิมที่สมรสเห็นด้วยว่ารัฐบาลควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและส่งเสริมการคุมกำเนิดให้ทั่วถึง งานวิจัยที่สี่เป็นของโพธิ์สุยะ และคณะ⁸ กล่าวว่า จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 418 คนให้ความเห็นว่าควรเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น งานวิจัยที่ห้าเป็นของ Florida Doci และคณะ (2018)⁹ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนและเภสัชกร ทำในเมือง Tirana, Vlora, Korca, และ Shkodra ประเทศแอลบาเนีย พบว่าเภสัชกรเชื่อว่าควรจำกัดการเข้าถึงการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน เพื่อป้องกันผู้คนใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินอย่างแพร่หลายและควรเผยแพร่ความรู้การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินอย่างระมัดระวัง งานวิจัยที่หกเป็นของณัฐธยาน์ วิสารพันธ์ และคณะ¹³ พบว่า บุคลากรทางการแพทย์เชื่อว่าควรให้ความรู้เรื่องวิธีใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ถูกต้องแก่วัยรุ่นชายตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ในโรงเรียน

9. ความปลอดภัย

มีงานวิจัยทั้งหมด 3 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของณัฐธยาน์ วิสารพันธ์ และคณะ¹³ พบว่า วัยรุ่นชายเชื่อว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินอาจทำบุตรพิการได้ งานวิจัยที่สองเป็นของโพธิ์สุยะ และคณะ⁸ พบว่านักเรียน นักศึกษาชายและหญิงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีความปลอดภัยเทียบเท่ายาคุมกำเนิดทั่วไป แต่ก็ไม่เห็นด้วยว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นยาที่อันตรายมากและไม่ควรใช้ งานวิจัยที่สามเป็นของ Florida Doci และคณะ⁹ พบว่า ประชาชนผู้หญิงหลายคนเชื่อว่าควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินได้เพียงครั้งเดียวในชีวิตเท่านั้นเนื่องจากอาจจะมีผลข้างเคียงและเป็นอันตรายถาวรได้

10. โฆษณา

มีทั้งหมด 1 งานวิจัย งานวิจัยที่แรกเป็นของเป็นของ Syed Ifran Karim และคณะ¹⁰ พบว่า ผู้ชายวัยรุ่นส่วนใหญ่สนับสนุนให้โฆษณายาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

11. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

มีทั้งหมด 1 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของ Umran Sevil และคณะ⁷ พบว่า แพทย์ พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์เชื่อว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินทำให้ติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ง่ายมากขึ้น

2.3 การทบทวนวรรณกรรมพบข้อมูลประชากรที่ส่งผลต่อความรู้และทัศนคติดังนี้

1. อายุ

มีทั้งหมด 2 งานวิจัย งานวิจัยแรกเป็นของ Syed Ifran Karim และคณะ (2020)¹⁰ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ชายวัยเจริญพันธุ์อายุ 18-70 ปี ทำในมหาวิทยาลัย Medical City King Saud ประเทศซาอุดีอาระเบีย พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับอายุ ผู้ชายที่มีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มจะมีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมากกว่ารวมถึงทัศนคติที่ดีต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน งานวิจัยที่สองเป็นของณัฐยานัน วิสารพันธ์ และคณะ (2019)¹³ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นชายที่มีอายุ 13-19 ปี ทำในโรงเรียนรัฐบาลเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติที่ดีต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น เพราะเป็นวัยที่มีวุฒิภาวะมากกว่าเคยผ่านประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์และมีความรู้เพื่อเลือกใช้วิธีคุมกำเนิด

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

มีทั้งหมด 1 งานวิจัยเป็นงานวิจัยของ Sujyoti Shakya และคณะ (2020)⁶ ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นเภสัชกรชุมชนที่อยู่ในเมือง Kathmandu ประเทศเนปาล โดยผู้วิจัยพบว่า อายุและประสบการณ์ทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจ่ายยาที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 รูปแบบงานวิจัย

การศึกษาวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure) โดยใช้กลยุทธ์เลือกตัวอย่างแบบรวบรวมหรือผสมผสาน ประกอบด้วยเลือกตัวอย่างแบบสุ่มตามวัตถุประสงค์ (purposeful random sampling) และเลือกตัวอย่างตามสะดวก (convenience sampling) เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างเภสัชกรที่ตรงตามวัตถุประสงค์มีขนาดใหญ่เกินที่จะรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ได้ทุกคนจึงเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กที่เป็นตัวแทนเภสัชกรทั้งหมดและภายใต้ข้อจำกัดของความร่วมมือผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวกเพื่อให้ง่ายและสะดวกติดต่อสัมภาษณ์²¹

3.2 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. แหล่งข้อมูลแบบทุติยภูมิ (secondary data) โดยศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลออนไลน์
 - 1.1 ข้อมูลด้านความรู้และทัศนคติของคนทั่วไปและเภสัชกร
 - 1.2 ข้อมูลและสถิติการทำแท้งของสตรีในประเทศไทย
 - 1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาความรู้และทัศนคติต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในบุคคลทั่วไป บุคลากรทางการแพทย์ที่เผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. แหล่งข้อมูลแบบปฐมภูมิ (primary data) เป็นแหล่งข้อมูลหลักในการศึกษาวิจัย โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นเภสัชกรไม่จำกัดอายุ เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

วิธีการออกแบบสัมภาษณ์มีดังนี้

- ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการทบทวนวรรณกรรมในงานวิจัยที่ทำใน บุคลากรการแพทย์และบุคคลทั่วไป
- สร้างข้อคำถามให้สัมพันธ์กับประเด็นที่ต้องการทราบข้อมูล
- นำแบบสัมภาษณ์ที่ออกแบบข้อคำถามไปตรวจสอบจริยธรรมในมนุษย์
- นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบไปทดลองสัมภาษณ์นิสิตเภสัชศาสตร์

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สัมภาษณ์เภสัชกรจำนวน 10 คน โดยใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ 1-2 ชั่วโมงต่อคน²¹

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.4.1 ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ซึ่งแบ่งหัวข้อสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
3. ข้อมูลด้านทัศนคติต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

3.4.2 สัมภาษณ์ผ่านโปรแกรมติดต่อสื่อสารออนไลน์กูเกิลมีท (Google Meet) เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 อาจทำให้ไม่สะดวกพบเจอ หากเภสัชกรสะดวกให้เข้าไปสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (face-to-face) พร้อมกับจดบันทึกข้อมูล

3.4.3 แบบเก็บรวบรวมข้อมูล

คำถามด้านความรู้

1. เภสัชกรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร
6. ขนาด(มิลลิกรัม) ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน
7. การกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
8. ด้านประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน
9. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
10. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
2. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ควรมีความรู้เรื่องการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
3. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสตรีวัยเจริญพันธุ์
4. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ทุกคนควรพกยาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว
5. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
6. ด้านการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ
7. ด้านคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
8. ด้านผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์
9. ต่อคนที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่รู้จักการป้องกันตัวเองด้วยวิธีอื่น
10. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีส่วนทำให้คนมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันมากขึ้น

11. ด้านการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดโรคทางเพศสัมพันธ์
12. ด้านการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง
13. การสอนวิธีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการทำแท้ง
14. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
15. ด้านการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช้ใบสั่งยา
16. ด้านการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป
17. ศาสนามีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
18. การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถสร้างบาปกรรมหรือผิดศีลธรรม
19. ความรู้และทัศนคติมีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมั้ย อย่างไร แก้ไขยังไง

3.5 วิธีการเก็บข้อมูล

เก็บรวบรวมโดยใช้เครื่องมือ คือ

- 3.5.1 ติดต่อเภสัชกรเพื่อขออนุญาต พร้อมกับแจ้งรายละเอียดหัวข้อและวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์
- 3.5.2 ติดต่อเภสัชกรเพื่อนัดวันและเวลาเพื่อสัมภาษณ์
- 3.5.3 ดำเนินการสัมภาษณ์เภสัชกรผ่านช่องทางออนไลน์กูเกิลมีต (Google Meet) ตามและเวลาที่นัดหมาย
- 3.5.4 สรุปข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ ซึ่งรูปแบบการวิเคราะห์ที่เหมาะสมกับงานวิจัยนี้คือ กระบวนการวิเคราะห์แบบแก่นสาระ (Thematic analysis) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้สำหรับแยกแยะ วิเคราะห์และรายงานผลในรูปแบบแก่นสาระ (Theme) โดยสิ่งที่เป็นแก่นสาระไม่ได้ขึ้นกับปริมาณแต่ขึ้นกับประเด็นสำคัญนั้นเกี่ยวข้องกับคำถามในงานวิจัยหรือไม่²⁴

3.7 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาตรวจสอบแก้ไขให้เหมาะสมก่อนสัมภาษณ์จริง เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้วจึงนำมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล

3.7.1 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้วิธีการสามเส้า (triangulation)

1. ด้านข้อมูล (data triangulation) ตรวจสอบแหล่งข้อมูลในด้านความรู้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินโดยเปรียบเทียบระหว่างข้อมูลยาคุมกำเนิดฉุกเฉินจริงกับข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์เภสัชกรว่าเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งหากสิ่งที่เภสัชกรพูดตรงกับข้อมูลจริงจะถือว่าข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ สำหรับในด้านทัศนคติจะไม่สามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้เนื่องจากเป็นความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่มีตัวชี้วัดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่

[illegible]

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 ความรู้ด้านยาคุมกำเนิดฉุกเฉินของเภสัชกรที่ให้สัมภาษณ์ มีทั้งหมด 5 กลุ่ม

กลุ่ม 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับยา*

คำตอบของเภสัชกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ข้อบ่งใช้		
- กรณีเมื่อฉุกเฉิน เช่น ถูข่มขืน, พลาดหลั่งใน, โดนข่มขืน, ผิดพลาดจากวิธีการคุมกำเนิดแบบอื่น	8	80
- มีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน	6	60
- ไม่พร้อมมีบุตร	2	20
กลไก		
- ชะลอการตกไข่เพื่อไม่ให้ไข่ผสมกับอสุจิ	7	70
- เอาฮอร์โมนไปหลอกสมองสร้างฮอร์โมนผิดเพี้ยน ให้ไม่ตกไข่และไม่สร้างเยื่อหุ้มดลูก	1	10
- เพิ่มฮอร์โมน Progesterone	2	20
- ยับยั้งการหลั่ง Luteinizing hormone	1	10
- รบกวนการฝังตัวของตัวอ่อน	3	30
ผลข้างเคียง		
- คลื่นไส้ อาเจียน	10	10
- ปวดท้อง ไช้ท้อง	3	30
- วิงเวียน เวียนหัว	6	60
- อ่อนเพลีย	1	10
- กระสับกระส่ายเพราะฮอร์โมนไม่คงที่	1	10
- เลือดออกกะปริบกะปรอย	4	40
- ประจำเดือนมาผิดปกติ	4	40

- คัดตึงเต้านม	1	10
- กระตุ้นให้เกิดก้อนเนื้อ	1	10
ระยะเวลากินยา		
- เริ่มกินเร็วที่สุดหลังเพศสัมพันธ์ – 72 ชั่วโมง	5	50
- กินภายใน 24 ชั่วโมง - 72 ชั่วโมง	2	20
- รูปแบบสองเม็ดขนาด 0.75 มิลลิกรัม กินใน 24 ชั่วโมง รูปแบบเม็ดเดี่ยวขนาด 1.5 มิลลิกรัม ภายใน 72 ชั่วโมง	1	10
- รูปแบบสองเม็ดขนาด 0.75 มิลลิกรัม กินใน 72 ชั่วโมง เม็ดสอง 12 ชั่วโมง ครบ 2 เม็ด ไม่ควรเกิน 120 ชั่วโมง	1	10
- น้ำหนักเยาะกิน 2 เท่า	1	10
ขนาดยาสูงสุดใน 1 เดือน		
- 3 มิลลิกรัม หรือ รูปแบบยา 0.75 มิลลิกรัม 2 กล่อง	6	60
- ไม่จำกัด	3	30

กลุ่ม 2 วิธีจัดการหลังคลื่นไส้อาเจียน*

คำตอบของเภสัชกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
- แบ่งขนาดยา โดยกิน 0.75 มิลลิกรัม 1 เม็ด และอีก 12 ชั่วโมง อีก 1 เม็ด	4	40
- หากเกิดภายใน 2 ชั่วโมง ให้กินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินซ้ำ	4	40
- จ่ายยา domperidone	4	40
- คุมกำเนิดด้วยวิธีอื่น	2	20
- ดื่มน้ำอยู่ในท่าตรง	1	10
- เปลี่ยนมากินหลังอาหาร	1	10
- เปลี่ยนยี่ห้อ	1	10
- อดทน	3	30

กลุ่ม 3 เปรียบเทียบประสิทธิภาพยาคุมกำเนิดฉุกเฉินกับยาคุมกำเนิดแบบรายเดือน*

คำตอบของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน		
- ร้อยละ 70-79	1	10
- ร้อยละ 80-89	2	20
- ร้อยละ 90-100	2	20
ยาคุมกำเนิดแบบรายเดือน		
- ร้อยละ 90-100	7	70
อื่น ๆ		
- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีประสิทธิภาพมากกว่า	1	10
- ยาคุมกำเนิดแบบรายเดือนมีประสิทธิภาพมากกว่า	3	30

กลุ่ม 4 ใครบ้างที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน*

คำตอบของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
- ไม่เกรน	1	10
- ไม่เกรนที่มีอาการนำ	2	20
- โรคหัวใจและหลอดเลือด	1	10
- โรคประจำตัว เช่น มะเร็งรังไข่	2	20
- โรคตับ	3	30
- โรคทางต่อมไร้ท่อ	1	10
- โรคความดันโลหิตสูง	4	40
- โรคไขมันในเลือดสูง	1	10
- ประจำเดือนผิดปกติ	2	20
- เลือดออกผิดปกติที่ช่องคลอด	1	10

- คลื่นไส้อาเจียนง่าย	1	10
- คนท้องให้นมบุตร	3	30
- น้ำหนักเกิน	1	10
- มีเพศสัมพันธ์เกิน 72 ชั่วโมง ประสิทธิภาพลดลง	1	10
- เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี	1	10
- อายุมากกว่า 35 ปี ที่สูบบุหรี่	1	10
- ไม่มีวินัยในการกิน	1	10
- แพ้ยาล	1	10
- ได้รับยาที่ดีกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน	1	10

กลุ่ม 5 ผู้ใช้ควรรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน*

คำตอบของเภสัชกร
- สถานการณ์ที่ควรใช้ - ควรใช้ก่อนตกไข่จะมีประสิทธิภาพดีกว่า - การนับรอบเดือน - วิธีใช้ยาที่ถูกต้อง ควรกินเม็ดแรกภายใน 72 ชั่วโมง เม็ดถัดมาอีก 12 ชั่วโมง - ข้อจำกัดของยาเรื่องห้ามกินเกิน 2 แผง - ควรจะทราบในเรื่องกลไกว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ได้ช่วยให้ทำแท้งและไม่ได้ช่วยให้คุมได้ 100% - หากกินยาที่มีฮอร์โมนสูงเกิดผลข้างเคียงรุนแรงได้ เช่น คลื่นไส้ อาเจียน มะเร็งรังไข่ มะเร็งมดลูก รอบเดือนที่จะผิดไปหลังการกิน - วิธีจัดการผลข้างเคียงขณะกินยา - ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่สามารถป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้

*เอกสารอ้างอิงความรู้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

1. ข้อมูลยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ข้อบ่งใช้

World Health Organization [WHO] (2021)²⁶ กล่าวว่า ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถใช้ในสถานการณ์ต่อไปนี้ การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน ความกังวลเกี่ยวกับความล้มเหลวจากการคุมกำเนิดอื่น ๆ การใช้ยาคุมกำเนิดอย่างไม่ถูกต้อง และการล่วงละเมิดทางเพศที่ไม่ได้คุมกำเนิด

กลไก

WHO (2021)²⁶ กล่าวว่า ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินป้องกันการตั้งครรภ์โดยชะลอการตกไข่และไม่ก่อให้เกิดการแท้ง นอกจากนี้พบว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่สามารถทำลายตัวอ่อนที่ปฏิสนธิไปแล้ว

International Federation of Gynecology and Obstetrics [FIGO] (2009)³³ กล่าวว่า กลไกหลักคือป้องกันหรือชะลอการตกไข่ และกลไกอื่นๆ ได้แก่ ป้องกันไม่ให้ไข่กับอสุจิมาเจอกันโดยไปทำให้มดลูกชั้นเหนียวและเปลี่ยนแปลงผนังมดลูกทำให้ไม่พร้อมฝังตัวของตัวอ่อน

ผลข้างเคียง

WHO (2021)²⁶ กล่าวว่า ผลข้างเคียงจากการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน มีความคล้ายคลึงกับยาคุมกำเนิดรายเดือน เช่น อาการคลื่นไส้ อาเจียน เลือดออกกะปริบกะปรอยและอ่อนเพลีย ซึ่งผลข้างเคียงไม่ได้รุนแรง อาการเหล่านี้จะหายได้โดยไม่ต้องใช้ยาเพิ่มเติม

ระยะเวลากินยา

WHO (2021)²⁶ กล่าวว่า Levonorgestrel ขนาด 1.5 mg ครั้งเดียว หรือ Levonorgestrel ขนาด 0.75 มิลลิกรัม 2 ครั้ง โดยเม็ดที่สองห่างจากเม็ดแรก 12 ชั่วโมง

ขนาดสูงสุดใน 1 เดือน

ลีลาภนิก และคณะ (2020)³² กล่าวว่า ไม่มีข้อจำกัดในการกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินใน 1 เดือน แต่จะกังวลเรื่องผลข้างเคียงมากกว่า

2. วิธีจัดการหลังคลื่นไส้ อาเจียน

WHO (2021)²⁶ กล่าวว่า หากอาเจียนภายใน 2 ชั่วโมง หลังจากรับประทานยา ควรรับประทานยาซ้ำ ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินชนิด levonorgestrel หรือ ulipristal acetate แนะนำมากกว่ายาคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนรวมเพราะจะเกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียนน้อยกว่า ไม่แนะนำให้ใช้ยาแก้อาเจียนเป็นประจํา ก่อนใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

3. เปรียบเทียบประสิทธิภาพยาคุมกำเนิดฉุกเฉินกับยาคุมกำเนิดแบบรายเดือน

WHO (2021)²⁶ กล่าวว่า ข้อมูลจาก WHO กล่าวว่า การคุมกำเนิดฉุกเฉิน สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้มากถึงร้อยละ 95 ภายใน 5 วัน หลังจากมีเพศสัมพันธ์

ลีลากนก และคณะ (2020)³² กล่าวว่า ยาคุมกำเนิด มีประสิทธิภาพประมาณร้อยละ 98-99 ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน มีประสิทธิภาพประมาณร้อยละ 96-99 และยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีประสิทธิภาพต่ำกว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

4. ใครบ้างที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในคนน้ำหนักเกิน

WHO (2021)²⁶ กล่าวว่า ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีประสิทธิภาพต่ำในคนน้ำหนักเกิน ($BMI > 30 \text{ kg/m}^2$) แต่ไม่ได้มีผลในด้านความปลอดภัย ดังนั้นสตรีที่น้ำหนักเกินไม่ควรถูกห้ามใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ข้อห้ามการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

WHO (2021)²⁶ กล่าวว่า ไม่มีข้อห้ามใช้ที่แน่นอนสำหรับการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

5. ผู้ใช้ควรรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

FIGO (2009)³³ กล่าวว่า ก่อนตกไข่, การนับรอบเดือนไม่มีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินได้ทั้งก่อนและหลังตกไข่

ลีลากนก และคณะ (2020)³² กล่าวว่า การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินจะกังวลเรื่องอัตราการเพิ่มขึ้นของโรคทางเพศสัมพันธ์แต่หลายงานวิจัยกล่าวว่า การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่สามารถป้องกันการติดต่อโรคทางเพศสัมพันธ์

ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

1. World Health Organisation (WHO) เป็นองค์กรชำนาญพิเศษของสหประชาชาติที่รับผิดชอบการประสานงานด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ จึงเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
2. ลีลากนก และคณะ เป็นงานวิจัยรูปแบบ systematic review and meta-analysis ที่รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเข้าด้วยกันที่สอดคล้อง และข้อผิดพลาด random error ของแต่ละงานวิจัย³⁴ จึงเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
3. International Federation of Gynecology and Obstetrics (FIGO) เป็นองค์กรอิสระที่เป็นตัวแทนของสมาคมสูตินรีแพทย์และนรีแพทย์ระดับชาติในกว่า 130 ประเทศ ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของสตรีและทารกแรกเกิดทั่วโลก มีการรวบรวมแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

ตารางที่ 2 ทักษะด้านยาคุมกำเนิดฉุกเฉินของเภสัชกรที่ให้สัมภาษณ์

กลุ่ม	แก่นสาระ (Theme)	คำพูดสนับสนุน
การรับรู้	ไม่ได้เรียนสาขาการแพทย์ทำให้ ไม่รู้จัทยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน	เภสัชกรคนที่ 1 กล่าวว่า “เพราะคนทั่วไปเค้าไม่ได้เรียนเหมือนสายการแพทย์แบบเราอีกอย่างสังคมยังไม่ได้เปิดเผยในเรื่องเพศศึกษาขนาดนั้น” เภสัชกรคนที่ 3 กล่าวว่า “เพราะการศึกษาไม่สามารถเข้าถึงได้ง่ายถ้าไม่ได้เรียนสายแพทย์ไม่รู้เลย”
	หลักสูตรการศึกษาชั้นประถมถึง มัธยมควรสอนเรื่องการคุมกำเนิด ฉุกเฉิน	เภสัชกรคนที่ 7 กล่าวว่า “ควรรู้ตั้งแต่ ม.3 ซึ่งในโรงเรียนไม่ได้เน้นควรเพิ่มเข้าไปในวิชาสุขศึกษา” เภสัชกรคนที่ 3 กล่าวว่า “ควรรู้วัยที่มีประจำเดือนครั้งแรกเป็นต้นไป ควรจะรู้เพราะสามารถท้องได้” เภสัชกรคนที่ 5 กล่าวว่า “ในสุขศึกษา ม.2 ม.3 ควรเพิ่มเนื้อหา” เภสัชกรคนที่ 2 กล่าวว่า “ควรให้รู้ในเด็กอายุ 14-15 ปี ให้รู้ตั้งแต่กลไก วิธีใช้ แนะนำให้มีการสอนเพศศึกษาบรรจุในระบบการศึกษาเพราะปัญหาสังคมเยอะเนื้อหาไม่ต้องลงลึก แต่ให้รู้วากินยาคุมยังงั่ ปฏิบัติตัวยังงั่” เภสัชกรคนที่ 4 กล่าวว่า “คนทั่วไป ไม่รู้ไม่แปลกเพราะเราต้องให้ความรู้อยู่ละ การศึกษาก็มีส่วนนะ เพราะสอนให้ใช้ถูกยางซะมากกว่า ควรเอาไปอยู่ในการเรียนนะ แต่พี่ไม่รู้ว่ในเด็กทานได้มัย เขาควรรู้ตั้งแต่วัยเจริญพันธุ์ที่มีประจำเดือนและสังคมมีส่วนเพราะไม่ได้สนับสนุนเรื่องนี้

		ถ้ามันเปิดกว้างเหมือน ต่างประเทศก็ไม่เกิดการท้องไม่ พร้อม”
	ความไม่รู้นำมาสู่การใช้ยา คุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ	เภสัชกรคนที่ 5 กล่าวว่า “โง่ ไม่ ชอบ มันไม่ใช่วิธีการปกติที่ควรใช้ ควรใช้เมื่อจำเป็น มันไม่ รับผิดชอบทั้งตัวเองและเด็กที่ เกิดขึ้น”
	ไม่ใช่เภสัชทุกคนที่จะมีความรู้ เพียงพอในการจ่ายยาคุมกำเนิด ฉุกเฉิน	เภสัชกรคนที่ 5 กล่าวว่า “คิดว่า เภสัชอาจจะยังแนะนำไม่ครบเลย ถ้าให้คนอื่นก็น่าจะยิ่งแย่” เภสัชกรคนที่ 8 กล่าวว่า “เภสัช กรกันเองยังไม่กล้าฟันธงเลยว่า เคสนี้ไม่ควรใช้จะเกิด ผลข้างเคียง”
สังคมและวัฒนธรรม	สังคมและวัฒนธรรมไทยปิดกั้น การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัย ประถมนถึงมัธยม	เภสัชกรคนที่ 9 กล่าวว่า “เคยทำ วิจัยในเด็กอายุตั้งแต่ 15 แต่ไม่ ผ่านจริยธรรม บ้านเรายังไม่เปิด ขนาดนั้น คิดว่าเค้าละเลยคนบาง กลุ่มแล้วเค้าจะเข้าระบบไม่ได้ หากเกิดขึ้นควรมีระบบรองรับ คิด ว่ามาปรึกษาเภสัชก็เป็นช่องทาง หนึ่งที่น่าจะดี หากเภสัชไม่โอเคไม่ แนะนำ ปัญหาที่ตามมามันเยอะ กว่า” เภสัชกรคนที่ 4 กล่าวว่า “เขา ¹ ควรรู้ตั้งแต่วัยเจริญพันธุ์ที่มี ประจำเดือนและสังคมมีส่วน เพราะไม่ได้สนับสนุนเรื่องนี้ ถ้ามัน เปิดกว้างเหมือนต่างประเทศก็ไม่ เกิดการท้องไม่พร้อม” เภสัชกรคนที่ 4 กล่าวว่า “เด็ก ประมาณต่ำกว่า 15 ปี ถ้าเขา จำเป็นต้องใช้แล้ว พี่ก็ไม่จ่าย”

	การไม่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็น ปัญหาสังคม	เกสัชกรคนที่ 1 กล่าวว่า “ถ้าไม่ป้องกันจะเกิดการตั้งครรภ์ได้แล้วเป็นปัญหาสังคม” เกสัชกรคนที่ 2 กล่าวว่า “เพราะยิ่งรู้มาก² ประสิทธิภาพการใช้ยาคุมก็จะมีมากเท่านั้น ถ้าเรารู้เข้าใจมาก ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอาจลดลงได้”
ศาสนาและศีลธรรม	การคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกับศาสนา	เกสัชกรคนที่ 1 กล่าวว่า “บางคนที่ไม่กินเพราะศาสนาที่เกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย” เกสัชกรคนที่ 8 กล่าวว่า “บางศาสนาอาจคิดว่าเป็นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต” เกสัชกรคนที่ 10 กล่าวว่า “มุสลิมไม่ให้คุมกำเนิด บาปกรรม อาจทำให้เด็กตาย ขัดขวางการเกิด” เกสัชกรคนที่ 9 กล่าวว่า “คิดว่าศาสนามีผลเพราะศาสนาจะตามมาด้วยข้อบังคับหลายอย่าง เช่น ชาวมุสลิม” “ทัศนคติทางศาสนามีผล เช่น พุทธ ก็ concern เรื่องเพศ คิดว่าที่มีปัญหาเลยคืออิสลาม เค้าเคร่งเรื่องการถูกเนื้อต้องตัวก่อนการแต่งงาน” เกสัชกรคนที่ 2 กล่าวว่า “ถ้าตัวพี่เป็นแม่พี่ก็จะไม่ให้ลูกใช้ ตามศาสนามันไม่ควรใช้แต่แรกอยู่แล้ว แต่ถ้าโดนข่มขืน ไม่พร้อมมีลูกตอนนั้นก็อาจจะให้ใช้ได้ แต่ถ้าวัยรุ่นโดยทั่วไปก็ไม่อยากให้ใช้ แค่ว่าให้รู้ว่ามันคืออะไร” เกสัชกรคนที่ 2 กล่าวว่า “อิสลามตามหลักการห้ามมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่ใช่สามีภรรยา ขนาดเป็น

		แฟนกันก็ยังไม่ให้ จะมีเพศสัมพันธ์ได้ตอนเป็นสามีภรรยา ดังนั้นยาคุมในศาสนาพืคือ การไม่ใช้จะดีกว่าแต่ชีวิตจริงก็มีคนใช้อยู่แต่น้อยแต่ใช้ทางการแพทย์มากกว่า มักเจอใช้ในโรงพยาบาลมากกว่า ตามบทบัญญัติหลักการห้ามใช้ทุกอย่างที่ใช่คุมกำเนิด ถูยงอนามัยแต่ยาคุมที่ประจำก็ใช้ได้อยู่เมื่อผ่านการพิจารณาจากหมอ ใช้ในแบบไม่ผ่านการแพทย์คือผิดอย่างมาก”
	การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ผิดศีลธรรม	ภสัชกรคนที่ 1 กล่าวว่า “ไม่ผิดศีลธรรมเพราะหากเด็กเกิดมาท่ามกลางความไม่พร้อมแยกว่าการไม่ได้ป้องกัน” ภสัชกรคนที่ 7 กล่าวว่า “ไม่ผิดศีลธรรม เพราะป้องกันการมีลูก” ภสัชกรคนที่ 2 กล่าวว่า “มีความเชื่อ บาปกรรม ศีลธรรม ขึ้นกับกระบวนการความคิดของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกันอยู่แล้ว ศาสนาพืการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ได้เกี่ยวข้องกับการไปฆ่าเด็กเกี่ยวข้องกัขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม”
	ยุคสมัยของช่วงอายุ 50-72 ปี มักคิดว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นบาป	ภสัชกรคนที่ 3 กล่าวว่า “สังคม gen เราคิดว่าไม่ค่อยมีความคิดนี้ ถ้า gen สูง ๆ พี่ภสัชอายุ 51 ปีเค้าเคยบอกว่า คนที่ใช้ยาคุมฉุกเฉินคือบาป คนที่กล้าทำต้องยอมรับผล ถ้าท้องก็ควรเลี้ยงคิดว่าเป็นการทำบาป แต่ในมุมมองพี่มองว่าปกติ”

	ไม่ยึดหลักตามศาสนาเป็นข้อจำกัดที่จะไม่จ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน	เภสัชกรคนที่ 2 กล่าวว่า “ถ้ามีคนไข้อิสลามเข้ามาซื้อ ณ ตอนนั้นพี่ก็จะจ่ายยาให้เค้าตามหน้าที่เภสัชกร สอนวิธีการใช้ ไม่ได้สนใจว่าเป็นอิสลาม”
ภาพลักษณ์	ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินต้องใช้ความกล้ามาซื้อ	เภสัชกรคนที่ 1 กล่าวว่า “มันคือเรื่องละเอียดอ่อนจริง ๆ ถ้าเรายับยั้งเรื่องการขายแล้วมาซื้อได้ทันจะลดการตั้งครรภ์ได้” เภสัชกรคนที่ 3 กล่าวว่า “สังคม⁴ มองว่าการมีเพศสัมพันธ์ช่วงที่ไม่พร้อมเป็นคนไม่ดี” เภสัชกรคนที่ 9 กล่าวว่า “อาย กล้าทำอย่างอื่นแต่ไม่กล้ามาซื้อยา คิดว่าทัศนคติขึ้นกับตัวบุคคล ก็ต้องดูด้วยว่าตัวเภสัชทำให้เค้าง่วงใจรีเปลาเลยไม่กล้ามาซื้อ เมื่อจำเป็นต้องใช้ควรต้องกล้ามาร้านยาสิ” เภสัชกรคนที่ 6 กล่าวว่า “สังคมมองว่าเป็นเรื่องที่ผิดทำให้ไม่กล้ามาซื้อมาปรึกษา อาจเป็นที่ตัวเค้ามองเองด้วย บางทีอาจไม่ได้มีใครมองเค้าแบบนั้น”
	บุคลากรการแพทย์ไม่เงินอายุที่จะซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน	เภสัชกรคนที่ 8 กล่าวว่า “หากไม่ใช่สายการแพทย์นี่คงอายเหมือนกลัวว่ามองไม่ดี แต่เอาจริงแนะนำให้มาซื้อดีกว่ามีลูกไม่พร้อมหากมีเด็ก 10 ปีมาซื้อพี่ก็ไม่ได้คิดลบนะ”
	เภสัชกรมีส่วนทำให้ไม่กล้ามาซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน	เภสัชกรคนที่ 9 กล่าวว่า “คิดว่าทัศนคติขึ้นกับตัวบุคคล ก็ต้องดูด้วยว่าตัวเภสัชทำให้เค้าง่วงใจรีเปลาเลยไม่กล้ามาซื้อ” เภสัชกรคนที่ 2 กล่าวว่า “ตอนที่เค้ามาย่อยาเราควรทำให้เรื่องนี้แบบมันปกติ แต่ไม่ควรทำให้ปกติ

		จนเกิดความเคยชิน จนทำให้เค้า ใช้ยาไม่ถูกต้อง เกสซ์ไม่ต้องทำสี หน้าตกใจเพื่อไม่ให้เงินอาย”
	ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินถูกมองว่าเป็น ผู้ร้าย (ได้จากคำถามงานวิจัยด้าน ทัศนคติข้อที่ 7.)	เกสซ์กรคนที่ 9 กล่าวว่า “จริง ๆ ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่เกี่ยวนะ⁵ เพราะการเจอกันเมื่อก่อนมันไม่ ง่ายแต่เดี๋ยวนี้มีการเจอกันง่าย กระตุ้นให้มีเพศสัมพันธ์ง่ายขึ้น ยา คุมฉุกเฉินเลยไม่ใช่ผู้ร้าย มีดีกว่า ซะอีกแต่ควรเลือกใช้ดีกว่ามัย” เกสซ์กรคนที่ 9 กล่าวว่า “ก็ไม่ใช่ ทุกกรณี บางคนก็ไม่คิดว่าจะมี คิด ว่าแล้วแต่กรณี ตัดสินไม่ได้ เหมือนคนกินเหล้าก็ใช้ว่าทุกคนไม่ ดี แต่วิธีการป้องกันแบบจะอื่น ลดลง”
	ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเหมาะกับคน โสด	เกสซ์กรคนที่ 1 กล่าวว่า “สำคัญ กับคนที่เพศสัมพันธ์บ่อย ๆ เพศสัมพันธ์มั่ว ๆ ส่วนคนทั่วไปที่ มีแฟนแค่คนเดียวไม่จำเป็นต้อง พก” เกสซ์กรคนที่ 8 กล่าวว่า “จริง ๆ แล้วไม่ควรใช้ด้วยซ้ำ โดยเฉพาะมี ครอบครัว มีแฟนเป็นตัวเป็นตน”
การเข้าถึง	การใช้ใบสั่งแพทย์ซื้อยาคุมกำเนิด ฉุกเฉินจะทำให้ตั้งครรภ์มากขึ้น	เกสซ์กรคนที่ 1 กล่าวว่า “แค่ เกสซ์กรก็พอไม่ต้องใช้ใบสั่งแพทย์ เพราะหากเกิดภาวะเร่งด่วนแล้ว ต้องรอใบสั่งแพทย์ ประสิทธิภาพ ของยาจะลดลง⁶ ” เกสซ์กรคนที่ 10 กล่าวว่า “ถ้าใช้ แล้วยังยิ่งเข้าถึงยาก ท้องไม่พร้อม เพิ่มขึ้นอีก” เกสซ์กรคนที่ 9 กล่าวว่า “ขนาด ไม่มีใบสั่งแพทย์คนยังไม่กล้าไปซื้อ เลย ถ้ามีใบสั่งแพทย์คนเข้าถึงยาก คงได้เด็กเพิ่ม อาจจะดีในแง่

		ประชากรที่เพิ่มขึ้นของประเทศนั้น” เกสัชกรคนที่ 6 กล่าวว่า “คิดว่าไม่มันคงไม่ทันเวลา กว่าจะได้ยาคุมฉุกเฉินลูกโตพอดี”
ความสะดวก	ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินต้องพกติดตัว	เกสัชกรคนที่ 1 กล่าวว่า “สำคัญกับคนที่มึนเพสสัมพันธ์บ่อย ๆ เพสสัมพันธ์มั่ว ๆ ” เกสัชกรคนที่ 10 กล่าวว่า “ถ้าเป็นคนที่ชอบมึนเพสสัมพันธ์ก็ควรพกและบอกว่ากินเท่าไร กินยังไง ถ้าเราปิดกั้นการเข้าถึงอาจเป็นผลเสียหนักขึ้น” เกสัชกรคนที่ 2 กล่าวว่า “คิดว่าน่าจะพกติดตัว การมีไว้ก็ดีเพราะเราไม่รู้ออกไปข้างนอกเจออะไรบ้าง ดีกว่าไปแก้ไขปัญหาหลังจากที่เกิดไปแล้ว”
ครอบครัว	พ่อแม่ควรยอมรับการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินของลูก	เกสัชกรคนที่ 1 กล่าวว่า “พ่อแม่ไม่ควรต่อว่าเพราะการที่ป้องกันไม่ใช่เรื่องผิด ดีซะอีกที่เขาแสดงความรับผิดชอบที่พลาดไปแล้ว ควรเข้าใจลูก” เกสัชกรคนที่ 7 กล่าวว่า “ไมโอเคน่าจะเป็นเรื่องที่สามารถคุยกันได้ ควรจะดีใจมากกว่าที่จะไม่มีหลานตอนไม่พร้อม” เกสัชกรคนที่ 3 กล่าวว่า “พ่อแม่ไม่ควรมองว่าการมึนเพสสัมพันธ์เป็นเรื่องที่เด็กไม่ควรมี เป็นสิ่งไม่ดีแล้วพอลูกใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินก็คิดว่าไปมึนเพสสัมพันธ์มาจึงคิดว่าไม่ดี”
การทำแท้ง	การนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมาทำแท้งเป็นเรื่องที่เข้าใจผิด	เกสัชกรคนที่ 7 กล่าวว่า “ไม่ใช่ยาทำแท้ง ไม่ได้ลดการทำแท้ง” เกสัชกรคนที่ 3 กล่าวว่า “คิดว่าไม่ได้ เพราะกินป้องกันแต่ไม่ได้ทำลายตัวอ่อนที่ฝังตัว คิดว่าเป็น

		เรื่องที่เค้าน่าจะเข้าใจผิด ควรไปหาความรู้เพิ่มหรือเภสัชควรอธิบายเพิ่ม” เภสัชกรคนที่ 8 กล่าวว่า “ความเข้าใจผิด คนในสังคมที่ไม่มีความรู้” เภสัชกรคนที่ 10 กล่าวว่า “ก็เค้าไม่มีความรู้ อาจไปได้ยินคนพูดต่อ ๆ กัน ถ้าเค้ารู้เค้าไม่ซื้อมาทำ” เภสัชกรคนที่ 9 กล่าวว่า “เภสัชควรบอกว่าควรใช้ภายใน 24 ชั่วโมง เค้าจะได้เอะใจ รู้ว่าใช้ทำแท้งไม่ได้” เภสัชกรคนที่ 5 กล่าวว่า “เค้าเข้าใจผิดไปเยอะ กลไกมันยับยั้งการฝังตัว ถ้ามันฝังตัวไปแล้วทำแท้งไม่ได้ ยิ่งไงก็ไม่หลุด” เภสัชกรคนที่ 6 กล่าวว่า “ก็คือเค้าไม่ยอมมาหาเภสัชไง หากได้ความรู้จากบุคลากรการแพทย์ อสม ก็คงดีเค้าจะได้รู้ว่ามันใช้ไม่ได้นะ ใช้ไปก็ไม่ได้ผล” เภสัชกรคนที่ 4 กล่าวว่า “อาจจะไม่ได้รู้จุดประสงค์หลักของยาคุมจริง ๆ ควรให้มีความรู้”
เศรษฐกิจ	การขาดความรู้ยาคุมกำเนิด ถูกเงินส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ ของประเทศ	เภสัชกรคนที่ 10 กล่าวว่า “ผู้หญิงเป็นประชากรของชาติ เค้าต้องทำงานในตำแหน่งที่สำคัญ เสียโอกาสทำงาน ถ้าท้องไม่พร้อมนำไปสู่เศรษฐกิจย่อยสลายประเทศด้อยพัฒนา”
โรค	การถูกห้ามไม่ให้กินยาคุมกำเนิด ถูกเงินอาจทำให้เกิดโรคซึมเศร้า ตามมาภายหลัง	เภสัชกรคนที่ 10 กล่าวว่า “เพราะมันเป็นยาที่ชี้ชะตาว่า ตั้งครรภ์ไม่ตั้งครรภ์ มันทำให้เกิดความล่มสลายของสังคม ครอบครัว เศรษฐกิจ เช่น ท้องแล้วพ่อแม่ โรงเรียน ที่ทำงานเฉดหัวออก ก็ไปฆ่าตัวตาย ไปทำแท้ง

		เป็นตราบาปในใจ จำจนตาย นำไปสู่โรคซึมเศร้าตลอดชีวิต ยิ่งงี้ก็ไม่ควรอยู่ร้านทั่วไปเพราะ ทำให้ห้องได้ จะทำให้มี เพศสัมพันธ์แบบอิสระมากไป คน ที่สำคัญคือคนซื้อก็ยังไม่รู้”
	ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินทำให้คนไม่ใส่ ถุงยาง ส่งผลให้ติดโรค เพศสัมพันธ์ได้ง่าย	เภสัชกรคนที่ 7 กล่าวว่า “อาจมี ส่วนที่เพิ่มให้มีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น เพราะกินง่าย แต่บางคนเค้าก็ไม่รู้ แล้วก็มีส่วนติดโรคเพิ่มขึ้นเพราะ ไม่ใช้ถุง ถ้าให้ความรู้ตั้งแต่เด็กก็ อาจไม่มีคนใช้ก็ได้ โอกาสเกิดการ ติดโรคนั้นก็มี” เภสัชกรคนที่ 3 กล่าวว่า “การติด โรคน่าจะมีส่วน เพราะยา คุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ได้ป้องกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์”
การคุมกำเนิดและการตั้งครรภ์	การพลาดตั้งครรภ์จากการไม่ใช้ ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินส่งผลกระทบ ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย	เภสัชกรคนที่ 1 กล่าวว่า “ผู้ชาย ควรจะรู้เพราะถ้าถุงยางรั่วผู้ชาย จะได้ช่วยในการคุมกำเนิดโดยการ ลดการตั้งครรภ์ที่ไม่ตั้งใจได้เพราะ หากเกิดการตั้งครรภ์ก็จะลำบาก เท่ากัน ไม่ควรมกง่ายหล้งนอกถ้า ยังไม่พร้อม” เภสัชกรคนที่ 10 กล่าวว่า “หาก เค้าท้องขึ้นมาผู้ชายต้อง รับผิดชอบร่วมด้วย”
	การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินป้องกัน การตั้งครรภ์เป็นเรื่องไม่ผิด	เภสัชกรคนที่ 1 กล่าวว่า “พ่อแม่ ไม่ควรต่อว่าเพราะการที่ป้องกัน ไม่ใช่เรื่องผิด ดีซะอีกที่เขาแสดง ความรับผิดชอบที่พลาดไปแล้ว ควรเข้าใจลูก” เภสัชกรคนที่ 3 กล่าวว่า “พ่อแม่ ไม่ควรมองว่าการมีเพศสัมพันธ์ เป็นเรื่องที่เด็กไม่ควรมี เป็นสิ่งไม่ดี แล้วพอลูกใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินก็ คิดว่าไปมีเพศสัมพันธ์มาจึงคิดว่า ไม่ดี”

		เกสัชกรคนที่ 7 กล่าวว่า “แนะนำให้มาซื้อดีกว่ามีลูกไม่พร้อม ถ้ามีเด็ก 10 ปี มาซื้อพี่ก็ได้คิดลบนะ”
	ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ใช่ทางเลือกหลักในการคุมกำเนิด	เกสัชกรคนที่ 5 กล่าวว่า “กรณีโดนข่มขืนนั้นจำเป็นต้องมี แต่อาจจะไม่ใช่ปัจจัยหลักก็ใช้อย่างอื่นที่ประสิทธิภาพสูงกว่าและป้องกันอย่างอื่นได้ด้วยมัย แต่ยาคุมฉุกเฉินก็สำคัญเพราะมีกรณีที่ต้องใช้” เกสัชกรคนที่ 6 กล่าวว่า “ก็จำเป็นในชีวิตแต่ไม่ใช่ให้มาใช้กันเถอะ ก็คือการป้องกันมันก็มีวิธีอื่นที่ดีกว่า เช่น ถุงยางอนามัย” เกสัชกรคนที่ 2 กล่าวว่า “ถ้าถามว่าทำให้มีเพศสัมพันธ์ไม่ป้องกันมากขึ้นไหม ก็มีส่วนนะเพราะบางคนอาจเป็นเรื่องความรู้ความเข้าใจของคนใช้ แต่คือถ้าเขารู้และเข้าใจอย่างถูกต้องเขาอาจจะไปใช้การคุมวิธีอื่นที่มีประสิทธิภาพมากกว่า” เกสัชกรคนที่ 4 กล่าวว่า “การศึกษาดี ๆ มีหลายอย่าง⁷ที่ป้องกันได้มากกว่า”
เกสัชกร	เกสัชกรเป็นคนจ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินได้ดีที่สุด	เกสัชกรคนที่ 7 กล่าวว่า “ไม่ควรขายร้านทั่วไปเพราะยาอันตราย ผลข้างเคียงอีก หากให้คนอื่นมาขายส่ง มันจะเกิดเหตุที่กินตอนไหนก็ได้เสี่ยงติดโรคตามมาได้” เกสัชกรคนที่ 8 กล่าวว่า “เพราะยาอันตรายและผลข้างเคียงร้ายแรง เกสัชจะบอกวิธีกินยาครบกว่าใครไม่รู้มาขายถ้าเค้าไม่อธิบาย”

		เภสัชกรคนที่ 3 กล่าวว่า “ผู้หญิงไม่ได้มีสภาวะที่จะใช้ได้ทุกคน และในการร้านค้าทั่วไปไม่มีคนซักประวัติเหมือนเภสัชกร” เภสัชกรคนที่ 2 กล่าวว่า “คิดว่ายาคุมกำเนิดควรอยู่ในความดูแลของเภสัชกร ใช้อย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดผลข้างเคียง ยังไง แก้ไขยังไง คนขายที่ไม่ใช่เภสัชเขาก็อาจจะไม่รู้” เภสัชกรคนที่ 4 กล่าวว่า “คนขายต้องมีความรู้ ให้ความรู้คนมาซื้อด้วย มันควรอยู่ในมือเภสัชหรือหมอ”
--	--	--

¹เขา ขยายความได้ว่า เด็กวัยประถมถึงมัธยม

²ยิ่งรู้มาก ขยายความได้ว่า มีความรู้เรื่องยาคุมมากเท่าไรก็จะสามารถลดปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นได้

³ศาสนาผี ขยายความได้ว่า ศาสนาอิสลาม

⁴สังคม ขยายความได้ว่า การที่สังคมมองว่าเป็นคนไม่ดี ทำให้ไม่กล้ามาซื้อ

⁵จริง ๆ ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่เกี่ยวนะ ขยายความได้ว่า ไม่เกี่ยวในเรื่องการตัดสินใจที่ซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน คือคนที่ไม่รู้จักการป้องกันวิธีอื่น

⁶ประสิทธิภาพลดลงจะทำให้ตั้งครรภ์ง่ายขึ้น

⁷หลายอย่าง ขยายความได้ว่า การคุมกำเนิดวิธีการอื่น ๆ

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาโครงการความรู้และทัศนคติต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 10 คน ศึกษาทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ และ ด้านทัศนคติ อธิบายโดยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ

ความรู้เกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน จำนวน 5 กลุ่ม รายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับยา

ข้อบ่งใช้

- เภสัชกรส่วนใหญ่กล่าวว่า ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินใช้กรณีเมื่อฉุกเฉิน เช่น ถุงยางรั่ว, พลาดหลังใน, โดนข่มขืน, ผิดพลาดจากวิธีการคุมกำเนิดแบบอื่นสอดคล้องกับ 2 งานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยของ Umran Sevil และคณะ⁷ พบว่า แพทย์ พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์ทราบว่าจะควรใช้หลังจากถูกข่มขืน การเกิดความผิดพลาดในการคุมกำเนิด ฉุกเฉินอนามัยแตก มีเพศสัมพันธ์โดยหลังภายใน และงานวิจัยของ Sakineh Mohammad และคณะ¹¹ พบว่าบุคลากรทางการแพทย์ทราบว่าจะควรใช้เมื่อฉุกเฉินอนามัยแตก

กลไก

- เภสัชกรส่วนใหญ่กล่าวว่า ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินชะลอการตกไข่เพื่อไม่ให้ผสมกับอสุจิสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sujyoti Shakya และคณะ⁶ พบว่า เภสัชกรชุมชนทราบว่ากลไกของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือสามารถชะลอการตกไข่

ผลข้างเคียง

- เภสัชกรทุกคนกล่าวว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีผลข้างเคียงคลื่นไส้ อาเจียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sujyoti Shakya และคณะ⁶ พบว่า เภสัชกรชุมชนทราบว่าผลข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคลื่นไส้และอาเจียน

วิธีการกินยา

- เภสัชกรส่วนใหญ่กล่าวว่า ให้เริ่มกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้เริ่มกินเร็วที่สุดหลังเพศสัมพันธ์ภายใน 72 ชั่วโมง สอดคล้องกับ 4 งานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยของ Sujyoti Shakya และคณะ⁶, งานวิจัยของ Umran Sevil และคณะ⁷, งานวิจัยของ Syed Ifran Karim และคณะ¹⁰ และงานวิจัยของ Abedi O. Harrison (2014)¹² ซึ่งทุกงานวิจัยกล่าวเหมือนกันว่า ให้กินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินภายใน 72 ชั่วโมงหลังจากมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน

ขนาดยาสูงสุดใน 1 เดือน

- เกสซ์กรส่วนใหญ่กล่าวว่า ขนาดยาสูงสุดใน 1 เดือนของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน คือ 3 มิลลิกรัม หรือรูปแบบ 0.75 มิลลิกรัม (2 กล่อง) แต่ก็มีเกสซ์กรส่วนน้อยที่กล่าวว่า ไม่มีระบุขนาดยาสูงสุดของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินใน 1 เดือน สามารถกินได้ไม่จำกัด

2. วิธีการจัดการหลังเกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน

- เกสซ์กรส่วนใหญ่กล่าวว่า หากมีอาการคลื่นไส้ อาเจียนจะจ่ายยา domperidone, แบ่งขนาดยา โดยกิน 0.75 mg 1 เม็ด และอีก 12 ชั่วโมงอีก 1 เม็ด, หากเกิดภายใน 2 ชั่วโมง ให้กินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินซ้ำ แต่ก็มีเกสซ์กรส่วนน้อยที่แนะนำให้เปลี่ยนมารับประทานหลังอาหารสอดคล้องกับงานวิจัยของ Abedi O. Harrison และคณะ¹² พบว่า แพทย์ฝึกหัดทราบว่าวิธีการจัดการหลังเกิดคลื่นไส้ อาเจียนจากยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือให้รับประทานเม็ดยาที่สองหลังอาหารหรือก่อนนอน

3. เปรียบเทียบประสิทธิภาพยาคุมกำเนิดฉุกเฉินกับยาคุมกำเนิดแบบรายเดือน

- เกสซ์กรส่วนใหญ่กล่าวว่า ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีประสิทธิภาพในการคุมกำเนิด คือ ร้อยละ 80-90 และร้อยละ 90-100 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Umrhan Sevil และคณะ⁷ พบว่า แพทย์พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์ทราบว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบ progestin pill มีประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ร้อยละ 85
- เกสซ์กรส่วนใหญ่กล่าวว่า ยาคุมกำเนิดแบบรายเดือนมีประสิทธิภาพในการคุมกำเนิด คือ ร้อยละ 90-100 ซึ่งสอดคล้องเมื่ออ้างอิงข้อมูลจาก National Health Service (NHS)²⁷ พบว่ายาคุมกำเนิดแบบรายเดือนหากกินอย่างถูกต้องจะมีประสิทธิภาพร้อยละ 99

4. ใครบ้างที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

- เกสซ์กรส่วนใหญ่กล่าวว่า คนที่ไม่สามารถใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินได้ คือ คนที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง เมื่ออ้างอิงข้อมูลจาก WHO พบว่า ไม่มีข้อห้ามใช้ที่แน่นอนสำหรับการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีข้อบ่งใช้คล้ายกับยาคุมกำเนิดซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับเลือกวิธีคุมกำเนิด (Medical eligibility criteria for contraceptive uses) Summary Chart of U.S. Medical Eligibility Criteria for Contraceptive Use. (cdc.gov)

5. ผู้ใช้ควรรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

- เกสซ์กรส่วนใหญ่กล่าวว่า ผู้ใช้ควรรู้ว่าใช้ก่อนตกไข่จะมีประสิทธิภาพดีกว่า, การนับรอบเดือน และยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่สามารถป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ เมื่ออ้างอิงข้อมูลจาก (2021)²⁶ พบว่า ก่อนตกไข่และการนับรอบเดือนไม่มีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินได้ทั้งก่อนและหลังตกไข่ และอ้างอิงข้อมูลจากลีลาคนก และคณะ(2020)³² พบว่า การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่สามารถป้องกันการติดต่อโรคทางเพศสัมพันธ์ ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีความสอดคล้องกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับยา

ด้านทัศนคติเชิงลึกของเภสัชกร จำแนกได้ 12 กลุ่ม รายละเอียดดังนี้ คือ

การรับรู้

- ไม่ได้เรียนสาขาการแพทย์ทำให้ไม่รู้จักยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าหลักสูตรวิชาชีพศึกษาจะเน้นที่ถ่วงยาอนามัยและยาคุมกำเนิดรายเดือน ไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเท่าที่ควรทำให้ส่วนน้อยที่จะรู้จักหากไม่ได้เรียนสายการแพทย์
- หลักสูตรการศึกษาชั้นประถมถึงมัธยมควรสอนเรื่องการคุมกำเนิดฉุกเฉินสอดคล้องกับ 2 งานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยของ Sujyoti Shaky และคณะ⁶ พบว่า เภสัชกรชุมชนกล่าวว่าควรสนับสนุนให้เผยแพร่ความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวิชาชีพศึกษาในโรงเรียน และงานวิจัยของโพธิ์สุยะ และคณะ⁸ พบว่า ควรเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ความไม่ฉลาดนำมาสู่การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าการให้ความรู้มีส่วนช่วยให้ตัดสินใจเลือกใช้วิธีคุมกำเนิด การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำอาจเกิดจากความไม่รู้ว่ามีวิธีคุมกำเนิดอื่นที่ดีกว่า
- ไม่ใช่เภสัชกรทุกคนที่จะมีความรู้พอในการจ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าเภสัชกรบางคนอาจไม่ได้จ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำหรือไม่ค่อยมีผู้ป่วยมาซื้อก็อาจทำให้ไม่ทราบรายละเอียดของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

สังคมและวัฒนธรรม⁵

- สังคมและวัฒนธรรมไทยปิดกั้นการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยประถมถึงมัธยม จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าวัยประถมถูกสังคมปิดกั้น ต้นตอของสาเหตุมาจากขนบธรรมเนียมประเพณีเรื่องห้ามมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สมควรแก่วัยเพราะสังคมมองว่าเป็นวัยที่กำลังเรียน มีอนาคตอีกไกล ยังไม่มีรายได้เลี้ยงดูตัวเอง เมื่อพลาดตั้งท้องมีลูกแล้วก็ต้องลาออกจากโรงเรียนเพื่อหางานทำเลี้ยงดูลูก ทำให้ไม่มีโอกาสได้เรียนสูง ๆ ครอบครัวได้แต่สอนว่าห้ามมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรแต่ละเลยเรื่องคำแนะนำปฏิบัติตัวว่าต้องทำอะไรเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ด้วยขนบธรรมเนียมประเพณีดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลที่เลือกไม่จ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
- การไม่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นปัญหาสังคม จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่ามีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตัวเองแล้วไม่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินป้องกันที่อาจเกิดความผิดพลาดจากการคุมกำเนิดแบบปกติหรือไม่รู้จักยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน เมื่อตั้งครรภ์ไม่พร้อมและไม่มีความสามารถเลี้ยงดูจะทำให้เด็กที่เติบโตมากลายเป็นปัญหาสังคม

ศาสนาและศีลธรรม¹³

- การคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกับศาสนาสอดคล้องกับงานวิจัยของโตะกุบาฮา (2551)¹⁴ ที่พบว่า สตรีมุสลิมที่สมรสแล้วทราบว่าการคุมกำเนิดขัดกับหลักการอิสลามเนื่องจากสนับสนุนให้มุสลิมมีบุตรมาก
- การใช้ยาคุมกำเนิดไม่ผิดศีลธรรมขัดแย้งกับงานวิจัยของณัฐยานัน วิสารพันธ์ และคณะ (2562)¹³ พบว่า วัยรุ่นชายระดับมัธยมตอนต้นเชื่อว่าการใช้ยาคุมกำเนิดผิดศีลธรรม จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าศีลธรรมคือประเพณีที่ดีที่ชอบ การที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินก็เพื่อป้องกันตัวเองจากการตั้งครรภ์
- วัยกลางคนมักคิดว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นบาป จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าสมัยก่อนสังคมค่อนข้างเคร่งกับศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม ก่อนข้างจะมีความเชื่อในเรื่องบาปกรรมจึงไม่แปลกที่วัยกลางคนจะคิดว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นบาป ในด้านอายุเกศษกรคิดว่าวัยกลางคนมักคิดว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นบาปซึ่งขัดแย้งกับการศึกษา Syed Ifran Karim และคณะ (2020)¹⁰ ที่ระบุว่าผู้ที่มีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มจะมีความรู้ เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมากกว่ารวมถึงทัศนคติที่ดีต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
- ไม่ยึดหลักตามศาสนาเป็นข้อจำกัดที่จะไม่จ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าศาสนาก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการตัดสินใจที่จะจ่ายหรือไม่จ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นกับดุลพินิจของบุคลากรการแพทย์แต่ละคน

ภาพลักษณ์

- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินต้องใช้ความกล้ามาซื้อ จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าเรื่องเพศสัมพันธ์ในประเทศไทยยังถูกปิดกั้นอยู่และเป็นเรื่องที่ละอายต่อคนอื่น ก่อนข้างยากที่จะพูดเรื่องเพศสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าถึงแม้ว่าจะเป็นเภสัชกรที่เป็นบุคลากรการแพทย์ก็ตาม
- บุคลากรการแพทย์ไม่มีความเขินอายที่จะซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าการใช้เพศสัมพันธ์เป็นเรื่องปกติและการใช้ถุงยางอนามัยรวมถึงยาคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ ก็เป็นเครื่องมือที่ช่วยป้องกันการตั้งครรภ์ จึงไม่แปลกที่บุคลากรการแพทย์จะไม่มีความเขินอายที่จะซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน
- เภสัชกรมีส่วนทำให้ไม่กล้ามาซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐยานัน วิสารพันธ์ และคณะ¹³ พบว่า วัยรุ่นชายส่วนใหญ่เชื่อว่าการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินกับเภสัชกรเพศชายด้วยตัวเองจะลดความกลัวหรือความวิตกกังวลได้
- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินถูกมองว่าเป็นผู้ร้าย จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อมองเผิน ๆ อาจดูเป็นยาที่ใช้แก้ปัญหาที่ปลายเหตุ คนเรามักมองว่าการแก้ปัญหาควรแก้ที่ต้นเหตุดีกว่า จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนด้อยค่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ซึ่งความจริงแล้วเป็นยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นยาที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือคนที่เผชิญกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน อาจจะเป็นข้อดีที่มีตัวช่วยที่สามารถช่วยได้ในยามฉุกเฉิน แต่ก็ไม่ใช่ความคิดที่ดีที่จะตัดสินว่าคนที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่

รู้จักคุมกำเนิดด้วยวิธีอื่น เพราะเค้าอาจจะป้องกันแล้วแต่เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น ถุงยางอนามัยรั่วหรือลื่นรับประทานยาคุมกำเนิด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ควบคุมไม่ได้

- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเหมาะกับคนโสด จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถใช้ได้ทั้งในคนโสดและมีคู่ เพราะว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินออกแบบมาเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ที่เกิดจากความผิดพลาดจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าหรือความผิดพลาดจากการคุมกำเนิดวิธีอื่นแม้ว่าจะวางแผนการป้องกันมาแล้วก็ตาม ซึ่งยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ได้มีข้อจำกัดว่าโสดใช้ได้ คนมีคู่ห้ามใช้ แต่ใครก็ได้มีสิทธิใช้ทั้งหมดถ้ามีปัญหาฉุกเฉินที่จำเป็นจะต้องใช้

การเข้าถึง

- การใช้ใบสั่งแพทย์ซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินจะทำให้ตั้งครรภ์มากขึ้นขัดแย้งกับงานวิจัยของ Sujyoti Shakya และคณะ (2020)⁶ ประเทศเนปาล พบว่า เกสเซอร์ชุมชนกล่าวว่าควรจ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินตามใบสั่งแพทย์เท่านั้นไม่ควรซื้อขายอย่างเสรีจะทำให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ระมัดระวังมากขึ้น
- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินควรอยู่แค่ในร้านขายยาขัดแย้งกับงานวิจัย 2 งานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยของโพธิ์สุยะ และคณะ⁸ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชาย และหญิงคิดว่ายาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินควรจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อหรือร้านค้าปลีกทั่วไป และงานวิจัยของณัฐธยาน์ วิสารพันธ์ และคณะ¹³ พบว่า วัยรุ่นชายส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าอยากให้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถหาซื้อได้ในร้านค้าทั่วไป

ความสะดวก³¹

- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินต้องพกติดตัว จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่าการจะพกหรือไม่พกขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ความถี่การมีเพศสัมพันธ์ อยู่ห่างไกลร้านยา ความรู้เรื่องการคุมกำเนิดด้วยวิธีต่าง ๆ เป็นต้น

ครอบครัว⁵

- พ่อแม่ควรยอมรับการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินของลูก จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่า พ่อแม่ควรเปิดใจและหาโอกาสคุยกับลูกเรื่องเพศและวิธีคุมกำเนิดวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ลูกรู้จักและทำความเข้าใจก่อนเจอสถานการณ์จริง เนื่องจากพ่อแม่มีส่วนสำคัญที่ช่วยป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมได้ หากพ่อแม่ไม่ใส่ใจ ละเลย ยึดข้อจำกัดเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ไม่ควรพูดต่อสาธารณะ ลูกอาจไปปรึกษากับเพื่อนหรือหาข้อมูลจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือส่งผลให้เข้าใจผิดและก่อให้เกิดปัญหาที่ใหญ่กว่าตามมา เช่น การทำแท้ง

การทำแท้ง

- การนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมาทำแท้งเป็นเรื่องที่เข้าใจผิดสอดคล้องกับ 2 งานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยของโพธิ์สุยะ และคณะ (2549)⁸ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชายและหญิงส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินถือเป็นการทำแท้งทางอ้อม และงานวิจัยของ Sakineh Mohammad และคณะ¹¹

พบว่า บุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่เชื่อว่าการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินถือเป็นการทำแท้งทางอ้อม

เศรษฐกิจ⁵

- การขาดความรู้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่า ความผิดพลาดจากการคุมกำเนิดด้วยวิธีต่าง ๆ หรือเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น ถุงยางแตก พลาดหลังใน โดนข่มขืน แล้วบุคคลนั้นขาดความรู้ในการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินอย่างถูกวิธีจะทำให้เสี่ยงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ในแง่ของเศรษฐกิจการตั้งครรภ์จะส่งผลกระทบต่องานของเพศหญิงที่จะต้องลาคลอด เช่น งานบางประเภทที่จำเป็นจะต้องใช้เฉพาะผู้หญิงเท่านั้น หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ไม่สามารถหาใครมาทำแทนได้ก็อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศเนื่องจากขาดกำลังคนที่สำคัญ

โรค²⁸

- การถูกห้ามกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินอาจทำให้เกิดโรคซึมเศร้าตามมาภายหลัง จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่า เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉิน เช่น ถุงยางแตก หรือโดนข่มขืน แล้วถูกห้ามไม่ให้กินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินซึ่งเป็นวิธีเดียวที่ใช้ป้องกันการตั้งครรภ์หลังมีเพศสัมพันธ์ ทำให้ต้องแบกรับความรู้สึกต่าง ๆ ไว้คนเดียวจึงอาจนำไปสู่โรคซึมเศร้า

การคุมกำเนิดและการตั้งครรภ์³⁰

- การพลาดตั้งครรภ์จากการไม่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินส่งผลกระทบต่อทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่า ไม่เสมอไปที่จะส่งผลกระทบต่อทั้งสองฝ่ายเพราะสามารถเกิดได้หลายกรณี เช่น ฝ่ายชายอาจไม่รับผิดชอบต่อลูกในท้อง ประเด็นนี้จะมีแค่ฝ่ายหญิงที่ได้รับผลกระทบอยู่ฝ่ายเดียว แต่ในกรณีที่ทั้งสองฝ่ายตกลงรับผิดชอบร่วมกันก็เห็นด้วยว่าทั้งสองฝ่ายต้องได้รับผลกระทบอยู่แล้วเพราะการดูแลอีกหนึ่งชีวิตไม่ใช่เรื่องง่ายถ้าไม่มีกำลังทรัพย์เพียงพอ
- การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินป้องกันการตั้งครรภ์เป็นเรื่องไม่ผิดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโพธิ์สุยะและคณะ⁸ พบว่า นักเรียน นักศึกษาชายและหญิงประมาณครึ่งหนึ่งของทั้งหมดเห็นด้วยกับการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินจะช่วยแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้

เภสัชกร²⁹

- เภสัชกรเป็นผู้จ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินได้ดีที่สุด จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่า เภสัชกรเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องยามากที่สุดรวมถึงมีประสบการณ์จ่ายยาทำให้เภสัชกรสามารถให้แก้ไขปัญหาระหว่างได้ทุกกรณี

ความรู้และทัศนคติที่ได้จากการสัมภาษณ์เภสัชกรส่งผลต่อการจ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ในด้านความรู้ เภสัชกรควรมีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเพียงพอและติดตามข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับ ประโยชน์ในการรักษาสูงสุด ส่วนด้านทัศนคติมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้องขึ้นอยู่กับตัวบุคคล ณ สถานการณ์นั้น ๆ ว่าจะตัดสินใจเลือกจ่ายหรือไม่จ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

เนื่องจากสถานการณ์โควิด 19 ทำให้ไม่สามารถสัมภาษณ์เภสัชกรตัวต่อตัวได้จึงต้องสัมภาษณ์ ออนไลน์ส่งผลให้เภสัชกรอาจตอบคำถามได้ไม่เต็มที่และไม่สามารถสังเกตท่าทางของเภสัชกรผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ และการวิเคราะห์ข้อมูลไม่ได้มีเกณฑ์ตายตัวว่าผลการวิเคราะห์จะต้องออกมาในแนวทางไหนขึ้นกับการตีความ ของผู้วิจัย หากผู้วิจัยตีความในมุมมองของตัวเองจะทำให้ข้อสรุปที่แตกต่างกัน

งานวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแบบอ้างอิงในการสร้างแบบสอบถามเพื่อทำงานวิจัยเชิงปริมาณในอนาคต หรือสามารถนำผลการศึกษาไปรณรงค์ให้ความรู้กับเภสัชกรที่ยังขาดความรู้หรือเข้าใจผิดเกี่ยวกับยาคุมกำเนิด ฉุกเฉินและนำไปใช้ออกแบบเช็กลิสต์ในการตัดสินใจเลือกจ่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ภาคผนวก

บทสัมภาษณ์เกย์ชกร จำนวน 10 คน รายละเอียดผู้ถูกสัมภาษณ์ ดังนี้

เกย์ชกรคนที่ 1

เพศหญิง อายุ 25 ปี

ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ เกย์ชกรโรงพยาบาลและร้านยา

ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี

เกย์ชกรคนที่ 2

เพศหญิง อายุ 25 ปี

ศาสนา อิสลาม

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ เกย์ชกรร้านยา

ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี

เกย์ชกรคนที่ 3

เพศหญิง อายุ 25 ปี

ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ เกย์ชกรร้านยา

ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี

เกย์ชกรคนที่ 4

เพศชาย อายุ 25 ปี

ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ ผู้แทนยา

ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี

เกย์ชกรคนที่ 5

เพศชาย (LGBT) อายุ 26 ปี

ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ เกย์ชกรโรงพยาบาล

ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี 8 เดือน

เภสัชกรคนที่ 6

เพศชาย อายุ 26 ปี

ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ เภสัชกรร้านยา

ประสบการณ์ทำงาน 3 ปี

เภสัชกรคนที่ 7

เพศหญิง อายุ 26 ปี

ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ ผู้แทนยา

ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี 4 เดือน

เภสัชกรคนที่ 8

เพศหญิง อายุ 35 ปี

ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ เภสัชกรร้านยา

ประสบการณ์ทำงาน 10 ปี

เภสัชกรคนที่ 9

เพศชาย อายุ 48 ปี

ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา ปริญญาโท

อาชีพ อาจารย์คณะเภสัชศาสตร์, เภสัชกรร้านยา

ประสบการณ์ทำงาน 23 ปี

เภสัชกรคนที่ 10

เพศหญิง อายุ 53 ปี

ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา ปริญญาโท

อาชีพ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ สภาเภสัชกรรม, เภสัชกรร้านยา, เภสัชกรแหล่งฝึก

ประสบการณ์ทำงาน 28 ปี

คนที่ 1 อายุ 25 ปี เกสักร เพศหญิง อายุ 25 ปี ศาสนา พุทธ

การศึกษา ปริญญาตรี อาชีพ เกสักรโรงพยาบาลและร้านยา ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 50 นาที

คำถามด้านความรู้

1. เกสักรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เกสักรควรรู้ขนาดยา ผลข้างเคียง วิธีกินยา การแพ้ยา ใครกินได้ไม่ได้บ้าง ระยะเวลากินยาว่าควรกินตอนไหนให้ได้ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพลดลงมั้ยหากไม่กินทันที

2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ขนาดยา 0.75, 1.5 มิลลิกรัม ช่วยชะลอการตกไข่ไม่ให้ไข่เจอกับอสุจิ บางคนเข้าใจผิดชอบเอามาทำแท้งแต่มันไม่ช่วยเพราะถ้าไข่ผสมกับอสุจิแล้วมันไม่ช่วย

3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ใช้ตอนมีเพศสัมพันธ์ที่ฉุกเฉินเช่น ฉุกเฉินรั่ว แต่หากจะใช้ระยะยาวจะไม่จ่าย

4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- วิงเวียน คลื่นไส้ อาเจียน หากคนสุขภาพไม่ดีกินเข้าไปอาจทำให้วิงเวียน เวียนหัว เลือดออกกะปริบกะปรอย กระสับกระส่ายเพราะฮอร์โมนสวิงได้

5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร

ตอบ

- อาจเกิดจากฮอร์โมนสวิงได้ แก้โดยแบ่ง dose กิน 1 เม็ด แล้วอีก 12 ชั่วโมง กินอีกเม็ด เพื่อลดผลข้างเคียง

6. ขนาด(มิลลิกรัม)ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน

ตอบ

- ไม่ได้มีการระบุว่าห้ามกินเกินเท่าไรในเวลา 1 เดือนเพราะยานี้ก็คือยาฮอร์โมนเหมือน Yaz Yasmin ที่กินทั้งเดือนได้ แต่เท่าที่เคยเจอมาในเน็ตว่าไม่เกิน 4 เม็ดต่อเดือน หรือ 2 กล่อง แต่หากต้องใช้บ่อยแนะนำให้มาคุมกำเนิดรายเดือน

7. การกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอบ

- ให้กินเร็วที่สุดหลังมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งประสิทธิภาพของ 0.75 และ 1.5 มิลลิกรัม ไม่ต่างกันแต่ไม่สามารถป้องกันได้ 100%

8. ต่อประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน

ตอบ

- ต้องแยกกรณีการคุมกำเนิดของยาคุมกำเนิดรายเดือนกิน 1-2 เม็ดจึงจะเห็นประสิทธิภาพ ส่วนยาคุมกำเนิดฉุกเฉินจะมีประสิทธิภาพช่วงแรก

9. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- migraine with aura, แพ้ยา, Cardio, ความดันสูง, ได้กินยาที่ดีกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

10. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ควรจะทราบในเรื่องกลไกว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ได้ช่วยให้ทำแท้ง และไม่ได้ช่วยให้คุมได้ 100 % และหากกินยาที่มีฮอร์โมนสูงตัวนี้เกิดผลข้างเคียงรุนแรงได้ คลื่นไส้ อาเจียน มะเร็งรังไข่ มะเร็งมดลูก และควรบอกผลข้างเคียงให้ได้มากที่สุด

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เพราะเขาคือประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มาเรียนเหมือนเรา อีกอย่างสังคมยังไม่ได้เปิดเผยในเรื่องเพศศึกษาขนาดนั้น ซึ่งเป็นหน้าที่เราที่ต้องบอกคนไข้ และคนไข้สามารถเสิร์ชกูเกิลแต่ต้องคัดกรองข้อมูลดี ๆ นะ หรือสอบถามจากแพทย์ สอนในโรงเรียนพีคคิดว่าจำเป็นนะที่มีการสอนการกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

2. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ทุกคนควรพกยาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว

ตอบ

- สำคัญกับคนที่มียุสสัมพันธ์บ่อย ๆ เพศสัมพันธ์มั่ว ๆ ส่วนคนทั่วไปที่มีแฟนแค่คนเดียวไม่จำเป็นต้องพก

3. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ผู้ชายควรจะรู้เพราะถ้าถุงยางรั่ว ผู้ชายจะได้ช่วยในการคุมกำเนิดโดยการลดการตั้งครรภ์ที่ไม่ตั้งใจได้ เพราะหากเกิดการตั้งครรภ์ก็จะลำบากเท่ากัน ไม่ควรมั่งง่ายหลังนอกถ้ายังไม่พร้อม

4. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ

ตอบ

- มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ควรบอกผลข้างเคียงถามว่าทำไมกินประจำ หากกินประจำควรกินเป็นรายเดือนดีกว่า

5. ต่อคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- มันคือเรื่องละเอียดอ่อนจริงๆถ้าเรายังไม่รู้เรื่องการอายแล้วมาซื้อได้ทันจะลดการตั้งครรภ์ได้

6. ต่อผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- พ่อแม่ไม่ควรต่อว่าเพราะการที่ป้องกันไม่ใช่เรื่องผิด ดีซะอีกที่เขาแสดงความรับผิดชอบที่พลาดไปแล้ว ควรเข้าใจลูก

7. ต่อคนที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่รู้จักร่างกายป้องกันตัวเองด้วยวิธีอื่น

ตอบ

- บางคนอาจจะป้องกันแต่อาจจุกอย่างเร็ว ขึ้นชมนะที่เขารู้วิธีการจัดการตัวเองไม่ได้ปล่อยให้ตัวเองท้อง

8. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดโรคทางเพศสัมพันธ์

ตอบ

- ไม่ได้เพิ่มเพศสัมพันธ์ไม่ได้เกี่ยวกันเพราะยานี้ไม่ได้ส่งผล แต่อาจต้องบอกคนไข้ว่ายานี้ช่วยป้องกันการตั้งครรภ์ไม่ได้ช่วยป้องกันโรคหนองใน มันคนละระบบคนละเรื่อง

9. ต่อการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง

ตอบ

- ไม่ผิดเพราะเขาเข้าใจผิดหน้าที่ เราเลยมีหน้าที่ที่ต้องอธิบายเขา

10. การสอนวิธีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการทำแท้ง

ตอบ

- ลดอัตราการทำแท้งได้ แต่มีหลายคนยังกินยาผิด

11. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ตอบ

- ลดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์เพราะมีประสิทธิภาพ 80%

12. ต่อการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช่ใบสั่งยา

ตอบ

- แคเภสัชกรก็พอไม่ต้องใช้ใบสั่งแพทย์ เพราะหากเกิดภาวะเร่งด่วนแล้วต้องรอใบสั่งแพทย์ ประสิทธิภาพของยาจะลดลง

13. ต่อการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป

ตอบ

- มันมีโทษถ้าคนไม่มีความรู้ จะเป็นโทษคนไข้ได้

14. ศาสนามีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- มีผลนะเพราะบางคนที่ไม่กินเพราะศาสนาที่เกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย

15. การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถสร้างบาปกรรมหรือผิดศีลธรรม

ตอบ

- ไม่ผิดศีลธรรมเพราะหากเด็กเกิดมาท่ามกลางความไม่พร้อมแย่กว่าการไม่ได้ป้องกัน แต่ถ้าไม่ป้องกัน จะเกิดกรรมทำร้ายเด็กได้ แล้วเป็นปัญหาสังคม

16. อยากฝากอะไรไหม

ตอบ

- ฝากประชาชน ควรตระหนักและมีความรู้ในด้านนี้ว่ายาไม่ได้กินยากถ้าเข้าใจจะลดการตั้งครรภ์ได้
- ฝากถึงเภสัชกร บอกขนาดและผลข้างเคียงอาการที่จะต้องเจอที่เกี่ยวกับฮอร์โมน
- พี่โอเคนะกับนักเรียนหรือมัธยมที่มาซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินดีที่เข้ายังรับผิดชอบตัวเอง

คนที่ 2 เภสัชกร เพศหญิง อายุ 25 ปี ศาสนา อิสลาม

การศึกษา ปริญญาตรี อาชีพ เภสัชกรร้านยา ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 50 นาที

คำถามด้านความรู้

1. เภสัชกรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- กลไก วิธีใช้ ผลข้างเคียง ให้คำแนะนำกับผู้ป่วย วิธีการแก้ไขตอนกินแล้วมีผลข้างเคียง
- 2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ลดโอกาสของการตั้งครรภ์ ทำให้เยื่อไม่พร้อมที่ผสมกับอสุจิ สเปิร์มเข้าไปไม่ได้ มดลูกชั้นเหนียว
- 3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ฉุกเฉินจริง ๆ เช่น ใช้ยาคุมอื่น ฉุกเฉินผิดพลาดหรือข่มขืน
- 4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คลื่นไส้ อาเจียน บางคนปวดท้อง ปวดหัว ประจำเดือนมาผิดปกติ เร็วไปหรือช้าไป
- 5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร

ตอบ

- 2 เม็ด เม็ดแรกภายใน 2 ชั่วโมง คลื่นไส้ อาเจียน จะให้กินใหม่ อาจจะให้ domperidone กรณีเป็นมาก แต่ถ้าทนได้อาจไม่ต้องกินยา
- 6. ขนาด(มิลลิกรัม)ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน

ตอบ

- 2 เม็ด 1 แผง ไม่เกิน 2 กล่องต่อเดือน ถ้ากินไป 2 กล่องแล้ว จะบอกเขาว่าประสิทธิภาพก็ไม่ได้ดีไปกว่าเดิม แต่ผลข้างเคียงอาจเพิ่มขึ้น ดังนั้น อาจแนะนำให้คุมกำเนิดอื่นที่มีประสิทธิภาพ มากกว่า เช่น ฝังยา
- 7. การกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอบ

- เม็ดแรก กินทันทีที่มีเพศสัมพันธ์ แต่ควรน้อยกว่า 72 ชั่วโมง เม็ด 2 ห่างกัน 12 ชั่วโมง

- ประสิทธิภาพเม็ดแยกกับเม็ดรวมพอ ๆ กัน แต่ผลข้างเคียงกินทีเดียว 2 เม็ด อาจมีผลข้างเคียงมากกว่า
- 8. ต่อประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน

ตอบ

- ยาคุมรายเดือนปกติ ประสิทธิภาพดีกว่า ผลข้างเคียงน้อยกว่า และกินขนาดถูกต้อง วิธีถูกต้องคุมได้ 99%
- ยาคุมฉุกเฉิน 70-80%

9. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ประจำเดือนมาผิดปกติที่แยกไม่ได้ว่าสาเหตุอะไร, คลื่นไส้อาเจียนง่าย, ตั้งครรภ์

10. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- วิธีใช้ยาที่ถูกต้อง ควรกินเม็ดแรกภายใน 72 ชั่วโมง เม็ดถัดมา 12 ชั่วโมง, การจัดการผลข้างเคียงขณะกินยา

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ถ้าเป็นเภสัชกร ไม่ดี เพราะถ้าเขาไม่มีความรู้แล้วไปจ่ายยา มันเหมือนให้ยาไปแล้วไม่เกิดประสิทธิภาพเลย เขาควรจะรู้อย่างยิ่งเกี่ยวกับยา วิธีใช้ คำแนะนำ วิธีการแก้ไข เพราะคนไข้ไว้วางใจต่อเราแล้ว
- ถ้าเป็นผู้ป่วย ควรให้ความรู้กับเขา ควรให้รู้ในเด็กอายุ 14-15 ปี ให้รู้ตั้งแต่กลไก การใช้ แนะนำให้มีการสอนเพศศึกษาบรรจุในระบบการศึกษาเพราะปัญหาสังคมเยอะ เนื้อหาไม่ต้องลงลึก แต่ให้รู้วากินยาคุมยังงั ่ปฏิบัติตัวยังงั ่

2. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ควรมีความรู้เรื่องการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ควรนะ เพราะยิ่งรู้มาก ประสิทธิภาพการใช้ยาคุมก็จะมามากเท่านั้น ถ้าเรารู้เข้าใจมาก ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอาจลดลงได้

3. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสตรีวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- มีความสำคัญในแง่ของการไม่พร้อม
- 4. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ทุกคนควรพกยาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว

ตอบ

- คิดว่าน่าจะพกติดตัว การมีไว้ก็ดีเพราะเราไม่รู้ออกไปข้างนอกเจออะไรบ้าง ดีกว่าไปแก้ไขปัญหาหลังจากที่เกิดไปแล้ว

5. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ควรตระหนักทั้งสองฝ่าย เพราะมันรับผิดชอบร่วม
- ผู้ชายไม่น่าเป็นสาเหตุมากขนาดนั้นที่ทำให้ผู้หญิงใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมากขึ้น เพราะอาจมีปัจจัยอย่างอื่นร่วมด้วย เช่น ปัญหาฉุกเฉินของผู้ป่วยเอง คือใช้อยาคุมแบบประจำอยู่แล้วกินไม่สม่ำเสมอ อาจทำให้เค้าต้องมากิน ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเพิ่ม เป็นเรื่อง compliance ของผู้หญิง ผลข้างเคียง

6. ต่อการใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ

ตอบ

- ไม่ควรนะ เพราะห่วงเรื่องผลข้างเคียงที่อาจยิ่งทวีคูณขึ้นไป ประจำเดือนมาผิดปกติ อาจมีผลต่ออารมณ์ ฮอร์โมนคนไข้ด้วย ควรใช้กรณีฉุกเฉินเท่านั้น

7. ต่อคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ตอนที่เค้ามาซื้อยาเราควรทำให้เรื่องนี้แบบมันปกติ แต่ไม่ควรทำให้ปกติจนเกิดความเคยชิน จนทำให้เค้าใช้ยาไม่ถูกต้อง เกสซ์ไม่ต้องทำสีหน้าตกใจเพื่อไม่ให้เงินอาย สังคมอาจมีส่วนและด้วยตัวของผู้ป่วยเองด้วยที่มีผลต่อการไม่กล้ามาซื้อ
- สังคมมองว่าเป็นเรื่องปกติ ตัวเขาก็กอาจเปลี่ยนความคิดตาม
- Telepharmacy ก็ช่วยได้ อีกอย่างคือเราไม่ได้อยากรู้สถานะคนไข้ขนาดนั้น แค่อายากให้เขากินถูก

8. ต่อผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- วัฒนธรรม ศาสนา
- ผู้ปกครองควรมีความรู้ความเข้าใจเหมือนกัน ในตอนที่ยังไม่เกิดปัญหา และเกิดไปแล้ว
- ผู้ปกครองควรรู้ว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ใช้อย่างไร ผู้ปกครองคนรอบข้างมีความรู้ความเข้าใจ อาจช่วยในการแก้ปัญหาทางจิตใจได้ และแก้ปัญหาในระยะยาวได้
- ถ้าตัวที่เป็นแม่พี่ก็จะไม่ให้ลูกใช้ ตามศาสนามันไม่ควรใช้แต่แรกอยู่แล้ว แต่ถ้าโดนข่มขืน ไม่พร้อมมีลูก ตอนนั้นก็อาจจะให้ใช้ได้ แต่ถ้าวัยรุ่นโดยทั่วไปก็ไม่อยากให้ใช้ แคให้รู้ว่ามันคืออะไร

9. ต่อคนที่ใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่รู้จักการป้องกันตัวเองด้วยวิธีอื่น

ตอบ

- ไม่ใช่ คิดว่าเขาต้องการป้องกันตัวเองเขาเลยกิน แต่อาจเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ ถ้าเขามีแนวโน้มที่ชอบมีเพศสัมพันธ์บ่อย ก็ควรให้ผู้ชายใส่ถุงยาง ไม่ก็กินยาคุมรายเดือนป้องกัน

10. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีส่วนทำให้คนมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันมากขึ้น

ตอบ

- ไม่นะ ทุกคนมีความอิสระ เพราะการใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน คือไม่ได้บังคับบอกว่าไม่ป้องกัน เพราะตอนนี้เขาก็ป้องกันมีระดับนึงอยู่แล้ว

- ถ้าถามว่าทำให้มีเพศสัมพันธ์ไม่ป้องกันมากขึ้นไหม ก็มีส่วนนะเพราะบางคนอาจเป็นเรื่องความรู้ความเข้าใจของคนใช้ แต่คือถ้าเขารู้และเข้าใจอย่างถูกต้องเขาอาจจะไปใช้การคุมวิธีอื่นที่มีประสิทธิภาพมากกว่า

11. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดโรคทางเพศสัมพันธ์

ตอบ

- การติดโรค มันมีโอกาสเสี่ยงอยู่แล้ว ไม่ว่าจะป้องกันด้วยวิธีไหน

12. ต่อการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง

ตอบ

- กลไกไม่ได้ทำให้แท้ง

13. การสอนวิธีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการทำแท้ง

ตอบ

- น่าจะลดได้ เพราะคนที่ใช้เขาก็ไม่พร้อมจะมีลูกอยู่แล้ว

14. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ตอบ

- ลดได้สี่เพราะมันคือยาคุมฉุกเฉิน

15. ต่อการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช่ใบสั่งยา

ตอบ

- ไม่จำเป็นขนาดนั้น เพราะเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องปกติมาก หากเกิดปัญหาฉุกเฉินการไม่มีใบสั่งยาจะทำให้คนไข้เข้าถึงยาได้มากขึ้นแล้วปัญหาที่ตามมาอาจจะน้อยลง ประเทศที่เขาใช้ใบสั่งยาน่าจะเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้วย ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ใช่ยาที่ควบคุมพิเศษขนาดนั้นที่จะใช้ใบสั่งยา

16. ต่อการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป

ตอบ

- บางร้านก็มีขายนะ ไม่แน่ใจ ไม่ควรมีขายในนี้ คิดว่ายาคุมกำเนิดควรอยู่ในความดูแลของเภสัชกร ใช้ยาอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดผลข้างเคียงยังไง แก้ไขยังไง คนขายที่ไม่ใช่เภสัชเขาก็อาจจะไม่รู้

17. ศาสนามีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- อิสลามตามหลักการห้ามมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่ใช่สามีภรรยา ขนาดเป็นแฟนกันก็ยังไม่ให้ จะมีเพศสัมพันธ์ได้ตอนเป็นสามีภรรยา ดังนั้นยาคุมในศาสนาผี คือ การไม่ใช้จะดีกว่าแต่ชีวิตจริงก็มีคนใช้อยู่แต่น้อยแต่ใช้ทางการแพทย์มากกว่า มักเจอใช้ในโรงพยาบาลมากกว่า ตามบทบัญญัติหลักการห้ามใช้ทุกอย่างที่ใช้คุมกำเนิด ถูกลงอนามัย แต่ยาคุมที่ประจำก็ใช้ได้อยู่เมื่อผ่านการพิจารณาจากหมอ ใช้ในแบบไม่ผ่านการแพทย์คือผิดอย่างมาก

18. การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถสร้างบาปกรรมหรือผิดศีลธรรม

ตอบ

- มีความเชื่อ บาปกรรม ศีลธรรม ขึ้นกับกระบวนการความคิดของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกันอยู่แล้ว ศาสนาที่การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ได้เกี่ยวข้องกับการไปฆ่าเด็ก เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม

19. ความรู้และทัศนคติมีผลต่อการมีใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมั๊ย อย่างไร แก้อย่างไร

ตอบ

- ศาสนาอิสลามมีขอบเขตการใช้ยาคุมกำเนิด ในศาสนาอิสลามแทบจะไม่ได้มีคนใช้เลย บางคนอาจไม่มีความรู้ความเข้าใจในการคุมกำเนิดเลย ระบบการศึกษาสำคัญต้องให้รู้ก่อนว่าใช้อย่างไร วัฒนธรรมก็มีผล ศาสนาที่ควรทำให้เค้ารู้เข้าใจก่อน เช่น เกิดปัญหาแล้วควรทำอย่างไร ถ้ามีคนใช้อิสลามเข้ามาซื้อ ณ ตอนนั้นพี่ก็จะจ่ายยาให้เค้าตามหน้าที่เภสัชกร สอนวิธีการใช้ ไม่ได้สนใจว่าเป็นอิสลาม

20. อยากฝากอะไรไหม

ตอบ

- ความรู้ความเข้าใจก่อนจะใช้ยาคุม ยาคืออะไร ใช้อย่างไร

คนที่ 3 เภสัชกร เพศหญิง 25 ปี ศาสนา พุทธ

การศึกษา ปริญญาตรี อาชีพ เภสัชกรโรงพยาบาล ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 50 นาที

คำถามด้านความรู้

1. เภสัชกรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- วิธีใช้ กินยังไง รูปแบบยาในประเทศไทย ข้อบ่งใช้ ผลข้างเคียง
2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- รบกวนการฝังตัวของตัวอ่อนไม่ให้ฝังตัว หากฝังตัวไปแล้วยาไม่ได้ไปทำลาย
3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันและไม่ต้องการท้อง
4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คลื่นไส้ อาเจียน เลือดออกกะปริบกะปรอย ประจำเดือนเลื่อนจากเดิม ปวดหัว
5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร

ตอบ

- แนะนำให้เลือก 0.75 มิลลิกรัม 2 เม็ด เพราะมีฮอร์โมนน้อยกว่า รบกวนชีวิตก็ใช้ domperidone แก้อาการคลื่นไส้ อาเจียน

6. ขนาด(มิลลิกรัม)ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน

ตอบ

- ไม่เกิน 2 แผง (1 แผง = 2 เม็ด) ไม่เกิน 3 มิลลิกรัม

7. การกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอบ

- 0.75 มิลลิกรัม เม็ดแรกกินภายใน 24 ชม. จากนั้นอีก 12 ชม. ให้กินอีกเม็ด
 - 1.5 มิลลิกรัม ให้กินภายใน 72 ชม.
8. ต่อประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน

ตอบ

- รายเดือน 21 เม็ด จะมีประสิทธิภาพมากกว่า ป้องกันระยะยาว ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินกินช่วงระยะสั้น ไม่ได้กินระยะยาว

9. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คนท้อง, น้ำหนักเกิน คนอ้วน เพราะ levonorgestrel จะไม่ได้มีประสิทธิภาพเท่า BMI ปกติ เพราะระดับยาจะต่ำไม่มีประสิทธิภาพในการคุมได้เท่าคนปกติ, โรคตับ เพราะมันเป็นยาฮอร์โมนส่งผลต่อตับได้

10. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินใช้อย่างไร ใช้กับใครได้บ้าง ตัวเค้าเองมีสถานการณ์ที่ควรใช้มั้ย สภาวะตัวเค้าเองใช้ได้มั้ย

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ไม่ได้ผิดที่เค้าไม่รู้ การศึกษายังเข้าไม่ถึง เพศศึกษาไม่ได้เรียน ถ้าเค้าต้องใช้เค้าควรหาความรู้ด้วยตัวเอง ก็คือถ้าไม่ได้เรียนสายแพทย์เค้าอาจไม่รู้ ระบบการศึกษาควรเพิ่มวิธีการป้องกันตัวเอง การใช้ถุงยาง ทุกคนควรรู้ เพราะผู้หญิงมีสิทธิ์ท้อง ควรรู้วัยที่มีประจำเดือนครั้งแรกเป็นต้นไป ควรจะรู้เพราะสามารถท้องได้
- ถ้าโรงเรียนสอนคิดว่าเป็นการส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์เพราะเด็กรู้แนวทางในการป้องกันแล้ว อาจจะอยากรู้อยากลอง แต่คิดว่าช่วยให้ไม่ตั้งครรภ์มากกว่า

2. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ควรมีความรู้เรื่องการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คนที่มีความเสี่ยงควรรู้อยู่แล้ว ส่วนคนที่ไม่มีความเสี่ยงแต่มีประจำเดือนก็ควรรู้ อาจไปเจอสถานการณ์ที่ไม่ตั้งใจ เช่น ช่มชืน คิดว่าทุกคนควรรู้

3. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ทุกคนควรพยายาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว

ตอบ

- ไม่จำเป็นต้องพกติดตัว เพราะน่าจะมีเวลาไปหาซื้อทัน เพราะกินภายใน 72 ชม. คนปกติถ้าพกก็แปลก ๆ

4. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ควร เพราะผู้หญิงเป็นคนกินก็ต้องมีผลข้างเคียง ผู้ชายก็ควรรู้ด้วยแม้ว่าตัวเองจะไม่ได้กินแต่ก็ควรรู้อาการ ผลข้างเคียง

5. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ

ตอบ

- ไม่ต้องการท้องก็ถือว่ามีความรับผิดชอบ ไม่ควรกินเป็นประจำ ควรไปหาวิธีป้องกันแบบอื่น เช่น ฉีดคุมรายเดือน ไม่ควรมากินทุกวัน

6. ต่อคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- การศึกษาที่ทำให้ดูว่าเข้าถึงยาก คนไม่มีความรู้มากพอ สังคมมองว่าการมีเพศสัมพันธ์ช่วงที่ไม่พร้อมเป็นคนไม่ดี คนที่อายุสูงกว่าเรา 51 ปี เขาเคยบอกว่าคนใช้ยาคุมฉุกเฉินมันบาปควรที่จะกล้าทำกล้ายอมรับถ้าท้องแล้วต้องเลี้ยงให้ได้แต่พี่คิดว่ามันคือเรื่องปกติ

7. ต่อผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- พ่อแม่ไม่ควรมองว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่เด็กไม่ควรมี เป็นสิ่งไม่ดี แล้วพอลูกใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินก็คิดว่าไปมีเพศสัมพันธ์มาจึงคิดว่าไม่ดี ควรพูดกับลูกดี ๆ ไม่ควรต่อว่า ควรให้ความรู้
- ถ้าพี่เป็นพ่อแม่แล้วลูกใช้ยาคุมฉุกเฉิน ก็ไม่รู้ว่าตัวเองจะเปิดใจขนาดนั้นมัย คงรู้สึกแย่ ทำไมไม่กินยาป้องกันแบบอื่น อาจแนะนำให้ลูกตัวเองป้องกันด้วยวิธีอื่นแทน

8. ต่อคนที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่รู้จักรักการป้องกันตัวเองด้วยวิธีอื่น

ตอบ

- ไม่ใช่ คิดว่าเขาต้องการป้องกันตัวเองเขาเลยกิน แต่อาจเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ ถ้าเขามีแนวโน้มที่ชอบมีเพศสัมพันธ์บ่อย ก็ควรให้ผู้ชายใส่ถุงยาง ไม่ก็กินยาคุมรายเดือนป้องกัน

9. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดโรคทางเพศสัมพันธ์

ตอบ

- เพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน มีส่วนเพราะผู้ชายจะคิดว่าไม่ต้องใส่ก็ได้ให้กินยาคุมฉุกเฉินก็จบ และยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ได้สร้างมาเพื่อให้คนที่หวังว่าตัวเองจะไม่ป้องกันก่อน
- การติดโรคน่าจะมีส่วน เพราะยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ได้ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ คิดว่าเพิ่มได้

10. ต่อการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง

ตอบ

- คิดว่าไม่ได้ เพราะกินป้องกันแต่ไม่ได้ทำลายตัวอ่อนที่ฝังตัว คิดว่าเป็นเรื่องที่เขาน่าจะเข้าใจผิด ควรไปหาความรู้เพิ่มหรือเภสัชควรอธิบายเพิ่ม

11. การสอนวิธีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการทำแท้ง

ตอบ

- ช่วยลดได้ เพราะถ้าใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินถูกวิธีก็ป้องกันการฝังตัวได้ แต่ไม่ 100% ก็มั่นใจว่าไม่ท้อง พอไม่ท้องก็ไม่ไปทำแท้ง

12. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ตอบ

- ได้ เพราะคนที่มียุติประสงค์จะใช้คือเค้าไม่ยากท้องอยู่แล้ว มันก็ต้องลดได้อยู่แล้วสิ

13. ต่อการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช่ใบสั่งยา

ตอบ

- ดี เพราะว่าคนจะได้กล้าไปซื้อมากขึ้น จุดดีคือจะได้เข้าถึงง่ายขึ้น ข้อเสียตรงที่เข้าถึงง่ายจะทำให้คนใช้พร่ำเพรื่อ

14. ต่อการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป

ตอบ

- ไม่เห็นด้วย เพราะไม่เหมือนถุงยาง ผู้หญิงทุกคนไม่ได้มีสภาวะพร้อมใช้ทุกคน เช่น โรคประจำตัว ไม่รู้วิธีกิน คิดว่าควรอยู่ที่ร้านขายยา และร้านทั่วไปไม่มีเภสัชมาอธิบาย

15. ศาสนามีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- มีผล ขึ้นกับศาสนาแต่ละศาสนามีความเชื่อไม่เหมือนกัน แบบศาสนาพุทธคิดว่าการที่ไม่ให้เด็กเกิดเป็นการทำบาป แต่จริง ๆ มันไม่ใช่การทำบาป แต่อิสลามที่ว่าไม่ถูกเพราะเราไม่ได้ฆ่าเด็ก เพราะมันไม่ได้ทำลายตัวอ่อนที่ฝังตัว

16. การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถสร้างบาปกรรมหรือผิดศีลธรรม

ตอบ

- สังคม gen เราคิดว่าไม่ค่อยมีความคิดนี้ ถ้า gen สูง ๆ พี่เภสัชอายุ 51 ปี เค้าเคยบอกว่า คนที่ใช้ยาคุมฉุกเฉินคือบาป คนที่กล้าทำต้องยอมรับผล ถ้าท้องก็ควรเลี้ยง คิดว่าเป็นการทำบาป แต่ในมุมมองพี่มองว่าปกติ

คนที่ 4 เกสักร เพศชาย อายุ 25 ปี ศาสนา พุทธ

การศึกษา ปริญญาตรี อาชีพ ผู้แทนยา ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 50 นาที

คำถามด้านความรู้

1. เกสักรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- วิธีใช้ กลไกยา คำแนะนำผู้ป่วย ผลข้างเคียง

2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ฮอโมนทำให้ไข่ไม่ตก ไม่ผสมพันธุ์ไข่กับอสุจิ กินยาคุมเข้าไปเพิ่ม progestin

3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ป้องกันไม่ให้ท้อง กินฉุกเฉินที่ไม่ใส่ถุง พลาดหลังใน

4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้องบ้าง ประจำเดือนมาจะปรับกะปรอย

5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร

ตอบ

- บอกว่าเป็นอาการข้างเคียงของยาอยู่แล้วหรือเปลี่ยนยี่ห้อหรือแนะนำการสวมถุงยาง ผังยาคุม ถ้าคลื่นไส้หนักอาจจะจ่ายยาแก้คลื่นไส้

6. ขนาด(มิลลิกรัม)ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน

ตอบ

- ไม่มั่นใจ คิดว่าห้ามกินเกิน 4 เม็ด ถ้าจะกินแผง 3 ถ้าซักระวังดีจะไม่จ่าย แต่ถ้ามันเสี่ยงจริงอาจจะจ่ายแต่บอกผลข้างเคียงที่สูงมาก เช่น อาจท้องนอกมดลูก

7. ต่อประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน

ตอบ

- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน อาจมีประสิทธิภาพมากกว่า ผลข้างเคียงก็จะมากกว่าด้วยแต่ยาคุมรายเดือนมันธรรมชาติมากกว่า

8. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เด็กประมาณต่ำกว่า 15 ปี แล้วถ้าเขาจำเป็นต้องใช้แล้ว พี่ก็ไม่จ่าย

- ไม่จ่ายเลยเกิน 72 ชั่วโมง ประสิทธิภาพลดลง แต่ถ้าจะกินก็ได้

- คนที่มีโรคประจำตัวประจำเดือนผิดปกติ

9. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- วิธีกิน ผลข้างเคียง สังเกตตัวเองยังไง การปฏิบัติตัว ข้อจำกัดของยาเรื่องห้ามกินเกิน 2 แผง

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- หากเภสัชจะจ่ายแบบไม่คำนึงถึงอะไรเลย เกิดผลเสียต่อคนกินอาจผิดปกติหลาย ๆ อย่างเสี่ยงมะเร็งในอนาคต
- คนทั่วไปไม่รู้ไม่แปลกเพราะเราต้องให้ความรู้อยู่ละ การศึกษาก็มีส่วนนะเพราะสอนให้ใช้ถูกอย่างชะมากกว่า ควรเอาไปอยู่ในการศึกษานะแต่พี่ไม่รู้ในเด็กทานได้มัย เขาควรรู้ตั้งแต่วัยรุ่นหญิงที่มีประจำเดือนและสังคมมีส่วนเพราะไม่ได้สนับสนุนเรื่องนี้ ถ้ามันเปิดกว้างเหมือนต่างประเทศก็ไม่เกิดการท้องไม่พร้อม

2. ต่อสตรีวัยรุ่นหญิงควรมีความรู้เรื่องการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เป็นหนึ่งในการป้องกันได้
3. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสตรีวัยรุ่นหญิง

ตอบ

- คิดว่าไม่สำคัญเพราะให้การศึกษาเพศสัมพันธ์ดี ๆ คงจะดีกว่า

4. ต่อสตรีวัยรุ่นหญิงทุกคนควรพกยาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว

ตอบ

- ไม่ได้ควรพกขนาดนั้นเพราะให้การศึกษาดี ๆ มีหลายอย่างป้องกันได้มากกว่า

5. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- อาจจะไม่น่าเกี่ยว มันอาจเกิดจากความสมัครใจของทั้งคู่แต่ก็ควรรู้เพราะรับผิดชอบร่วมกันเป็นการป้องกันท้องไม่พร้อม

6. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ

ตอบ

- ควรบอกเขาว่าอย่าให้ท้องจริงแต่อนาคตส่งผลเสียอะไรบ้าง ไม่ควรกินติดต่อกันเยอะเกินไป

7. ต่อคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- culture วัฒนธรรมไทย เปิดรับน้อยทำให้ไม่กล้าหลายอย่างและการศึกษาเรื่องเพศยังไม่เปิดกว้าง
- telepharmacy ถ้าไม่ระบุตัวตนอาจช่วยได้ แต่ telepharmacy ไทยยังน้อยยังไม่ได้พัฒนาไปถึงขนาดนั้น มันมีบางหน่วยงานไม่กระจายขนาดนั้น

8. ต่อผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- วัฒนธรรมแต่ก่อนปิดกั้นความคิดเดิม ๆ ผู้ปกครองเค้าวินผลข้างเคียงระยะยาวเลยปิดกั้น
- ถ้าพี่เป็นพ่อก็โอเคถ้าจำเป็นต้องใช้แต่คงแนะนำวิธีอื่นมากกว่า อาจให้ไปใช้อย่างอื่นมากกว่า เช่น สวมถุงยาง

9. ต่อคนที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่รู้จักรักษาป้องกันตัวเองด้วยวิธีอื่น

ตอบ

- ไม่น่าเกี่ยว เพราะถ้าเกิดเพศสัมพันธ์ขึ้นแล้วไม่อยู่ช่วงท้องก็อาจไม่จำเป็นต้องกิน มันมีการศึกษา เช่น นับวัน

10. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีส่วนทำให้คนมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันมากขึ้น

ตอบ

- ไม่น่ามีส่วน เพราะมันมีช่วงไม่เสี่ยงหน้า 7 หลัง 7

11. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์

ตอบ

- ถ้าหลักการอาจมีส่วน ความเป็นจริงไม่น่าเกี่ยวข้องกัน การกินยาคุมมันไม่ป้องกันการติดเชื้ออยู่แล้ว

12. ต่อการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง

ตอบ

- อาจจะไม่ได้รู้จุดประสงค์หลักของยาคุมจริง ๆ ควรให้มีความรู้

13. การสอนวิธีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการทำแท้ง

ตอบ

- ลดได้ เพราะถ้ารู้ข้อบ่งใช้ คนอาจกล้าใช้มากขึ้น ใช้อย่างถูกต้องมากขึ้นทำให้ไม่ท้อง ยาคุมมาคุมท้องทันเวลา ถ้าสอนอาจไม่ได้ลดการใช้วิธีอื่นเพราะถ้าสอนเรื่องการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่ใช่ระยะยาว เพราะอันตราย

14. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ตอบ

- ได้นะ เพราะถ้าให้ความรู้ไป

15. ต่อการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช่ใบสั่งยา

ตอบ

- น้อยมากที่จะใช้ใบสั่งยา ถ้าให้การศึกษาที่ดีมันไม่จำเป็นเลยต้องใช้ มันอยู่ที่การศึกษาและการสอนมากกว่า

16. ต่อการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป

ตอบ

- ไม่ดี เพราะคนขายต้องมีความรู้ ให้ความรู้คนมาซื้อด้วย มันควรอยู่ในมือเภสัชหรือหมอ

17. ศาสนามีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ปัจจุบันไม่น่าเกี่ยว มันมาไกลกว่าศาสนาที่จะมาเกี่ยวข้องกับเรื่องพวกนี้แล้ว อาจจะมีบางศาสนาแหละ ส่วนใหญ่คงไม่

18. การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถสร้างบาปกรรมหรือผิดศีลธรรม

ตอบ

- ไม่เพราะเด็กมันยังไม่เกิดยังไม่เริ่มปฏิสนธิ

19. ความรู้และทัศนคติมีผลต่อการมีใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมั๊ย อย่างไร แก๊ไขยังงี้

ตอบ

- ส่งผลนะถ้าเราไม่มีความรู้และมองต่อยาคุมฉุกเฉินไม่โอเคก็ทำให้การสื่อสารการแนะนำใช้ยาที่ไม่ดี อยากแก้ไขเรื่องการศึกษาด้านเพศสัมพันธ์ ให้ความรู้ป้องกันหลาย ๆ แนว เปิดกว้างการให้การศึกษามากขึ้น

คนที่ 5 เกสัชกร เพศชาย (LGBT) อายุ 26 ปี ศาสนา พุทธ

การศึกษาปริญญาตรี อาชีพ เกสัชกรโรงพยาบาล ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี 8 เดือน

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 50 นาที

คำถามด้านความรู้

1. เกสัชกรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เกือบทุกอย่างของยาคุม กลไก วิธีการใช้ คำแนะนำ เช่น ถ้าไม่ยอมให้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินจะแนะนำอะไรอีก การคุมวิธีอื่น แต่อาจไม่จำเป็นต้องแนะนำทุกอย่าง สิ่งที่แนะนำ เช่น วิธีที่ใช้ ส่วนใหญ่คนที่มาเกี่ยวกับการใช้ ทำให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด คิดว่าวิธีที่ใช้สำคัญสุดและผลข้างเคียง

2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- levonorgestrel จะมี 2 แบบ 1 เม็ดกับ 2 เม็ด ยับยั้งการหลั่ง LH ที่ทำให้ไข่ตก ทำให้ไข่ไม่ตก ใช้ป้องกันการตั้งครรภ์ ไม่ใช่ยุติตั้งครรภ์จะไม่ใช้การทำแท้ง เกิดก่อนการฝังตัวของตัวอ่อนแต่ถ้าจะมี combine pill (estradiol+progestin) แต่ไม่นิยมในไทย, ห่วงคุมกำเนิด

3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ใช้ตอนไปมีอะไรพลาดจากคุมกำเนิดปกติหรือที่ไม่ได้คุมกำเนิด เช่น ลืมกินรายเดือนมา 3-4 วัน แล้วและไม่ได้ใส่ถุงยาง, ใส่ถุงยางแต่ถุงยางขาดรั่ว, ยาคุมฝัง คือเลยกำหนดไปฝังแล้วไปมีเพศสัมพันธ์

4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คลื่นไส้ อาเจียน เวียนหัว อ่อนเพลีย เหมือนยาคุมปกติ เท่าที่ถามคนที่เคยซื้อไปใช้เค้าบอกว่า คลื่นไส้ อาเจียนน้อยกว่ารายเดือน คิดว่าน่าจะเพราะกินระยะสั้น

5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร

ตอบ

- คลื่นไส้ เวียนหัวก็ต้องทนทำอะไรไม่ได้ ถ้าอาเจียนเม็ดแรกก็กินใหม่ ถ้าอาเจียนเม็ดที่ 2 ก็ต้องกินใหม่ เม็ดแรกให้กินภายใน 72 ชั่วโมง ให้ทัน ถัดจากเม็ดแรกไป 12 ชั่วโมง แต่ถ้าครบ 2 เม็ด ไม่ควรเกิน 120 ชั่วโมง หลังมีเพศสัมพันธ์

6. ขนาด(มิลลิกรัม) ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน

ตอบ

- ปกติที่แนะนำว่าไม่ควรใช้ ควรคุมกำเนิดในวิธีปกติตลอดเวลา ตามคำแนะนำว่าไม่เกิน 2 แผง ถ้ามากกว่านี้แนะนำคุมรายเดือนไปเลย

7. การกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอบ

- แบบ 2 เม็ด ไม่ควรเกิน 72 ชั่วโมง เม็ด 2 ไม่เกิน 12 ชั่วโมง ครบ 2 เม็ดไม่ควรเกิน 120 ชั่วโมง หลังมีเพศสัมพันธ์ จริง ๆ ไม่อยากให้ใช้ควรไปคุมวิธีปกติตลอดเวลา

8. ต่อประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน

ตอบ

- ไม่ต่างกัน 90 กว่าปลาย ๆ อาจจะต่างกันนิดหน่อยแต่รายเดือนจะมีปัญหาเรื่อง compliance มีโอกาสลืมกินยา กินยาผิดจะทำให้ประสิทธิภาพต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

9. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ไม่แน่ใจว่ามีข้อห้ามเฉพาะ จะเป็นข้อห้ามเหมือนยาคุมทั่วไป สู้บุญหรือ อายุมากกว่า 35 ปี เป็นไมเกรน เป็นความดัน เป็นเบาหวานที่ไตทำงานผิดปกติ โรคตับ ถ้าเป็น minipill คนที่มีปัญหาเลือดออกผิดปกติที่ช่องคลอด มีปัญหา cervix uterus

10. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ยาคุมมันป้องกันการตั้งครรภ์ เค้า concern เรื่องติดโรคทางเพศสัมพันธ์ คนส่วนใหญ่เค้าเข้าใจแต่เค้าไม่ตระหนัก ก็ควรรู้วิธีการกิน กินให้ถูก กินให้เร็วสุด การจัดการผลข้างเคียง
- ต่อไปต้องป้องกัน กรณีไม่ใช่คู่สามีภรรยา ก็ถุงยางดีที่สุด

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คนที่ใช้ยังไม่มีความรู้ ไม่ใช่แค่บุคลากรแต่ทุกคนควรรู้ ทั้งชายหญิง ในสุศึกษา ม.2 ม.3 ควรเพิ่มเนื้อหา
- การไม่มีความรู้ส่งผลกระทบต่อประชากรดีเปล่า ถ้ามีคนไม่รู้เยอะก็ส่งผลแต่ส่วนตัวคิดว่าเยอะ อาจส่งผลเป็นประชากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ จากประสบการณ์ที่เดินมาซื้อ 8 ใน 10 คน คือไม่ป้องกันอะไรเลย

2. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ควรมีความรู้เรื่องการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ควรทั้งเสี่ยงไม่เสี่ยง ทุกคนควรมีความเข้าใจที่ถูกต้อง พื้นฐานการแพ้ยาและผลข้างเคียงที่ทุกคนควรรู้จัก การคุมกำเนิดมีกี่แบบ กินยังไง ไซส์ถุงยาง ควรมีความเข้าใจเพื่อให้ใช้ถูกต้อง

3. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสตรีวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- สำคัญถ้าเกิดว่าผิดพลาดจากวิธีการปกติ กรณีโดนข่มขืนนั้นจำเป็นต้องมี แต่อาจจะไม่ใช่ปัจจัยหลักก็ใช้อย่างอื่นที่ประสิทธิภาพสูงกว่าและป้องกันอย่างอื่นได้ด้วยมัย แต่ยาคุมฉุกเฉินก็สำคัญเพราะมีกรณีที่ต้องใช้

4. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ทุกคนควรพกยาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว

ตอบ

- ไม่จำเป็น เราจะหามันก็ต่อเมื่อมันมีเหตุ เพราะสามารถหาซื้อได้ในร้านยา

5. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ถ้าท้องขึ้นมาก็ต้องรับผิดชอบ 2 ฝ่าย ต้องเข้าใจทางเลือกของกันและกัน จะได้เลือกวิธีที่เหมาะสม

6. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ

ตอบ

- โง่ ไม่ชอบ มันไม่ใช่วิธีการปกติที่ควรใช้ ควรใช้เมื่อจำเป็น มันไม่รับผิดชอบทั้งตัวเองและเด็กที่เกิดขึ้น ใช้อย่างอื่นเรื่อย ๆ ประสิทธิภาพคุมกำเนิดลดลงเรื่อย ๆ ถ้าใช้มากกว่า 2 แผง

7. ต่อคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ดีขึ้นกว่าที่เคยเห็นเมื่อก่อน เมื่อก่อนที่เคยเห็นจะไม่กล้าพูด เงิน เดียวนี้คือกล้าขึ้น บอกเลยว่ามาซื้อแต่ก็มีคนที่ไม่กล้า คิดว่าน่าจะเป็นทัศนคติของคนในภาพรวมมากกว่า คนในสังคมที่มองเราเวลาซื้อพอมีคนมองก็ไม่กล้าซื้อ แสดงว่าคนในสังคมอาจยังไม่ตระหนักและยังไม่เข้าใจ คิดว่าปัจจัยของสังคมเป็นหลัก

8. ต่อผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- เป็นเรื่องที่ถูกต้องที่พ่อแม่ไม่แนะนำให้ใช้ แต่มันขึ้นกับพ่อแม่บอกว่ายังไง เช่น ถ้าไม่แนะนำก็ต้องแนะนำวิธีอื่นให้ลูกได้ แต่ถ้าไม่แนะนำทุกอย่างคือไม่เห็นด้วย

9. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีส่วนทำให้คนมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันมากขึ้น

ตอบ

- เป็นส่วนหนึ่ง ใน 100 คน คิดว่าน่าจะมี 70-80 คน ถ้าได้รับคำแนะนำถูกต้องคิดว่าไม่เกี่ยว

10. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดโรคทางเพศสัมพันธ์

ตอบ

- คิดว่าเพิ่มเพราะกินง่าย ถ้าจะรณรงค์เรื่องยาคุมฉุกเฉินควรให้ควบคู่ไปกับถุงยางอนามัย
- ถ้าคนหันมาใช้ยาคุมฉุกเฉินจะลดวิธีการป้องกันวิธีอื่นมัย ถ้าใช้โดยมีความเข้าใจที่ถูกต้อง คิดว่าไม่เกี่ยว

11. ต่อการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง

ตอบ

- เค้เข้าใจผิดไปเยอะ กลไกมันยับยั้งการฝังตัว ถ้ามันฝังตัวไปแล้วทำแท้งไม่ได้ ยิ่งงี้ก็ไม่หลุด

12. การสอนวิธีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการทำแท้ง

ตอบ

- ได้แน่นอนเลย แต่ต้องถูกต้องและเหมาะสม

13. ต่อการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช่ใบสั่งยา

ตอบ

- ถ้าต้องใช้ใบสั่ง ยากเกินไป

14. ต่อการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป

ตอบ

- ไม่เห็นด้วย เพราะจากเดิมที่เค้จะได้รับจากแพทย์ เภสัช แต่ไปรับจากคนอื่น คิดว่าเภสัชอาจจะยังแนะนำไม่ครบเลย ถ้าให้คนอื่นก็น่าจะยิ่งแย่ การเข้าถึงง่ายไม่ได้แปลว่าใครก็ได้เป็นคนให้ เข้าถึงง่าย แต่ต้องเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ได้ความรู้

15. ศาสนามีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ทศนคติทางศาสนามีผล เช่น พุทธ ก็ concern เรื่องเพศ คิดว่าที่มีปัญหาเลยคืออิสลาม เค้เคร่งเรื่องการถูกเนื้อต้องตัวก่อนการแต่งงาน

16. การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถสร้างบาปกรรมหรือผิดศีลธรรม

ตอบ

- ตั้งครรภ์เริ่มต้นก่อนการเกิดตัวอ่อน คิดว่าไม่บาป

17. เสนอความเห็น

ตอบ

- คนที่ให้คำแนะนำต้องพร้อมที่ให้คำแนะนำที่ถูก แก้ไขได้
- คนที่มารับบริการต้องตระหนัก มีความรู้เข้าใจมากพอ ต้องรู้ใช้เพื่ออะไร ต้องใช้ตอนไหน
- สุขศึกษาต้องสอน อยากให้สังคมเปิดรับมากขึ้น มันเป็นเรื่องของเพศสัมพันธ์ไปเลย

คนที่ 6 เกสัชกร เพศชาย อายุ 26 ปี ศาสนา พุทธ

การศึกษา ปริญญาตรี อาชีพ เกสัชกรร้านยา ประสบการณ์ทำงาน 3 ปี

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 50 นาที

คำถามด้านความรู้

1. เกสัชกรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ยาคุมฉุกเฉินคือยาอะไร ข้อบ่งใช้ ประสิทธิภาพ วิธีใช้ ผลข้างเคียง ข้อมูลความปลอดภัยคนใช้ ปลอดภัยที่จะใช้มั้ย ข้อห้ามใช้

2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- กลไก มี 2 อย่าง 1. กลไกก่อนที่จะมีการตกไข่ คือ ทำให้สุจิไปเจอตัวไข่ได้ยากขึ้น ทำให้เนื้อเมือกเหนียว เยื่อบุมดลูกหนา 2. หลังจากปฏิสนธิ ทำให้ตัวอ่อนฝังตัวไม่ได้ ผนังมดลูกหนาเกินไป

3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน ไม่พร้อมที่จะมีลูก โดนข่มขืนมีเพศสัมพันธ์โดยไม่เต็มใจ

4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ไซรัทท้อง คลื่นไส้ อาเจียน คัดตึงเต้านม รอบเดือนมาผิดปกติ มาเร็วมาช้ากว่าปกติ ปวดหัวนิดหน่อย

5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร

ตอบ

- มีวิธีการกิน 2 อย่าง แบบ levonorgestrel 0.75 มิลลิกรัม (2 เม็ด) กับ 1.5 มิลลิกรัม (1 เม็ด) ก็ถ้าคลื่นไส้ก็มาใช้ 0.75 มิลลิกรัม แทน 1.5 มิลลิกรัม คลื่นไส้ทนได้ก็ทน ถ้าอาเจียนเกิน 2 ชั่วโมง ก็กินใหม่ ถ้าไม่เกิน 2 ชั่วโมง ก็ไปกินหลังอาหาร แต่ไม่ได้ยืนยันว่าช่วยได้จริง ๆ หากต้องกินจริง ๆ ก็อาจต้องให้ยาลดคลื่นไส้อาเจียน

6. ขนาด(มิลลิกรัม) ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน

ตอบ

- ไม่มีนะ ในไทยมีข้อมูลเก่าไม่อัปเดตไม่เกิน 2 ครั้งต่อเดือน แต่ไม่ได้มีข้อห้ามว่าห้ามใช้เท่าไรทั้งใน leaflet และการศึกษาต่าง ๆ ไม่มีปริมาณสูงสุดในการกิน

7. การกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอบ

- กินให้เร็วที่สุดเท่าที่นึกได้ ภายใน 24 ชั่วโมง แรกดีสุดแต่ไม่เกิน 72 ชั่วโมง แต่ถ้าเกินก็ยังมีฤทธิ์อยู่ แต่ประสิทธิภาพอาจลดลง
- น้ำหนักมีผล น้ำหนักเยอะประมาณ 70 kg ประสิทธิภาพการคุมกำเนิดอาจลดลงแต่ก็ไม่มีข้อมูลบอกว่าต้องเพิ่ม dose

8. ต่อประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน

ตอบ

- รายเดือนมีประสิทธิภาพมากกว่า 95%+++
- ยาคุมฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ ถ้าใช้ถูกวิธีก็น้อยกว่ารายเดือน หากกินไม่ถูกประสิทธิภาพก็ไม่สูงเท่าที่กินถูกประสิทธิภาพก็จะยิ่งน้อยลงไปอีก

9. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- แพ้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน คนท้อง ให้นมบุตร ความดัน หัวใจกินได้ จริง ๆ ไม่มีข้อห้ามอะไร

10. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ใช้เมื่อไหร่ ทำไมต้องใช้ รู้วิธีใช้

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เภสัชไม่มีความรู้ก็ไม่ควรนะ ไมโอเค ก็เป็นเภสัชก็ต้องรู้เพราะถ้าคนไข้มาซื้อแล้วให้คำแนะนำไม่ได้ก็ไม่ถูกต้อง ส่วนผู้ใช้ถ้าไม่รู้ก็ไม่แปลกแต่ต้องรู้ว่าถ้าเกิดเหตุการณ์ที่จำเป็นต้องกินก็ควรมาปรึกษา รู้ว่าต้องใช้ แต่อาจไม่รู้วิธีการกิน ไม่แปลกที่จะไม่รู้
- ในแง่การศึกษา รู้สึกว่าการใช้ไม่ค่อยมีปัญหาเท่ายาคุมรายเดือน ในเรื่องวิธีการกินอาจไม่รู้ไม่แปลก หากไปมีเพศสัมพันธ์มาแล้วมาซื้อก็โอเค ปกติเจอแต่คนที่รู้จักเค้าเลยมาซื้อ
- สังคมมีการปิดกั้นมัย ย้อนกลับไปเป็นนักเรียนก็ไม่ค่อยมีสอน หลัก ๆ สอนแต่ถุงยาง ยาคุมรายเดือน ส่วนยาคุมฉุกเฉินไม่ค่อยได้พูดถึงเท่าไร บางคนเค้าคงอาจมองว่าผิดศีลธรรม

2. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ควรมีความรู้เรื่องการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- แคร์จ๊กก็พอ ไม่ต้องมีความรู้ก็ได้ บางคนก็ได้ใช้อยู่แล้ว ไม่น่าจำเป็นสำหรับทุกคนขนาดนั้น
- ถ้าหากสอนตอนมัธยม ตอนมีประจำเดือนหละ เห็นด้วย ควรมีตั้งแต่ประจำเดือน บางคนก็มีตั้งแต่ประณปลาย

3. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสตรีวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- ก็จำเป็นในชีวิตแต่ไม่ใช่ให้มาใช้กันเถอะ ก็คือการป้องกัน มันก็มีวิธีอื่นที่ดีกว่า เช่น ถุงยางอนามัย แต่บางคนก็แพ้ถุงยางหรือสถานการณ์ไม่เป็นใจทำให้ต้องใช้ยาคุมฉุกเฉิน คิดว่ามันก็ยังจำเป็น
- คิดว่าจะลดวิธีการคุมกำเนิดวิธีอื่นมัย ถ้าใช้ยาคุมฉุกเฉินประจำ เช่น ถุงยาง ไม่นะ คิดว่าการคุมกำเนิดอย่างอื่นคือวางแผนคุมกำเนิดมาก่อน จุดประสงค์ไม่ได้ใช้มาเพื่อไม่ได้เตรียมแผนมาก่อน อันนี้คือมี sex ก่อนแล้วมาซื้อทีหลัง แต่ก็คงมีคนที่ยึดแบบนั้น เพราะประสิทธิภาพก็ไม่สูงเท่าวิธีอื่น คิดว่าไม่น่าลดการคุมกำเนิดอื่น

4. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ทุกคนควรพกยาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว

ตอบ

- คิดว่าไม่นะ เพราะว่าถ้ามี accident ค่อยซื้อก็ได้ เพราะถ้าซื้อแล้วอาจจะเก็บในที่ที่ไม่เหมาะสม ยาอาจหมดอายุได้ มันควรเป็นทางเลือกหลัง ๆ ในการคุมกำเนิดรีเพล่า อาจมีเรื่อง STD หากไม่ใส่ถุงยาง ยาคุมไม่ได้ป้องกันเรื่องโรคติดต่อ

5. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ควรตระหนักนะ เพราะว่าประสิทธิภาพอาจไม่ได้ดีมาก เช่น one night โอกาสตั้งครรภ์ได้ก็มี สร้างปัญหาอื่น ๆ ต่อมา ไม่ใช่อยากไปทำไรก็ทำแล้วยาคุมฉุกเฉินช่วยได้ คือไม่ใช่เสมอไป
- ผู้ชายมีผลต่อการใช้ยาคุมฉุกเฉิน มีผล ผู้ชายอาจไม่ยากใช้ถุงยางหรือไม่ใส่แล้วรู้สึกดีกว่า คนเป็นแฟนกันบางทีผู้หญิงก็ยอม

6. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ

ตอบ

- น่าจะเรื่องการศึกษา ที่เค้าไม่รู้ว่ามีวิธีที่ดีกว่ามีประสิทธิภาพที่ดีกว่ายาคุม บางทีเค้าอาจไม่ได้ตระหนักมากพอในผลที่ตามมา เรื่องผลข้างเคียง ประสิทธิภาพ เคยได้ยินว่ากินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินยังมีลูกอยู่เลย อ้าว ไม่เป็นไปตามที่วางแผนหนี
- ผู้ชายก็อาจมีผลที่ทำให้ผู้หญิงกิน บางทีผู้หญิงไม่มีสิทธิมีเสียงแล้วต้องยอมให้ผู้ชายสอด แล้วต้องมานั่งกินยาคุมเอา

7. ต่อคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เงินอายุ กลัวคนอื่นมองไม่ดี สังคมมองว่าเป็นเรื่องที่ผิดทำให้ไม่กล้ามาซื้อ มาปรึกษา อาจเป็นที่ตัวเค้าคิดเองด้วย บางทีอาจไม่ได้มีใครมองเค้าแบบนั้น
- ถ้าแก้ปัญหาโดยใช้โทรศัพท์ telepharmacy ด้วยการคุยโทรศัพท์แล้วให้คนไปส่งยาแทน มันสามารถแก้ปัญหาตรงนี้ได้มัย คงช่วยได้ในเรื่องความสะดวกแต่ไม่คิดว่าจะช่วยได้ ไม่น่าต่างกับกับไปซื้อเอง ปกติเค้ามาซื้อเค้าไม่ได้ตะโกน คนส่งอาจจะรู้ด้วยซ้ำแล้วการคุยโทรศัพท์อาจไม่สะดวก ในการชักประวัติรีเพล่ามันจำเป็นต้องคุยต่อหน้าขนาดนั้นมัย

8. ต่อผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- ต้องมองก่อนว่าไม่สนับสนุนเพราะอะไร เช่น ถ้าไปคุมด้วยวิธีอื่นหละอย่างยาคุมรายเดือนหรือถุงยางก็โอเคนะ แต่ถ้าพูดว่าทำไมเป็นเด็กอยู่แล้วใช้ ทำไมใจแตก ก็ไม่โอเค
- ถ้าพี่เป็นพ่อแม่พี่จะเปิดรับมัย ไม่ได้ผิดนะแต่ก็ต้องถึงวัยอันควรระดับนี้ ถ้าเค้าจัดการตัวเองได้ มีความรับผิดชอบ ก็คงให้ความรู้เค้าว่าอย่าลืมป้องกันแต่ถ้ามีแล้วทำให้ใจแตกไม่กลับบ้าน เกล่เกล่ก็ไม่โอเค

9. ต่อคนที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่รู้จักรักษาป้องกันตัวเองด้วยวิธีอื่น

ตอบ

- ไม่อยากให้คิดอย่างนั้น ไม่เห็นด้วยกับข้อคิดนี้ ถ้ารู้ว่าจะมีไรกันควรคุมอย่างอื่นสิ นี่มันฉุกเฉิน

10. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดโรคทางเพศสัมพันธ์

ตอบ

- คิดว่าเพิ่ม เพราะว่าไม่ได้ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

11. ต่อการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง

ตอบ

- ก็คือ เค้าไม่ยอมมาหาเภสัชไง หากได้ความรู้จากบุคลากรการแพทย์ อสม ก็คงดีเค้าจะได้รู้ว่ามันใช้ไม่ได้นะ ใช้ไปก็ไม่ได้ผล

12. การสอนวิธีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการทำแท้ง

ตอบ

- ถ้าสอนอย่างถูกต้องลดการทำแท้งได้

13. ต่อการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช่ใบสั่งยา

ตอบ

- คิดว่าไม่มันคงไม่ทันเวลา กว่าจะได้ยาคุมฉุกเฉินลูกโตพอดี

14. ต่อการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป

ตอบ

- ไม่นะ งั้นก็ต้องสอนคนขายร้านซ้ำอีกทีจะมั่นใจได้ไงว่าเค้าบอกวิธีถูก เก็บยาถูกต้องให้มีประสิทธิภาพ

15. ศาสนามีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ไม่มีนะ ไม่เกี่ยวกับศาสนา มีประเทศไทยนี้แหละเกี่ยวกับคนมากกว่า บรรทัดฐาน จารีตประเพณีในประเทศมากกว่าที่มีมุมมองความคิด

16. การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถสร้างบาปกรรมหรือผิดศีลธรรม

ตอบ

- ไม่เกี่ยวนะ คนละเรื่อง ตามหลักการของการมีชีวิตถ้ายังตั้งแต่มิ fertilize ก็ถือว่าไม่ได้ทำลายชีวิต ไม่เห็นเกี่ยวเลย ไม่เหมือนการแท้ง กินเพื่อจะไม่มีเป็นวิธีการป้องกันอย่างนึง

17. ความรู้และทัศนคติมีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมั๊ย อย่างไร แก๊ไขยังง

ตอบ

- มี ก็ถ้าเรามีความรู้ก็จะใช้ถูกถ้าไม่มีความรู้ก็ใช้ผิด ส่วนทัศนคติก็คงมี บางคนกินแล้วไม่ดีจะเป็นอย่างนั้นนี่ก็คงส่งผลแหละเลยไม่อยากกิน ก็ส่งผลเสียได้ ถ้าเค้าจำเป็นต้องใช้

18. มีอะไรจะฝากมัย

ตอบ

- ยาคุมฉุกเฉิน ใช้เมื่อฉุกเฉิน มีวิธีคุมแบบอื่นที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องปกติ การใช้ยาคุมฉุกเฉินก็เป็นเรื่องปกติ

คนที่ 7 เกสซกร เพศหญิง อายุ 26 ปี ศาสนา พุทธ

การศึกษา ปริญญาตรี อาชีพ ผู้แทนยา ประสบการณ์ทำงาน 1 ปี 4 เดือน

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 50 นาที

คำถามด้านความรู้

1. เกสซกรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ชื่อยา ขนาด วิธีกิน วิธีลืมกินยา ผลข้างเคียง กลไก
- 2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- Progesterone ยับยั้งการตกไข่ รบกวนไม่ให้ไข่ผสมกับอสุจิ
- 3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เราแทบจะไม่ได้บอกเลยเพราะคนไข้มาซื้อแล้วกลับ มันใช้เมื่อมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกัน เมื่อไม่ต้องการให้มีบุตรขึ้นมา

4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คลื่นไส้ อาเจียน
- 5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร

ตอบ

- ถ้าอาเจียนใน 2 ชั่วโมง อาจไม่มีประสิทธิภาพในการรักษาควรกินซ้ำ ไม่เคยจ่ายยาแก้คลื่นไส้ไม่เจอคนไข้ที่มีกรณีนี้

6. ขนาด(มิลลิกรัม) ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน

ตอบ

- ไม่ควรเกิน 4 เม็ด ที่เม็ดละ 0.75 มิลลิกรัม
- 7. การกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอบ

- กินทันทีหลังการมีเพศสัมพันธ์ ภายใน 24 ชั่วโมง จะมีประสิทธิภาพสูงสุด ไม่เกิน 72 ชั่วโมง

8. ต่อประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน

ตอบ

- ประสิทธิภาพไม่เท่ากัน ยาคุมฉุกเฉิน หากกินภายใน 72 ชั่วโมง (75%), กินทันที 85% ส่วนยาคุมรายเดือน 99%

9. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ไม่เกรน with aura, มะเร็งมดลูก, ไขมันในเลือดสูง โรคตับ

10. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ควรรู้เท่าเลส์ชกรแต่ไม่ต้องลงรายละเอียดลึก เช่น กลไก แต่ควรรู้ชื่อยา ระยะเวลาที่ควรกิน ผลข้างเคียง ประสิทธิภาพ

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เป็นเรื่องปกติในสังคมไทยไม่ได้เปิดตั้งแต่เด็ก เพื่อน ๆ เราอาจไม่รู้ก็มี ถ้ามีโอกาสให้ความรู้ได้ก็ควรให้
- ควรให้ความรู้ตั้งแต่ตอนไหน ให้ความรู้ตั้งแต่ 3 ที่มีการสอนเพศศึกษา แต่บางโรงเรียนก็ไม่เน้น ถ้าที่บ้านสอนเปิดใจก็ดี จริง ๆ อยากให้เพิ่มหลักสูตรในสุขศึกษาบ้าง หากมีเด็กมาซื้อก็เข้าใจได้ ที่บ้านหรือที่โรงเรียนอาจไม่ได้สอน

2. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ควรมีความรู้เรื่องการใช้อย่างคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- จำเป็น เพราะคนไทยตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจเยอะ รวมถึงหญิงอายุน้อยก็ควรรู้ให้หมด ควรรู้ทุกคนไม่ว่าจะเสี่ยงไม่เสี่ยง เพราะในอนาคตเป็นเรื่องไม่แน่นอน ไม่อยากให้มองว่าเป็นเรื่องน่าอาย

3. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ทุกคนควรพกยาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว

ตอบ

- พกไว้ก็ดีพอเกินเหตุ เช่น ที่ร้านเหล้าตรงนั้นมันจะได้ช่วย เหมือนที่ผู้ชายพกถุงยางอนามัย ไม่พกก็ไม่เป็นไร หากมีเพศสัมพันธ์ก็ควรหาร้านยาที่ใกล้ที่สุด

4. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้อย่างคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ควรตระหนัก รู้เท่าผู้หญิงก็ดีเหมือนได้เตรียมตัว ไปซื้อแทนผู้หญิงได้ จะได้เตรียมตัวเวลามีลูกไม่พร้อม

5. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ

ตอบ

- แนะนำไปใช้อย่างอื่นมัย จะบอกให้ใช้ยาคุมธรรมดาเพราะปลอดภัยกว่าและจะเกิดผลข้างเคียง เช่น เยื่อบุมดลูกเสียได้ รังไข่เสีย ตั้งครรภ์นอกมดลูกได้หากเกิน 2 กล่อง

6. ต่อคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คงอายไม่กล้า หากไม่ใช่สายการแพทย์นี่คงอาย เหมือนกลัวถูกมองว่าเราเพิ่งไปมีเพศสัมพันธ์มา แต่เอาจริงแนะนำให้มาซื้อดีกว่ามีลูกไม่พร้อม ถ้ามีเด็ก 10 ปี มาซื้อฟี่ก็ไม่ได้คิดลบนะ

7. ต่อผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- ไม่โอเค น่าจะเป็นเรื่องที่สามารถคุยกันได้ ควรจะดีใจมากกว่าที่จะไม่มีหลานตอนไม่พร้อม

8. ต่อคนที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่รู้จักรักษาป้องกันตัวเองด้วยวิธีอื่น

ตอบ

- มันมองหลายแบบ ผู้หญิงเลือกไม่ได้ ผู้ชายมันไม่รับผิดชอบในสิ่งที่ทำโดยไม่ใส่ถุงยาง หากรับผิดชอบ ผู้หญิงอาจไม่ต้องมาซื้อ

9. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินลดอัตราการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

- ใช้มันลดได้ ดินะที่กินถ้าไม่พร้อมป้องกันตัวเอง ดีละ ดีกว่าเกิดมาที่บ้านไม่รักเรา ไม่ซัพพอร์ต

10. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดโรคทางเพศสัมพันธ์

ตอบ

- เฉย ๆ อาจมีส่วนที่เพิ่มให้มีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเพราะกินง่าย แต่บางคนเค้าก็ไม่รู้ แล้วก็มีส่วนติดโรคเพิ่มขึ้นเพราะไม่ใช้ถุง ถ้าให้ความรู้ตั้งแต่เด็กก็อาจไม่มีคนใช้ก็ได้ โอกาสเกิดการติดโรคมันก็มี

11. ต่อการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง

ตอบ

- ไม่ควรเอาไปทำแท้งและไม่แปลกใจที่เค้าไม่รู้จึงเลือกที่จะใช้ ก็ควรจะสอนเค้า

12. การสอนวิธีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการทำแท้ง

ตอบ

- ไม่ใช่ยาทำแท้ง ไม่ได้ลดการทำแท้ง

13. ต่อการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช่ใบสั่งยา

ตอบ

- มันก็เหมาะสมเรารู้มากกว่าหมอด้วย

14. ต่อการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป

ตอบ

- ไม่ควรขายร้านทั่วไปเพราะยาอันตราย ผลข้างเคียงอีก หากให้คนอื่นมาขายส่ง มันจะเกิดเหตุที่กินตอนไหนก็ได้เสี่ยงติดโรคตามมาได้

15. ศาสนามีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ไม่มีผล เพราะเค้ายังกู้จักการป้องกัน

16. การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถสร้างบาปกรรมหรือผิดศีลธรรม

ตอบ

- ไม่สร้างบาปกรรม ไม่ผิดศีลธรรมเพราะมันป้องกัน หากเกิดมาเด็กไม่พร้อม อันไหนบาปกว่า

17. มีอะไรจะแก้ไขมั้ย

ตอบ

- ยาคุมฉุกเฉินใช้เมื่อฉุกเฉิน มีวิธีคุมแบบอื่นที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องปกติ การใช้ยาคุมฉุกเฉินก็เป็นเรื่องปกติ

คนที่ 8 เกสัชกร เพศหญิง อายุ 35 ศาสนา พุทธ

การศึกษาปริญญาตรี อาชีพเภสัชกรร้านยา ประสบการณ์ทำงาน 10 ปี

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 50 นาที

คำถามด้านความรู้

1. เกสัชกรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คนให้ความรู้ต้องมีให้แม่น เน้นต้องมั่นใจในการให้ความรู้ของเภสัช ถ้าไม่มั่นใจความรู้ จะทำให้ใช้ยาผิดเพี้ยนใช้ยาเกินความจำเป็น คิดว่าประเทศไทยจะยังมีปัญหาของคนให้ความรู้อยู่
- เกสัชกรควรรู้ cycle การตกไข่ ด้านข้อบ่งใช้ Side effect, Cycle ของประจำเดือน, ประวัติการตกไข่

2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- progesterone เข้าไปเพื่อหลอกร่างกาย หากระดับยังสูงไข่จะยังไม่ตก, ขัดขวางไม่ให้ไข่ตกในช่วงเวลาที่มียาให้ไข่ตก, การลอกตัวของผนังมดลูก

3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คุมกำเนิดแบบฉุกเฉินจริง ๆ เช่น มีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน ไม่คาดการณ่ว่าจะมี, ป้องกันหลังมีเพศสัมพันธ์, ใช้เมื่อจำเป็น
- ถ้ามีแฟนเป็นตัวแทนตนไม่ควรพึ่งพายาตัวนี้

4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คลื่นไส้ อาเจียน, รุนแรงคือกระตุ้นก่อนเนื้อทำให้ไม่ควรให้ฮอร์โมนบ่อย ๆ

5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร
ตอบ

- กิน domperidone
- ถ้ารู้ว่าใช้แล้วเกิดผลข้างเคียงควรคาดการณ์ล่วงหน้าและให้หลีกเลี่ยง และไปคุมด้วยวิธีอื่น

6. ขนาด(มิลลิกรัม)ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน
ตอบ

- ไม่เกิน 4 เม็ด ไม่กินเกิน 2 ครั้งต่อเดือน
- แต่ถ้าได้คำแนะนำจากเราเค้าไม่ควรใช้เกินความจำเป็น ยาผลิตมาเพื่อตอบสนองคนที่เกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ ในไทยความรู้เรื่องนี้ยังมีน้อย เกสเซอร์จึงควรมีความรู้ให้แม่นยำ

7. การกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอบ

- เร็วที่สุดแต่ไม่เกิน 72 ชั่วโมง

8. ต่อประสิทธิภาพของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีในการป้องกันการตั้งครรภ์เป็นเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน

ตอบ

- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปหลอกร่างกาย ประสิทธิภาพไม่ 100%
- ยาคุมปกติคุมได้ 99% เกือบ 100% เพราะเป็นการให้ยาขนาดที่เหมาะสมเลียนแบบฮอร์โมนร่างกาย จะรบกวนรอบเดือน ปกติจะคุมได้เยอะกว่าอยู่แล้ว

9. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คนที่มีข้อห้าม, โรคหลอดเลือด, โรคเกี่ยวกับฮอร์โมน เช่น มะเร็งเต้านม รังไข่

10. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- วิธีใช้, การนับรอบเดือน ต้องนับเป็น, วิธีกิน, ผลข้างเคียง

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เค้าแทบจะไม่มีความรู้กันเลย เกือบ 90% ไม่รู้ว่ำนับระยะยังไง, เค้ารู้หน้า 7 หลัง 7 มาบ้าง, สสส ควรมาให้ความรู้
- ปัญหาคือ เวลาบอกเค้าว่าเค้าไม่จำเป็นต้องกิน แต่คนไข้ก๊ว ยอมเจอผลข้างเคียงมากกว่ายอมให้มีลูก เป็นเรื่องยากที่จะให้ความมั่นใจเค้าว่าไม่จำเป็นต้องใช้ เป็นเรื่องที่ยากและท้าทายเภสัช ต้องมั่นใจว่า มันอยู่ระยะปลอดภัยจริง ๆ ไม่ต้องใช้ก็ได้
- สาเหตุอะไรที่เค้ายังไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ในสมัยเรียน ก็น่าจะเป็นเป็นเรื่องที่พ่อแม่ สังคมด้วยไม่ใช่แค่วิชาเรียน ครอบครัวควรต้องสอนลูกด้วย

2. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ควรมีความรู้เรื่องการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เกือบ 90% ไม่รู้ว่่านับรอบเดือนยังงัย คือกิน ๆ ไปเถอะ คิดว่ามีความรู้หน้า 7 หลัง 7 แต่ไม่รู้ว่าคืออะไร ถ้าให้หน่วยงานมาให้ความรู้ประชาสัมพันธ์เรื่อง หน้า 7 หลัง 7
- แต่คิดว่าทุกคนต้องรู้เพราะ sex เป็นเรื่องธรรมชาติ, ต้องรู้ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง

3. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสตรีวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- จริง ๆ แล้วไม่ควรใช้ด้วยซ้ำ โดยเฉพาะมีครอบครัว มีแฟนเป็นตัวเป็นตน มันคือการวางแผนการมีบุตร ความรู้พื้นฐานของสังคม เพราะงั้นคนที่ไม่มีแฟนไม่ควรได้ใช้

4. สตรีวัยเจริญพันธุ์ควรพกยาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว

ตอบ

- เพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมชาติ ถ้าทุกคนมีความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์อย่างอนามัยก็เพียงพอ ฉุกเฉินคือความรับผิดชอบทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งวิธีคุมกำเนิดแบบอื่นแบบที่ไม่ใช้ฉุกเฉินก็มี วิธีคุมกำเนิดแบบอื่นที่มีผลข้างเคียงน้อย เช่น ใช้ถุงยาง ยาคุมชนิดอื่น ไม่ควรมาถึงให้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

5. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ผู้ชายก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงกิน ทั้ง 2 ฝ่ายควรรู้ แต่จริง ๆ คนตัดสินใจหลักเป็นผู้หญิง ถ้าทั้ง 2 ฝ่ายมีความรู้จะวางแผนก่อน อาจเริ่มจากถุงยาง ยาคุมรายเดือน อาจไม่รู้ว่ายาคุมกำเนิดฉุกเฉินคุมได้ไม่ 100% คิดว่ามันง่ายดี มีเพศสัมพันธ์เสร็จก็กินเลย

6. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ

ตอบ

- เจอไม่ถึง 1% ส่วนใหญ่ คือไม่ได้วางแผนจึงใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน แค่ว่าคิดว่าจะพึ่งพายาคุมกำเนิดฉุกเฉิน ถ้าเค้ารู้ว่าคุมได้ไม่ 100% การใช้อาจลดลงกว่านี้

7. ต่อคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เงินอายุในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนใหญ่จะเจอในวัยรุ่น อาจเกิดจากการสื่อสารและมีทัศนคติที่เค้าไม่รู้ว่การมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องปกติ ซึ่งจะมีโรคทางเพศสัมพันธ์ตามมาก็ไม่แปลกที่จะทำให้เค้าเงินอายุ แต่ก็ไม่แปลกที่จะเงินอายุ

8. ต่อผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- พ่อแม่มีความรู้พอรีเปล่า คนที่มีความรู้มากที่สุดคือเภสัช พ่อแม่อาจรู้แค่ว่าลูกอย่าไปมีความเสี่ยง ถ้าพ่อแม่รู้ว่าอาจจะมีความเสี่ยงสนับสนุน คิดว่าเป็นความรู้พื้นฐานที่ทุกคนควรรู้ เภสัชเป็นด่านแรก

9. ต่อคนที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่รู้จักการป้องกันตัวเองด้วยวิธีอื่น

ตอบ

- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสร้างมาเพื่อคนที่จำเป็นต้องใช้ เช่น ข่มขืน คนใช้ควรรู้วิธีใช้มากกว่า

10. ต่อการใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ตอบ

- ไม่ได้ขนาดนั้น ปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ไม่ใช่จากยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน คนที่ใช้อยาคุมธรรมชาติไม่ได้ใช้อย่างอยู่ดี มันเกิดจากการเปลี่ยนคู่นอน การเที่ยวที่เจ้าตัวไม่แคร์มากกว่าว่าจะติดเชื้อมัย ไม่ใช่โรคที่สัมพันธ์กับการใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน เพียงแต่การไม่ใช้อย่างเพิ่มความเสี่ยงติดเชื้อ

11. ต่อการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง

ตอบ

- ไม่ได้ทำให้แท้งแต่ทำให้ทารกวิรูปพิการได้ คิดว่าเกิดจากไม่มีความรู้ เข้าใจผิดมากกว่า

12. ต่อการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช่ใบสั่งยา

ตอบ

- ถ้าจำเป็นต้องใช้ใบสั่งคิดว่าไม่ใช่ฉุกเฉินแล้ว ปัญหาอยู่ที่ผู้ใช้และคนนำไปใช้ อยู่ที่ควรใช้เมื่อไหร่ มากกว่า

13. ต่อการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป

ตอบ

- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเภสัชกรกันเองยังไม่กล้าฟันธงเลยว่าเคสนี้ไม่ควรใช้จะเกิดผลข้างเคียง ถ้าหลุดไปร้านค้าคงเกิด Side effect กันมาก เกิดการใช้อยาคุมเพื่อย คิดว่าปัญหาควรแก้ที่เภสัชกรคนที่ให้ความรู้

14. ศาสนามีผลต่อการใช้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ไม่เคยคิดถึงประเด็นนี้เลย พี่ไม่ลบหลู่แต่มองว่ามันคือการวางแผนการมีบุตรเพื่อจะมีความพร้อมในการเลี้ยงดูจึงจำเป็นต้องมีการคุมกำเนิด บางศาสนาคิดว่าเป็นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตแต่มันคือการวางแผนให้เหมาะสม

15. ฝากถึงเภสัชว่าควรมั่นใจในความรู้

ตอบ

- เราต้องมั่นใจในความรู้จึงจะให้ความรู้แบบถูกต้อง ไม่ควรขายของเหมือนร้านชำ หากตระหนักกว่าคือยาอันตราย ใช้เมื่อฉุกเฉินจริง ๆ จะช่วยให้เค้าไม่ใช้พร่ำเพรื่อ ไม่เกิดผลข้างเคียงรุนแรง เภสัชควรช่วยกัน ถ้ามองว่ายายไปทำให้เกิดสถานะที่ไม่เหมาะสมของไข้ก็ไม่ถือว่าบาป บางศาสนาอาจอยากเพิ่มประชากรรีเปลาจึงไม่สนับสนุนให้ใช้

คนที่ 9 เกสัชกร เพศชาย อายุ 48 ปี ศาสนา พุทธ

การศึกษา ปริญญาโท อาชีพ อาจารย์คณะเภสัชศาสตร์, เกสัชกรร้านยา ประสบการณ์ทำงาน 23 ปี
ระยะเวลาสัมภาษณ์ 50 นาที

คำถามด้านความรู้

1. เกสัชกรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ตัวยา กลไกออกฤทธิ์แตกต่างจากยาอื่นทั่วไป วิธีการใช้ที่เหมาะสม ขนาดยา

2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ออกฤทธิ์ที่รังไข่โดยตรงเกี่ยวกับการตกไข่ ช่วงที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดแนะนำช่วงก่อนการตกไข่ ไม่แนะนำให้ใช้หลังการตกไข่

3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ใช้เมื่อฉุกเฉิน เช่น ใช้ถุงยางแล้วพลาด เคสโดนข่มขืน มีเพศสัมพันธ์แบบไม่ตั้งใจ

4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เทียบกันแล้วไม่ต่างกับยาคุมปกติ เช่น คลื่นไส้ อาเจียน เลือดออกกะปริบกะปรอย

5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร

ตอบ

- ท้องว่างจะกระตุ้นให้คลื่นไส้ได้ดี อาจลองเปลี่ยนไปกินหลังอาหาร หากไม่ดีขึ้นอาจต้องลดขนาดยา เป็นกิน 0.75 มิลลิกรัม 2 เม็ด แทน แต่ประสิทธิภาพ 1 เม็ดดีกว่า

6. ขนาด(มิลลิกรัม)ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน

ตอบ

- WHO ไม่ได้บอก แต่เดิมเชื่อว่าไม่ควรเกิน 4 เม็ด/เดือน ปัจจุบันกินเหมือนยาคุมรายเดือนได้ แต่ผลข้างเคียงไม่ต่างกับยาคุมรายเดือนแต่ประสิทธิภาพต่างกัน

7. การกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอบ

- กินให้เร็วที่สุด ไม่เกิน 24 ชั่วโมง แนะนำ 1.5 มิลลิกรัม ก็คือ 2 เม็ด ครึ่งเดียว ต้องดูน้ำหนักคนไข้ด้วย หากน้ำหนักเยอะก็กิน 2 เท่า

8. ต่อประสิทธิภาพในการป้องกันการตั้งครรภ์ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิดแบบรายเดือน

ตอบ

- ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน 93-95% ยาคุมแบบรายเดือน 99% เทียบกันแล้วต่างกัน 10 เท่า

9. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ในแง่ของประสิทธิภาพไม่ควรใช้แทนยาคุมกำเนิดแบบปกติ มันกินประจำไม่ได้อยู่แล้วเพราะด้วยเรื่องประสิทธิภาพ และ ด้านเศรษฐศาสตร์คือ ราคาแพงกว่าด้วย
- คนที่ใช้ไม่ได้จริง ๆ
- ไม่มีโรคที่เป็นข้อห้าม หากกินนาน ๆ ไม่มีผลก่อให้เกิดโรคในอนาคต

10. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- วิธีการกินให้มีประสิทธิภาพ ให้กินภายใน 24 ชั่วโมง จะมีประสิทธิภาพสูงสุด
- หากทานยาแล้วจะมีเพศสัมพันธ์ใน 24 ชั่วโมง จะกินซ้ำได้เมื่อไหร่ดูที่ 24 ชั่วโมง หากเกินก็กินอีก
- ยาคุมไม่ใช่ยาทำแท้ง
- ควรใช้ก่อนตกไข่ จะมีประสิทธิภาพดีกว่า

11. ความเห็นที่น่าสนใจ

ตอบ

- อัปเดตความรู้การใช้ยา มียาตัวใหม่กำลังเข้ามา duration ถึง 120 ชั่วโมง
- ผลข้างเคียงควรอัปเดต ก่อให้เกิดมะเร็งไม่ควร 6 ครั้ง
- อัปเดตการกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินทั้ง 30 ต่อวันกินได้ไหม ยังไง ถึงแม้ว่าจะไม่มีใครกินก็ตาม

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ก็ต้องดูว่าไม่มีความรู้ประเด็นไหน ความรู้จำเป็นต่อเภสัช ควรแนะนำได้ว่าอันไหนควรใช้
- คนไข้วัวไปถ้าเค้ามาซื้อแสดงว่าเค้าเข้าใจพอสมควร คนที่จะใช้ควรรู้ว่าควรใช้ให้เร็วที่สุดในเรื่องประสิทธิภาพ

2. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ควรมีความรู้เรื่องการใช้อย่างถูกต้อง

ตอบ

- ก็ควรรู้เพื่อมีเหตุฉุกเฉินต้องใช้ สังคมเปลี่ยนก็มีโอกาสพลาดได้, One night stand
- กฎหมายการทำแท้ง สมัยก่อนไม่ว่าใครทำก็มีความผิด จะทำได้เมื่อท้องไม่พร้อม แต่ปัจจุบันให้ทำได้ต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ ก่อน

3. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ทุกคนควรพกยาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว

ตอบ

- ไม่จำเป็นต้องพกติดตัว หากพลาดก็ไปร้านยา

4. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้อย่างถูกต้อง

ตอบ

- ควรตระหนักค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพ ข้อมูลใหม่ กินทุกวันได้แต่ประสิทธิภาพลดลง คุณรับได้ไหมหากประสิทธิภาพต่างจากยาคุมรายเดือน 10 เท่า

- หากความรู้เดิมกินไม่เกิน 4 เม็ด แล้วคุณผลักไปให้ ผู้หญิงกินก็เป็นอันตรายกับผู้หญิง
5. ต่อคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- อาย กล้าทำอย่างอื่นแต่ไม่กล้ามาซื้อยา คิดว่าทัศนคติขึ้นกับตัวบุคคล ก็ต้องดูด้วยว่าตัวเภสัชทำให้เค้ากังวลใจหรือเปล่าเลยไม่กล้ามาซื้อ เมื่อจำเป็นต้องใช้ควรต้องกล้ามาร้านยาสิ
- แล้วขณะที่ถุงยางอนามัยที่ขายเซเว่นวางไว้บนเคาน์เตอร์ เขาน่าจะถืออัดมากกว่าไปร้านยา
- คิดว่า tele-pharmacy น่าสนใจในเรื่องความส่วนตัว เค้าอาจจะโทรมา แล้วก็มีช่องให้เค้ามาหยิบไปจะลดความอายเขาได้
- สาเหตุอื่น ๆ การเข้าถึง ในเมืองร้านยาเยอะมาก แต่ถ้าที่อื่นจะเข้าถึงยาก

6. ต่อผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- คิดว่าสภาพแวดล้อมมีผลมัย (พ่อแม่) แนนอนพ่อแม่มีผล มันก็เป็นทางเลือกที่ดีเพราะกินแล้วทิ้ง
- คิดว่าเค้าไม่พอใจเรื่องการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าการใช้ยาคุมฉุกเฉิน คิดว่าการมีลูกไม่พร้อมน่ากลัวกว่า ประเทศไทยคิดว่ายากที่จะให้เปิดกว้างทุกคน เพราะวัฒนธรรมเราไม่ได้เปิดกว้าง
- แต่ถ้าเป็นตัวอาจารย์คงจะต้องสอนการป้องกันที่ไม่พร้อม ไม่ได้ส่งเสริมให้ใช้แต่ส่งเสริมให้มีความรู้ และหากมีแฟนควรดูกันนาน ๆ

7. ต่อคนที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่รู้จักการป้องกันตัวเองด้วยวิธีอื่น

ตอบ

- ก็ไม่ใช่ทุกกรณี บางคนก็ไม่คิดว่าจะมี คิดว่าแล้วแต่กรณี ตัดสินไม่ได้ เหมือนคนกินเหล้าก็ใช้ว่าทุกคนไม่ดี แต่วิธีการป้องกันแบบจะอื่นลดลง
- จริง ๆ ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไม่เกี่ยวนะ เพราะการเจอกันเมื่อก่อนมันไม่ง่ายแต่เดี๋ยวนี้มีการเจอกันง่ายกระตุ้นให้มีเพศสัมพันธ์ง่ายขึ้น ยาคุมฉุกเฉินเลยไม่ใช่ผู้ร้าย มีดีกว่าชะอีกแต่ควรเลือกใช้ดีกว่ามัย

8. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีส่วนทำให้คนมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันมากขึ้น

ตอบ

- คิดว่าไม่เกี่ยว คิดว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมมากกว่า คือ facility มันเอื้อมากกว่าสมัยก่อน เอื้อให้คนมีเพศสัมพันธ์ คิดว่ามีข้อดีมากกว่าถ้ารู้จักใช้ให้เป็น ห้ามไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ไม่ได้หรอก

9. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดโรคทางเพศสัมพันธ์

ตอบ

- อยู่ที่ความตระหนักของแต่ละคน คิดว่าอาจจะมีบ้างแต่เยอะมัย ไม่นะใจ หากเป็นแฟนกันอยู่แล้วมีโอกาสนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน หาก one night ก็ควรใช้ถุงยาง คิดว่าเราต้องประเมินตัวเองได้ แล้วแต่ประเด็น

10. ต่อการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง

ตอบ

- มันทำไม่ได้อยู่แล้ว ควรจะรณรงค์ให้ความรู้กว้างว่าทำไม่ได้เพื่อให้คนรู้
- เภสัชควรบอกว่าควรใช้ภายใน 24 ชั่วโมง เค้าจะได้เอะใจ รู้ว่าใช้ทำแท้งไม่ได้

- ควรมีศิลปะในการพูดให้คนไข้เข้าใจ

11. ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

ตอบ

- แนนอนว่าลดได้ ช่วยได้

12. ต่อการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช้ใบสั่งยา

ตอบ

- ขนาดไม่มีใบสั่งแพทย์คนยังไม่กล้าไปซื้อเลย หากมีใบสั่งแพทย์คนเข้าถึงยาก คงได้เด็กเพิ่ม อาจจะดีในแง่ประชากรที่เพิ่มขึ้นของประเทศนั้น
- แล้วแต่ละประเทศว่าต้องการแบบไหนคนเพิ่มหรือลดมัย ขนาดประเทศเรามีการฝังยาคุมให้ฟรีกับเด็กยังมีกระแสดราม่า
- พอมีใบสั่งจะเพิ่มขึ้นตอนการเข้าถึงให้ยากไปอีก เช่น ถ้าต้องใช้ใบสั่งซื้อยาคุมฉุกเฉินแล้วคนเค้าใช้ยุ่งยากมากขึ้นมัย ก็ขึ้นกับการจัดการของแต่ละประเทศว่าต้องการแบบไหน รณรงค์ให้ใช้ยุ่งยากอนามัยมากกว่ามัย

13. ต่อการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป

ตอบ

- ก็ไม่ได้ เพราะมีหลายประเด็นที่ต้องทำความเข้าใจ
 1. ประสิทธิภาพ, ความรู้ความเข้าใจ, ความเชื่อ ใช้ยาไม่ถูกจะทำให้ผลที่ตามมาแย่กว่าเป็นประเด็นที่ใหญ่กว่า เช่น ท้อง ปัญหาสังคมพ่อแม่ไม่พร้อม
 2. คนทั่วไปไม่สามารถเอาไปใช้อย่างถูกต้องได้ เพราะเภสัชก็ยังไม่เข้าใจเหมือนกัน

14. ศาสนามีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- สังคมเคร่งมากคิดว่าไม่น่าส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์และการใช้
- คิดว่าศาสนามีผลเพราะศาสนาจะตามมาด้วยข้อบังคับหลายอย่าง เช่น ชาวมุสลิม

15. การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถสร้างบาปกรรมหรือผิดศีลธรรม

ตอบ

- ยาคุมฉุกเฉินไม่ใช่ยาทำแท้ง คิดว่าไม่ได้ฆ่าเด็ก น่าจะเป็นเรื่ององค์ความรู้ที่เค้าไม่รู้ เป็นที่เรื่องความเชื่อ

16. แสดงความคิดเห็น

- เคยทำวิจัยในเด็กอายุตั้งแต่ 15 แต่ไม่ผ่านจริยธรรม บ้านเรายังไม่เปิดขนาดนั้น คิดว่าเค้าละเลยคนบางกลุ่มแล้วเค้าจะเข้าระบบไม่ได้ หากเกิดขึ้นควรมีระบบรองรับ คิดว่ามาปรึกษาเภสัชก็เป็นช่องทางหนึ่งที่น่าจะดี หากเภสัชไม่โอเคไม่แนะนำ ปัญหาที่ตามมามันเยอะกว่า
- หากมีเด็กมัธยมมาซื้อ เป็น อาจารย์ดีใจนะเพราะเค้ารู้จักและควรทำยังไงเพื่อไม่ให้ท้องไม่พร้อม จะไปห้ามก็ไม่ได้ว่าไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ไม่จั้นเค้าก็ไม่มาอีก คิดว่าควรให้ความรู้เพศศึกษา

คนที่ 10 เกสัชกร เพศหญิง อายุ 53 ปี ศาสนา พุทธ

การศึกษา ปริญญาโท อาชีพ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ สมาเภสัชกรรม, เกสัชกรร้านยา, เกสัชกรแหล่ง
ฝึก ประสบการณ์ทำงาน 28 ปี

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 50 นาที

1. เกสัชกรควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- สรีรวิทยา physiology, การคุมกำเนิด, การวางแผนครอบครัว ยาฮอร์โมนต่าง ๆ

2. กลไกการทำงานของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เอาฮอร์โมนไปหลอกสมองให้มีการสร้างการหลั่งฮอร์โมนผิดปกติไป ทำให้ร่างกายไม่หลั่งออกมา
ไม่เกิดตกไข่ไม่เกิดสร้างเยื่อ

3. ข้อบ่งใช้ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คุมกำเนิดฉุกเฉิน คุมการตกไข่ด้วยเหตุใด ๆ

- มีเพศสัมพันธ์แบบไม่คุมกำเนิด เช่น ข่มขืน ท้องไม่พร้อม มีเพศสัมพันธ์ไม่พร้อม

4. อาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คลื่นไส้ อาเจียน ทำให้รอบเดือนผิดปกติ

5. ถ้าหากผู้ป่วยกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแล้วมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน จะให้คำแนะนำอย่างไร

ตอบ

- ดื่มน้ำ อยู่ในท่าตรง ไม่ทำกิจกรรมที่ทำให้อาเจียนง่ายขึ้น

6. ขนาด(มิลลิกรัม)ของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสูงสุดที่สามารถรับประทานได้ในหนึ่งเดือน

ตอบ

- ไม่เกิน 2 กล่อง ถ้าแบบกิน 2 เม็ด ก็ไม่เกิน 4 เม็ด, ถ้าแบบกิน 1 เม็ด ก็ไม่เกิน 2 เม็ด

7. การกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอบ

- กินเร็วที่สุด ภายใน 72 ชั่วโมง หลังมีเพศสัมพันธ์ ให้กินกับน้ำ ให้กลืนทั้งเม็ด ไม่เคี้ยวไม่บด

8. ต่อประสิทธิภาพของยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมีในการป้องกันการตั้งครรภ์เป็นเมื่อเทียบกับยาเม็ดคุมกำเนิด
แบบรายเดือน

ตอบ

- ไม่เท่ากัน ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแยกว่า มีความเสี่ยงสูงกว่า คือ มีโอกาสพลาดได้ 15-20% ขณะที่ยาคุม
ปกติพลาดแค่ 1-3%

9. ใครที่ไม่ควรใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- คนที่ไม่มีวินัยในการกิน ไม่รีบร้อน ไม่ว่ายาคุมอะไรก็เสี่ยงหมด

- โรคประจำตัว ไม่ค่อยมี จำไม่ได้
10. ผู้ใช้ควรรู้อะไรเกี่ยวกับยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- วิธีใช้ที่ถูกต้อง ผลข้างเคียง รอบเดือนที่จะผิดปกติหลังการกิน

คำถามด้านทัศนคติ ท่านคิดเห็นอย่างไร

1. ต่อเภสัชกรหรือผู้ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินที่ไม่มีความรู้เรื่องยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- เสี่ยงนะ ขาดแล้วยังเลือกใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินก็ยิ่งน่ากลัว เสี่ยงضرรฐานะของครอบครัวและชาติเลย ต้องให้ความรู้ ผู้หญิงเป็นประชากรของชาติ แค่ว่าทำงานในตำแหน่งที่สำคัญ เสี่ยงโอกาสการทำงาน ถ้าท้องไม่พร้อมนำไปสู่เศรษฐกิจย่ำแย่ลง ประเทศด้อยพัฒนา ประชาชนไม่ถูกให้ความรู้ที่ดี

2. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ควรมีความรู้เรื่องการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ต้องรู้ต้องถูกให้ความรู้ เภสัชกรต้องช่วย การศึกษาในระดับมัธยมต้องเข้มข้น ต้องรู้ว่าการตั้งครรภ์เกิด ยังไง สิ่งป้องกัน ยาคุมแต่ละประเภทจะช่วยยังไง อันตรายจากการใช้เอง

3. ต่อสตรีวัยเจริญพันธุ์ควรพกยาคุมกำเนิดฉุกเฉินติดตัว

ตอบ

- ถ้าเป็นคนที่ชอบมีเพศสัมพันธ์ก็ควรพกและบอกว่ากินเท่าไร กินยังไง ถ้าเราปิดกั้นการเข้าถึงอาจเป็น ผลเสียหนักขึ้น ห้ามคนที่อยากมีเพศสัมพันธ์ไม่ได้หรอก

4. เพศชายควรตระหนักถึงการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ต้องรู้ แต่มันไม่สนใจหรอก เพราะคู่สมรสหรือคนที่เค้ารักจะเกิดผลเสียตั้งท้องได้ ผู้ชายควรจะรู้ว่าไม่ควรปล่อยให้คนรักกินบ่อย ๆ นาน ๆ หากเค้าท้องขึ้นมาผู้ชายต้องรับผิดชอบ เพราะผู้ชายจะทำให้ผู้หญิงถูกตราหน้า

5. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเป็นประจำ

ตอบ

- น่ารำคาญใจ ผลเสียเยอะ ถ้าท้องขึ้นมาผู้หญิงน่าสงสาร
- ผู้หญิงและผู้ชายก็เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่าย คือผู้หญิงก็เกี่ยวข้องกินยาคุมกำเนิดแบบรายเดือน ส่วนผู้ชายก็เกี่ยวข้องใส่ถุงยาง

6. ต่อคนที่ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินและคิดว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่กล้าซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- ก็เงินทั้งนั้น แพนอาจจะผลกระทบเพราะไม่อยากใช้ถุงยาง ก็อันตรายต่อผู้หญิง
- รู้สึกเสีย เป็นห่วง ต้อง educate แม้ว่าจะไม่ได้ชอบมีเพศสัมพันธ์ก็ควรจะมี เพื่อกรณีผู้ชายซื้อมาให้

7. ต่อผู้ปกครองที่ไม่สนับสนุนการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยเจริญพันธุ์

ตอบ

- พ่อแม่ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมดาของวัยเจริญพันธุ์ มันเป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมไปแล้วเพราะเด็กเป็นวัยเจริญพันธุ์ พ่อแม่ต้องลงทุนเวลาในการสั่งสอน ทำใจให้ลูกเข้าใจ แม่ต้องอย่าไปดุ

8. ต่อคนที่ใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินคือคนที่ไม่รู้จักรักษาป้องกันตัวเองด้วยวิธีอื่น

ตอบ

- ไม่ใช่ทั้งหมด เพราะเค้าคิดว่าการกินยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบนี้แหละคือการป้องกันตัว มักรู้สึกง่าย คิดว่าแบบเม็ดเดียวก็จะมีจะไปกินแบบแผงทำเบื่อกะไร

9. ต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถเพิ่มการติดโรคทางเพศสัมพันธ์

ตอบ

- ใช่ค่ะ ถ้าใช้มากขึ้นแปลว่าเค้านี้ว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องง่าย เสี่ยงทางโรคเพศสัมพันธ์ และตั้งครรภ์ไม่พร้อม

10. ต่อการนำยาคุมกำเนิดฉุกเฉินไปทำแท้ง

ตอบ

- ก็เค้าไม่มีความรู้ อาจไปได้ยินคนพูดต่อ ๆ กัน ถ้าเค้ารู้เค้าไม่ซื้อมาทำ

11. การสอนวิธีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถลดอัตราการทำแท้ง

ตอบ

- แนนอน เป็นหนทางเดียวที่แก้ปัญหาได้คือให้ความรู้

12. ต่อการซื้อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแบบไม่ใช่ใบสั่งยา

ตอบ

- ไม่ต้อง เพราะถ้าใช้แล้วยังจะเข้าถึงยาก ท้องไม่พร้อมเพิ่มขึ้นอีก เกิดอันตรายกับผู้หญิงมากขึ้น ในอดีตมีฉากหนังภาพยนตร์ไทยทำแท้งเองโดยเอาไม้แขวนเสื้อไปแทงโพรงช่องคลอด จึงเข้าใจว่านี่คือการทำแท้ง

13. ต่อการสนับสนุนให้มีการจำหน่ายยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในร้านค้าทั่วไป

ตอบ

- No เพราะมันเป็นยาที่ชี้ชะตาว่าตั้งครรภ์ไม่ตั้งครรภ์ มันทำให้เกิดความล่มสลายของสังคม ครอบครัว เศรษฐกิจ เช่น ท้องแล้วพ่อแม่ โรงเรียน ที่ทำงานเฉดหัวออก ก็ไปฆ่าตัวตาย ไปทำแท้ง เป็นตราบาปในใจ จำจนตาย นำไปสู่โรคซึมเศร้าตลอดชีวิต ยังไงก็ไม่ควรอยู่ร้านทั่วไปเพราะทำให้ท้องได้ จะทำให้มีเพศสัมพันธ์แบบอิสระมากไป คนที่สำคัญคือคนซื้อก็ยังไม่รู้
- การขายในร้านยาทำให้ซื้อยากระดับหนึ่ง อาจชะลอให้มีเพศสัมพันธ์ แบบไม่ป้องกันได้อยู่

14. ศาสนามีผลต่อการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉิน

ตอบ

- มีผล เป็นความเชื่อของบางศาสนา เช่น ศาสนาอิสลามไม่ให้

15. การใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินสามารถสร้างบาปกรรมหรือผิดศีลธรรม

ตอบ

- พี่ไม่ได้คิดว่าบาปกรรม แต่ศาสนาอิสลามเค้าไม่ให้คุมกำเนิด เพราะอาจทำให้เด็กตาย ขัดขวางการเกิด เป็นบาปกรรม

16. ฝากถึงเกสซ์

ตอบ

- ต้องเก็บยาคุมกำเนิดฉุกเฉินให้ดีที่สุด อุณหภูมิแสงแดด exp
- educate ตัวเองเรื่องฮอร์โมน
- ให้ข้อมูลพื้นฐานกับคนไข้มากที่สุด

อักษรวิสุทธิ์

Plagiarism Checking Report

Created on Apr 23, 2022 at 17:20 PM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
2521626	Apr 23, 2022 at 17:20 PM	60210225@go.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	การศึกษาความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในมุมมองเภสัชกร.pdf	Completed	9.17 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
1	เปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ ความตระหนักและลักษณะการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยรุ่นชาย Comparison of knowledge, attitudes, awareness and characteristics of emergency contraceptive pill use in male adolescents	วิสารพันธ์, ณัฐธยาน์	วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ	0.17 %

Match Details

TEXT FROM SUBMITTED DOCUMENT	TEXT FROM SOURCE DOCUMENT(S)
สองเป็นของณัฐธยาน์วิสารพันธ์และคณะ 2019 13 ศึกษาภาคตัดขวางโดยมีกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นชายที่มีอายุ 13-19 ปีทำในโรงเรียนรัฐบาลเขตกรุงเทพมหานครพบว่าวัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติที่ดีต่อยาคุมกำเนิดฉุกเฉินมากกว่าวัยรุ่นตอนต้นเพราะเป็นวัยที่มีวุฒิภาวะมากกว่าเคยผ่านประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์และมีความรู้เพื่อเลือกใช่วิธีคุมกำเนิด 2 ประสานการดำเนินการทำงานมีทั้งหมด 1 งานวิจัยเป็นงานวิจัยของ Sujyoti Shakya และคณะ 2020 6 ศึกษาภาคตัดขวางโดยมี	ทำให้เกิดความกลัวหรือความวิตกกังวลส่งผลให้วัยรุ่นชายสามารถเข้าถึงและเข้าใจวิธีการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินมากขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาของ David19 ที่พบว่าเภสัชกรตามร้านขายยาควรมีเวลาอธิบายวิธีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินแก่ลูกค้าเพื่อการใช้อย่างถูกต้องแต่ยังมีวัยรุ่นบางส่วนมีทัศนคติด้านลบหรือที่ไม่ถูกต้องคือเชื่อว่าทำให้มีเพศสัมพันธ์ได้เพิ่มขึ้นผิดศีลธรรมและทำให้บุตรมีความพิการจากเหตุผลดังกล่าวทำให้วัยรุ่นชายมีบทบาทในการคุมกำเนิดน้อยมากนอกจากนี้ยังพบว่าวัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติที่ดีต่อการคุมกำเนิดฉุกเฉินมากกว่าวัยรุ่นตอนต้นนั้นเพราะเป็นวัยที่มีวุฒิภาวะมากกว่าเคยผ่านประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์และมีความรู้ในการเลือกใช่วิธีคุมกำเนิดนอกจากนี้หากวัยรุ่นได้รับการพัฒนาต้นทุนชีวิตได้แก่หลังตัวตนจะสามารถทำให้วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศลดลงอันจะนำไปสู่การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นได้ 20 21 192 VOLUME 37 NO1 JANUARY MARCH 2019 Journal of Nursing and Health Care 4 ความตระหนักต่อการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและตอนต้นมีความตระหนักหรือเห็นความสำคัญของการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินหากมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกันถ้าใช้ไม่ถูกวิธีสามารถตั้งครรภ์ได้แต่ไม่เคยได้ยินหรือเข้าใจกลไกการออกฤทธิ์และวิธีการใช้ของยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินเมื่อเปรียบเทียบความตระหนักในการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินของวัยรุ่นชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่ามัธยมศึกษาตอนปลายมีความตระหนักมากกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

เอกสารอ้างอิง

1. Newcomb. 1854. Attude. สืบค้น 16 กันยายน 2021, จาก <http://www.novabizz.Ace/Attitude.htm>
2. ประภาพัฒน์ สุวรรณ. ทศนคติการวัดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พีระพัทธนา; 2520. หน้า 64-65
3. ราชบัณฑิตยสถาน.นิยามของทัศนคติ. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์; 2526. หน้า 125
4. Mohammed, A. S., Woldekidan, N. A., & Mohammed, F. A. (2020). Knowledge, attitude, and practice of pharmacy professionals on generic medicines in Eastern Ethiopia: A cross-sectional study. *PloS one*, 15(7). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0235205>
5. ชเนตตี มิตินิ ทางกรู. (2019). ทศนคติของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน. วารสารประชากรศาสตร์, 35, 87-100.
6. Shakya, S., Shrestha, S., Shrestha, R. K., Giri, U., & Shrestha, S. (2020). Knowledge, attitude and practice of emergency contraceptive pills among community pharmacy practitioners working in Kathmandu Valley: a cross-sectional study. *BMC health services research*, 20(1), 1-18. <https://doi.org/10.1186/s12913-020-05543-5>
7. Sevil, U., Yanikkerem, E., & Hatipoglu, S. (2006). A survey of knowledge, attitudes and practices relating to emergency contraception among health workers in Manisa, Turkey. *Midwifery*, 22(1), 66-77. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2005.03.004>
8. รศ.ชบาไพร โพธิ์สุยะ และคณะ. (2009). ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินของนักเรียนและนักศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. Thaci, J., & Foster, A. M. (2018). Emergency contraception in Albania: a multimethods qualitative study of awareness, knowledge, attitudes and practices. *Contraception*, 98(2), 110-114. <https://doi.org/10.1016/j.contraception.2018.03.033>
10. Karim, S. I., Irfan, F., Saad, H., Alqhtani, M., Alsharhan, A., Alzhani, A., . . . MA Ahmed, A. (2021). Men’s knowledge, attitude, and barriers towards emergency contraception: A facility based cross-sectional study at King Saud University Medical City. *PloS one*, 16(4) . <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0249292>
11. Mohammad-Alizadeh-Charandabi, S., Farshbaf-Khalili, A., & Moeinpoor, R. (2012). Emergency contraception: providers’ knowledge and attitudes and their relationship with users’ knowledge and attitudes at public health centers/posts of Tabriz. *Journal of caring sciences*, 1(1), 53. <https://doi.org/10.5681/jcs.2012.008>

12. Harrison, A. O. (2014). Knowledge and attitude towards emergency contraception among medical doctors in Delta State. *African Journal of Medical and Health Sciences*, 13(1), 39. <https://doi.org/10.4103/2384-5589.139442>
13. ณัฐธยาน์วิสาร พันธุ์, นุชรีย์ แสงสว่าง, & บุศรา แสงสว่าง. (2019). เปรียบเทียบความรู้ทัศนคติ ความตระหนักและลักษณะการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินในวัยรุ่นชาย Comparison of knowledge, attitudes, awareness and characteristics of emergency contraceptive pill use in male adolescents. *Journal of Nursing and Health Care*, 37(1), 185-194.
14. ต่วนนุรน้อย โต้ะกูปาฮา. 2008. ทศนคติต่อการคุมกำเนิดของสตรีมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี.
15. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. 2016. ปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
16. นายสมสุข โสภานิตย์ และคณะ. 2019. กระทรวงสาธารณสุข สก. รายงานเฝ้าระวังการแท้งประเทศไทย พ.ศ. 2019 (รายงานผลการวิจัย). นนทบุรี: สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
17. สารานุกรมไทย. 1969. ความหมายของการคุมกำเนิด. สืบค้น 10 ตุลาคม 2021, จาก <https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=9&chap=3&page=t9-3-infodetail06.html>
18. รศ.พญ.ฉันทรัตน์ วงศ์วานิชย์. 2018. ความหมายของยาคุมกำเนิด. สืบค้น 10 ตุลาคม 2021, จาก <https://www.si.mahidol.ac.th/th/index.asp>
19. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. 2018. ยาคุมฉุกเฉินกินผิดมีโอกาสดังครรภ์. สืบค้น 10 ตุลาคม 2021, จาก https://oryor.com/oryor_miniweb/knowledge_detail.php?cat=2&id=40
20. กรมควบคุมโรค. 2019. ภัยจากอนามัย. สืบค้น 10 ตุลาคม 2021, จาก https://ddc.moph.go.th/disease_detail.php?d=43
21. ประไพพิมพ์ สุธีสินนท์, & ประสพชัย พสุนนท์. (2016). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *Parichart Journal, Thaksin University*, 29(2), 31-48.
22. ผศ.ดร.ลัดดาวัลย์ สำราญ. 2019. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลวิจัยเชิงคุณภาพ (รายงานผลการวิจัย). สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
23. Hualthanom, M., & Thongnopakun, S. (2020). Factors Related to Emergency Contraceptive Pill Use Based on the Information-Motivation-Behavioral Skills (IMB) Model among Female University Students in Chonburi Province. *The Journal of Prapokklao Hospital Clinical Medical Education Center*, 37(4), 273-280.

24. Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
25. ประกอบเกียรติ อิมศิริ. (2013). ปรัชญาพื้นฐาน การสร้างองค์ความรู้ด้วยการวิจัยทางนิเทศศาสตร์. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 1, 197-208.
26. World Health Organization. 2022. Emergency contraception. สืบค้น 9 เมษายน 2022, จาก <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/emergency-contraception>
27. National Health Service (NHS). 2022. How effective is contraception at preventing pregnancy?. สืบค้น 9 เมษายน 2022, จาก <https://www.nhs.uk/conditions/contraception/how-effectivecontraception/#:~:text=Typical%20use%3A%20around%2076%25%20effective,get%20pregnant%20in%20a%20year.>
28. Kaewjanta, N. (2012). ภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นตั้งครรภ์: ปัจจัยผลกระทบและการป้องกัน Depression in Teenage Pregnancy: Factors, Affect and Prevention. *Depression*, 35(1).
29. Parinyarux, P., & Kitikannakorn, N. (2019). สมรรถนะทางวิชาชีพสำหรับเภสัชกรของประเทศไทย และ นานาประเทศและการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรมชุมชนในประเทศไทย. *Isan Journal of Pharmaceutical Sciences*, 15(3), 1-13.
30. เกษตรชัย และหิม และ ประไพ สุวรรณสุนทร. 2015. ผลกระทบทางสังคมจากการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของหญิงวัยรุ่นในอำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 55(1), 131-147.
31. เวธกา เทพา. (2014). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉินของวัยรุ่นหญิง (ปริญญา นิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาลัยมหิดล
32. Leelakanok, N., & Methaneethorn, J. (2020). A systematic review and meta-analysis of the adverse effects of levonorgestrel emergency oral contraceptive. *Clinical Drug Investigation*, 40(5), 395-420.
33. FIGO (International Federation of Gynecology and Obstetrics). 2009. Mechanism of Action for Emergency Contraception. สืบค้น 20 เมษายน 2022, จาก <https://www.figo.org/mechanism-action-emergency-contraception>
34. มหาลัยมหิดล. 2014. Systematic reviews & Meta-analysis. สืบค้น 20 เมษายน 2022, จาก [Systematic reviews & Meta-analysis \(acmrrama.com\)](http://Systematic%20reviews%20&%20Meta-analysis.acmrrama.com)